

FLAGDAGSMAGASINET

UDGIVET I ANLEDNING AF FLAGDAGEN FOR DANMARKS UDSENDTE
DEN 5. SEPTEMBER 2023

Udgivet i samarbejde mellem Danmarks Veteraner og Folk & Sikkerhed

UDGIVES I ANLEDNING AF FLAGDAGEN
FOR DANMARKS UDSENDTE.

OM FLAGDAGEN

Danske mænd og kvinder bliver hvert år på Flagdagen anerkendt og hyldet for den store indsats, de har gjort som udsendt på vegne af Danmark.

Flagdagen afholdes den 5. september hvert år, og du finder arrangementer over hele landet, der ønsker at give alle tidligere udsendte indenfor Udenrigsministeriet, Forsvaret, Redningsberedskabet, Politi og Sundhedsvæsenet, en god dag.

Flagdagen hylder alle veteraner uanset køn, alder, rang og uniformsfarve.

Du finder yderligere information om lokale arrangementer den 5. september på www.flagdagen.dk

OM FLAGDAGSMAGASINET

Flagdagsmagasinet er et frivilligt initiativ i forlængelse af den opgave, som Folk & Sikkerhed har med at drive hjemmesiden www.flagdagen.dk. Det udkommer på både print og digitalt.

Det er muligt for alle at bestille magasinet i hård kopi. Magasinet kan kun realiseres, da Danmarks Veteraner og en række virksomheder støtter op om initiativet. Tusind tak til jer.

RETTIGHEDER

Det er tilladt at gengive hele eller dele fra magasinet, når blot der angives korrekt kildeangivelse, herunder med link til magasinet.

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR

Projektansvarlig Ann-Christina Salquist, KN-R & Cand. Soc. PKL.

LAYOUT & DESIGN

Stine Rønsch

DISTRIBUTION

Magasinet udsendes digitalt til alle landets kommuner, forsvaret, politiet, beredskabsstyrelsen, en række ministre, samt medlemmer af Folketinget, landets skoler og uddannelsesinstitutioner samt i print til alle medlemmer af Danmarks Veteraner og de, der har bestilt det på forhånd.

OPLAG: 5.000

FORSIDE

Crystal Arrow øvelse, Fælles NATO-øvelse i forbindelse med NfP-mission, foråret 2023. Foto: Thomas Reimann, Livgarden

**Folk &
Sikkerhed**

**UDGIVET MED
STØTTE FRA**

SYSTEMATIC

LOCKHEED MARTIN

OMT

COMENTOR
en del af sensu

Peak
consulting
group

INDHOLD

4 HILSNER

- 4 Folk & Sikkerheds formand
- 6 Forsvarsministeren
- 9 Udenrigsministeren
- 14 Justitsministeren
- 15 Finansministeren
- 23 Folketingets formand
- 24 Forsvarschefen
- 25 Den Kommitterede for Hjemmeværnet
- 28 Chefen for Forsvarets Veterancenter
- 30 Chefen for Beredskabsstyrelsen
- 49 Rigspolitichefen
- 59 USAs Ambassadør
- 69 Folketingsmedlemmer
- 77 Danmarks Veteraner og Veteranstøtten

6 UKRAINE

- 6 Den vigtigste opgave, jeg har haft i Forsvaret

16 INVICTUS GAMES

- 16 Træneren: Det vigtigste er bare at være menneske
- 18 Deltageren: Efter en svær start giver det hele mening
- 21 Sådan kommer du med
- 22 Fakta om Invictus Games

34 10 ÅR I MALI

- 34 Skydebanedag i Mali var fire magasiner og et roadtrip gennem jungleloven
- 37 Enkeltmandsudsendt med FN

40 IRAK - 20 ÅR EFTER

- 40 Et Hold 1 er noget særligt
- 44 Angst, ensomhed og venskab
- 50 Når to specialer flyder sammen
- 55 "Irak fortjener en lysere fremtid"

61 EU TEMA

- 61 Militær improvisation i Balkan vinter
- 64 De anonyme udsendte

67 VETERANER

- 67 Omkring bålet genopstår korpsånden
- 70 Børn af veteraner får deres egen medaljemarch
- 71 Børnemedaljer fordi baglandet spiller en kæmpe rolle
- 72 Pedaler og sammenhold er en del af veteranindsatsen i Næstved

TAK!

*Af Torben Ørting Jørgensen
Formand for Folk & Sikkerhed*

I år kan vi igen markere Flagdagen for vores tidligere og nuværende udsendte i skyggen af den kendsgerning, at der er krig i Europa! Dermed markerer vi også Flagdagen på en baggrund, hvor truslen imod kongeriget Danmark er blevet langt mere konkret end vi tidligere har været bevidst om.

Sammenstødet med den nye sikkerhedspolitiske virkelighed, der er kommet til udtryk ved Ruslands uprovokerede angreb på Ukraine, har desværre også vist, at Danmark ikke råder over det forsvar og det civile beredskab, vi burde have, både til glæde for vores egen sikkerhed, men også for at kunne yde et solidarisk bidrag til den fælles sikkerhed, vi nyder i rammen af NATO og nu også EU.

Der er ingen, der kan forudsige med sikkerhed, hvorledes krigen i Ukraine vil udvikle sig og hvilke konsekvenser den i værste fald kan få også for os her i Danmark, i Grønland og på Færøerne. En ting er sikker – og det er, at Putins Rusland ikke må vinde den krig, Putin i strid med FN Charter og Folkeretten, har startet med overfaldet på Ukraine.

Da krigen i Ukraine blev en realitet, så stillede forsvarets personel op uden et kny for blandt andet at løse opgaver med udsendelse af fregatter i Østersøen, F-16 bidrag til Bornholm, udsendelse af

en kampbataljon til Letland og uddannelse af ukrainske soldater i England, der i sammenhæng med forsvarets øvrige opgaver og aktiviteter har trukket store vekslere på især forsvarets personel og dermed også på de pårørende, der har haft opgaven med at holde "hjemmefronten" under de uplanlagte udsendelser.

Krigen i Ukraine har også tydeliggjort, at krige (endnu) ikke vindes ved kunstig intelligens, forsvarsindustrielle strategier, HR-policy eller politiske hensigtserklæringer. Den vindes af veluddannede soldater, søfolk og flyvere, der råder over moderne materiel og som har den nødvendige logistik, så de forudsætningsløst kan fokusere på deres forsvarsmæssige opgave. Det samme gælder for det civile beredskab, der i værste fald skal afbøde virkningen af krig.

I det perspektiv må vi fæste lid til, at den politiske villighed til at styrke vores fælles sikkerhed ved at øge bevillingerne til Forsvaret og til det civile beredskab vil tage afsæt i, at det prioriteres at bygge forsvar og beredskab op nedefra med et klart fokus på de dele, der umiddelbart løser opgaven med skabe sikkerhed for Danmark.

Vi kan ikke skabe sikkerhed med Tordenskiolds soldater og deres pårørende tålmodighed i længden.

Indtil vi får bygget det nye danske forsvar og civile beredskab op er der så meget desto mere grund til at sige alle de udsendte og deres pårørende en stor tak for den indsats de sammen har ydet for Danmarks sikkerhed.

TAK for indsatsen!

TAK - ET ORD SAGT MED DEN STØRSTE RESPEKT

Af Jacob Ellemann-Jensen
Forsvarsminister

Ruslands invasion af Ukraine har bragt krigen tilbage til Europa. Siden den 24. februar 2022 har vi i Danmarks nærområde og globalt oplevet nye trusler og spændinger. Det er siden den dag blevet understreget, hvor vigtigt det er, at vi fortsat står sammen med vores allierede i NATO og EU.

Danmark støtter Ukraines frihedskamp gennem militære donationer af alt fra el-generatorer til tunge våbensystemer for mere end 10 mia. kr. og danske soldater yder en stor indsats med træning af ukraineske kolleger. Den nye sikkerhedspolitiske virkelighed kræver en styrkelse af fundamentet i det danske forsvar. Den proces har vi iværksat med nationalt kompromis, kasseeftersyn og indgåelse af et historisk forsvarsforlig, der udstikker rammerne for de næste ti år. Veteranområdet vil være et prioriteret område, når de konkrete kapaciteter og initiativer skal udmøntes ved kommende delaftaler. Det er vigtigt, at vi som samfund passer på vores veteraner og anerkender dem. For I har givet noget af jer selv, for at vi kan leve i fred og frihed. Tak, fordi I passer på os og på Danmark.

Når vi i år markerer Flagdagen den 5. september, er det 15. gang, hele Danmark hejser flaget for at fejre veteraner og udsendte.

På denne dag takker vi de mange modige kvinder og mænd, der er

og har været udsendt fra Forsvaret, Redningsberedskabet, Politi, Udenrigsministeriet og Sundhedsvæsenet. De, som har været sendt ud til krige, kriser og katastrofer i verdens brændpunkter, som har været klar til at hjælpe, når andre har stået i en svær situation. I har ydet en enorm indsats, og det skal I have et stort og anerkendende tak for.

Flagdag er også en dag, hvor vi ærer og mindes de omkomne og deres pårørende. For mig er det altid med vemod, at Flagdagen markeres, for det minder os alle om, at nogle udsendte har betalt den højeste pris. Nogle vendte aldrig hjem, andre vendte hjem med ar på sjælen.

Vi skal sikre os, at den støtte, som vi tilbyder vores veteraner og deres pårørende, fortsat udvikles. Vi skal passe på vores veteraner, for de har passet på os. Derfor besluttede regeringen, at ressortansvaret for sager vedrørende veteraners arbejdsskader skulle overføres fra Beskæftigelsesmini-

steriet til Forsvarsministeriet. Opgaven er nu at finde ud af, hvordan vi kan forbedre systemet, så skadede veteraner oplever en bedre og mere effektiv behandling af deres sager.

Siden sidste års Flagdag har FN udbetalt erstatninger til en række danske FN-veteraner fra tidligere og nu lukkede FN-missioner. Det glæder mig, og jeg ved, at det også er til glæde for de ca. 400 veteraner, der har ventet på en afslutning af deres sager, så de kan komme videre i deres tilværelse.

Til slut vil jeg gerne benytte lejligheden til at sige et lille ord med den største respekt til de, der både er, og har været udsendt samt deres familier: Tak.

Jeg er stolt af at være forsvarsminister og veteran. Vores udsendte og veteraner fortjener respekt og anerkendelse – både på Flagdagen og alle andre dage.

Rigtig god flagdag.

”DEN VIGTIGSTE OPGAVE JEG HAR HAFT I FORSVARET”

Af Peter Skautrup
journalist

”Du bliver rørt på en måde, du ikke har ventet eller oplevet før. Selv om man prøver at distancere sig, så er det svært at sige farvel efter fem uger. De skal mere eller mindre direkte til fronten, når de kommer tilbage til Ukraine, og du ved, at nogen af dem vil blive skadet eller slået ihjel.”

Seniorsergent ”Mads” har netop været tre måneder i det nordlige England for at træne rekrutter til det ukrainske forsvar. Det er en opgave, Danmark tager del i under britisk ledelse og sammen med træningshold fra en række andre, vestlige nationer.

Et dansk træningshold er på ca. 65 soldater, fortrinsvis befalingsmænd og konstabler, og de har fem uger sammen med ca. 200 ukrainske rekrutter - så skal ukrainerne hjem og mere eller mindre i kamp med det samme.

”Jeg har været udsendt fire gange før både til Irak og til Afghanistan, men denne opgave har betydet vildt meget både fagligt og personligt. Det har været den vigtigste opgave, jeg har haft i forsvaret,” siger Mads.

Forsvaret søger bredt ud i værneene efter instruktører: Er der nogen, der har lyst til at deltage?

Det havde Mads, og ”det var no

get nemmere at få familiens accept, end da det drejede sig om Irak og Afghanistan”.

” Vi var et sammensat hold, fra alle tre værn, faste tjenestegørende, reservepersonel, fra helt unge soldater til de meget erfarne soldater, men alle med samme mål, de skal have den bedste uddannelse vi kan give dem på de fem uger, vi har at gøre med.”

Det blev også for Mads en tur tilbage til den basale soldatertid. Da han meldte sig, var han ansat i en af Forsvarets ”styrelser”.

”Jeg var ikke helt skarp på at bruge et kogekar og bygge en bivuak, når vi skulle overnatte i terrænet sammen med rekrutterne, men vi havde en del temmelig dygtige konstabler med på

Mads og de øvrige instruktører under en pause. Privatfoto.

holdet, så de fik mig hurtigt op på beatet igen.”

Mads har i mange af sine år i Hæren uddannet hundredvis af danske værnepligtige og konstabler, og selv om mange af dem skulle til brændpunkter som Irak og Afghanistan, var det træningen af ukrainerne noget helt specielt.

For de fleste skal direkte i krig, når de kommer hjem.

”Nogle gange gør de det. De tager direkte afsted. De har lige et par dage, hvor de skal ind i en ny enhed, og så tager de videre. Det er også det, der gør opgaven så vigtig. Det er det tætteste, man kommer på at komme til fronten uden selv at skulle være der.”

Den danske rekrutuddannelse, f.eks. ”Hærens basisuddannelse”, strækker sig over fire måneder. I Nordengland skulle træningen af ukrainerne gennemføres på fem uger.

”De skal jo have så meget af den uddannelse, vi kan proppe i dem på fem uger. Det er en stejl læringskurve.”

De basale og vigtigste færdigheder, som de fem uger skulle give soldaterne, opsummerer Mads således:

”De har et gevær, de kan bruge det, og de kan lappe hinanden sammen. Og de kan passe på hinanden i felten. Se miner og overleve på kamppladsen. Det er helt grundlæggende militærtjeneste, hvor man kan sige, vi har fjernet alt overflødig.”

*”Vis og forklar” - dansk instruktør (t.h.) løber med ukrainsk elev under skyde-træning, for at vise, hvordan han skal bevæge sig under ildkamp.
Privatfoto*

I den britisk ledede mission har man valgt udelukkende at våben-træne på ”AK-familien” - hvor det mest kendte gevær er AK47.

VIS OG FORKLAR

Nogle af ukrainerne kan lidt eller noget engelsk, men langt fra alle, så undervisningen foregik med brug af tolke.

”Vi havde et rigtig godt samarbejde med vores ukrainske tolke, og den ydmyghed, de havde for vores indsats, var meget rørende, og smittede positivt af på vores arbejde.”

Men tolkning tager tid, og den var knap.

”Halvdelen af undervisningstiden kan gå tabt, hvis man skal have en tolk til at oversætte alt, så jeg har endnu mere set vigtigheden i princippet ”vis og forklar”, siger Mads.

”Fordi man er begrænset af en tolk, når vi uddanner. Jeg kan ikke bare gå rundt og rette, råde og vejlede, for jeg skal have en tolk med hele tiden. Det vil sige, at det tager enormt lang tid at undervise.”

Princippet i vis-og-forklar er, at de danske instruktører fysisk går foran eller sammen med ukrainerne og viser, hvordan bevægelse i terrænet, brug af våben osv. gøres korrekt.

”Så hvis man har mulighed for at vise med fire danske soldater først: Det her skal I gøre. Vi siger: Kig ud - og så kan man forklare det trinvis bagefter. Det gav dem bare en større forståelse af, hvad de skulle. Det gør det også med danske soldater.”

De ukrainske rekrutter har et stort aldersspænd. Fra 18-20-årige til folk i 50-års alderen. Der var også store spring i erfaringsniveauet, for nogen havde tidligere været i kamp.

”Ikke størstedelen, men nogen havde enten en soldatermæssig baggrund, eller havde haft en eller anden form for krigstjeneste før. De ser jo ikke krigen nu, som om den lige er startet i 2022.

For dem begyndte krigen 2014. Og det gør de ikke meget ud af at fortælle, men hvis vi siger ’et år i krig’, så vil de sige, at det har væ-

ret i gang i otte år.”

Det fører til "vildt meget motivation."

"Topmotivation. Ja, 100%. Den grundlæggende motivation har de for at skulle tilbage og gøre alt hvad der står i deres magt for at vinde den krig."

"De har en sag at gå afsted med. De stiller ikke spørgsmålstejn ved det, vi står og fortæller dem. Hvis vi beder dem om at grave, så graver de. Og hvis vi så beder dem om at flytte hullet, så gør de bare det. Ja, okay. Og hvis de skal kravle i mudder, med snotten helt nede i mudderet, så gør de det. Der er altså ikke så meget brok der. For de har en anden motivation."

"Jeg tror, det de stillede flest spørgsmålstejn til, det var hvor-

når de fik lov til at ryge."

- Ryger de meget?

"Ja, det gør de. Rigtig meget. Hvis man kunne lokke med en rygepause, når der skulle graves et hul, så gik det hurtigere."

MÅ IKKE BLIVE FOR TÆTTE

På de tre måneders udstationering i Nordengland når et hold danske instruktører at bygge to hold ukrainske soldater op til indsatsen mod russerne. Men trods den nære kontakt under de intense og komprimerede uddannelsesforløb, skal man undgå at blive venner f.eks. via sociale medier.

Både af sikkerheds- og af følelsesmæssige årsager.

"Men når jeg ser billeder fra Ukraine, kan jeg ikke lade være med

at kigge efter, om der skulle være et kendt ansigt imellem," siger Mads.

"Det at vide, at den soldat, man er i gang med at uddanne, inden for ganske kort tid skal tilbage og kæmpe for sit land, og bruge de grundlæggende principper, som vi lige har lært dem. Det betyder bare at man selv kan bide rigtig meget i sig, om det er vejret, egne forhold eller tidspunktet på dagen.

Vi står så tæt på fronten, som vi kan, uden selv at være der, og når vi siger farvel til holdet efter fem uger, så er det med en viden om, at vi ikke kommer til at se dem igen. Selv om vi ikke bliver personlige med ukrainerne, så skal man være følelseskold, hvis man ikke bliver rørt, når man sender et hold afsted.

En dag på skydebanen
Privatfoto.

VORES TAK TIL UDSENDTE I VERDENS BRÆNDPUNKTER KAN IKKE VÆRE DYBFØLT NOK

Af Lars Løkke Rasmussen
Udenrigsminister

Med Ruslands invasion af Ukraine står vi i den største sikkerhedspolitiske krise i Europa siden Anden Verdenskrig. Og vi må erkende, at truslen fra øst ikke forsvinder lige foreløbig.

Rekordmange danskere har været udsendt til verdens brændpunkter, der på mange måder er kommet tættere på Danmark. Derfor har vi fra dansk side haft store militære bidrag til NATO's beskyttelse af de baltiske lande. Fordi Baltikums sikkerhed er lig med Danmarks sikkerhed.

Selvom truslerne er rykket tættere på Danmark, så fortsætter kriser og konflikter desværre også i resten af verden. Mange har derfor også været udsendt til missioner langt væk. Ikke mindst i Irak, hvor danske soldater og rådgivere bidrager til stabilitet og kampen mod terrorisme. Det er en stor og vigtig indsats, der bidrager til, at vi herhjemme kan føle os trygge.

Flagdagen er en kærkommen mulighed for at udtrykke taknemmelighed for den store indsats, som vores udsendte har leveret og fortsat leverer rundt omkring i verden. Uanset hvor I er, yder I en uvurderlig indsats for

Danmark og for vores alles tryghed og sikkerhed.

De mange og forskelligartede konflikter stiller store krav til fleksibilitet og omstillingsparathed hos jer. I skal kunne begå jer i både ørkensandet i Mellemøsten og de kolde nætter i Baltikum. Men selvom omstændighederne varierer, er opgaven den samme. Uanset hvor i verden I befinder jer, og uanset om I opererer til vands til lands eller i luften, så bidrager I til at forsvare Danmarks sikkerhed og bevare den liberale verdensorden, som vi kender den.

Det er mig smerteligt bevidst, at jeres indsats ikke har været uden ofre, og I fortjener stor anerkendelse for jeres mod til at tage ud i verden for at kæmpe for vores frihed herhjemme. Tak for den professionelle og forbilledlige måde, som I repræsenterer Danmark på.

Når et rekordstort antal danskere har været udsendt til civile og militære missioner, betyder det også, at et rekord stort antal mennesker har ventet herhjemme. For når Danmark sender en ung mand eller kvinde ud i verden, påvirker det ikke kun ham eller hende. Som far til en veteran kender jeg selv til det afsavn og de bekymringer, man går med som pårørende. Vi skylder derfor

også jeres familier og venner et stor tak. Uden deres støtte og opbakning ville I ikke kunne tage ud i verden og kæmpe for Danmark.

Der er også danskere, som desværre har måtte betale den allerhøjeste pris, og for jer efterladte, slutter savnet aldrig. For jer som har mistet, er tilværelsen for evigt forandret. Ingen ord kan erstatte det tomrum, men I skal vide, at I har min dybeste medfølelse og sympati. Jeres ofre vil aldrig blive glemt, og vi vil for altid mindes og ære de, som er faldet i Danmarks tjeneste.

Som udenrigsminister og dansker er jeg meget taknemmelig for den store og professionelle indsats, som I alle har ydet for Danmark. Det gør mig stolt og tryk at vide, at så mange dygtige danskere er klar til at tage ansvar og yde en ekstra indsats.

En dybfølt tak for jeres mod og tjeneste.

DIGITALISERING FORENER FORSVARETS VÆRN OG GIVER SUPERKRÆFTER

Det helt store buzzword i forsvarsverdenen lige nu er "multidomæne" – når alle domæner i forsvaret deler informationer og arbejder sammen som ét forsvar. Teknologisk er det nu muligt at forene land, vand, luft, rummet og cyberspace, og udviklingen stopper ikke her.

På tværs af kloden er lande i fuld sving med at digitalisere deres forsvar. Droner, sensorer, kameraer, satellitter og radarer indsamler millioner af data, som via kunstig intelligens kan omdannes til overskuelige billeder og anvendes som beslutningsstøtte. Det helt store guldæg er, når teknologien bruges til at forene Hær, Søværn, Flyvevåben, Cyber og Space til én samlet styrke. Den mulighed har det danske forsvar sikret sig via en 20-årig rammeaftale med danske Systematic, som står bag forsvarssoftwaren, SitaWare.

Hvilken betydning får det så for det danske forsvar?

Henrik Røboe Dam, Director for Air Defence Operations i Systematic og tidligere generalmajor og chef for Flyvertaktisk Kommando, fortæller:

"Ved at tage hele SitaWare-suiten i brug kan det danske forsvar f.eks. overvåge vores farvande, og anvende kunstig intelligens til at identificere fartøjer, som udviser afvigende adfærd. Lad os nu forestille os, at Forsvarets overvågning af trafikken i Østersøen melder om to udenlandske flådeskibe, hvis sejlmonster afviger fra normalen. De to skibe ligger nu

stille sammen i åben sø og får selvskab af noget, der udgiver sig for at være en fiskekutter. Søværnets Operationscenter kan i kommando-kontrolsystemet SitaWare Headquarters få et digitalt overbliksbillede, som viser området og opdateres, som situationen udfolder sig. Billedet er dannet af data fra forsvarets egne kilder, og det er muligt at trække data ind fra fx myndigheder eller åbne kilder som fx Sociale Medier o.lign.

Gennem SitaWare deler Operationscentret billedet med Forsvarskommandoens Operationscenter og med Flyvevåbnet. Situationen skal undersøges nærmere. To jagterfly sendes på vingerne og flyver over området. Data fra flyets radarer, kameraer, sensorer og input fra piloterne vises på skærmen – der nu også deles med Hæren og Søværnet. Det ser ud til, at skibene har dumpet noget i havet. Miljømyndighederne kon-

"Generalløjtnant Kim Jesper Jørgensen, direktør for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbscenter, og Systematics CEO Michael Holm efter netop at have underskrevet den 20-årige rammeaftale."

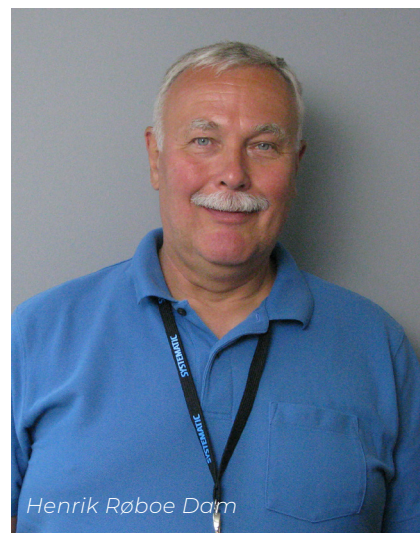
taktes, og Søværnet sender et skib med helikopter ombord afsted. På det danske flådeskib følges situationen også i SitaWare, lige som observationer fra skibets besætning plottes ind i systemet og deles med de øvrige værn. På Bornholm bliver bataljonschefen bedt om at udkommandere to køretøjer og nogle soldater, som skal bevogte kystlinjen, og for at sikre, at materialet fra de fremmede skibe samles op, hvis det flyder i land. Fra køretøjerne følger soldaterne udviklingen i området og modtager via SitaWare ordrer om, hvilke strækninger, der skal bevogtes. Finder de noget, kan de med en finger markere fundet på det digitale kort, som soldaterne har adgang til – enten via en mobil håndholdt SitaWare Edge, som sidder på uniformens bryst,

eller på en tablet med SitaWare Frontline monteret i køretøjet. Når de markerer et fund, kan det ses af hele kommandokæden. Skulle det nu vise sig, at der er tale om et alvorligt udslip af olie eller kemikalier – kan politi og beredskab inddrages. Disse myndigheder kan også gives adgang til det militære overbliksbillede, så alle har de samme informationer og handlingsplaner. Det vil også være muligt at hente informationer om tilgængeligt personel og de kvalifikationer, de enkelte soldater har. På den måde ved man fx, hvor mange folk, der kan bidrage til løsningen af en specifik opgave. Også beholdningen af fx beskyttelsesudstyr på Bornholm kan hentes ind, og nye forsyninger bestilles hjem,” forklarer Henrik Dam i det tænkte scenarie.

SITAWARE BESTÅR MED GLANS - OGSÅ I DEN VIRKELIGE VERDEN

I den virkelige verden er Irlands forsvar et rigtig godt eksempel på, hvordan man får fuldt udbytte af at digitalisere sine værn. Her har både køretøjer, fly, skibe og helikoptere SitaWare med sig, når de drager på mission.

”Vores skibe sejler ingen steder, medmindre SitaWare er installeret og fungerer tilsluttet for det skib. Det giver os et fælles og komplet situationsoverblik på tværs af alle tre værn. At have alle informationer ved hånden og muligheden for i realtid at dele det med alle i dit netværk gør SitaWare til et meget kraftfuldt værktøj,” fortæller kommandørkaptajn i den irske flåde, Brian Mathews.

Med multidomæne-teknologi kan man ikke blot samle de mange tråde til ét fælles billede. Det åbner også for samarbejde på nye måder og flere niveauer. Hvis systemerne er integreret til det, kan en hærenhed f.eks. kommunikere direkte med en fregat i stedet for at gå hele vejen op gennem kommandokæden – lige som et fly kan kommunikere direkte med en hærenhed på jorden og spare vigtig tid.

”Det er essentielt at kommunikation kan foregå direkte og hurtigt. Ellers risikerer man at vente to timer fra en fjende spottes af en hærenhed, til fregatten modtager beskeden. I den tid kan meget nå at ændre sig,” forklarer Henrik Dam.

Brian Matthews fra det irske søværn er enig i den betragtning:

”Den største enkeltstående effekt af SitaWare, var for os, da det stod klart, at vi kan forbedre vores operationer, fordi vi kan dele informationer mellem værn i realtid. Vi bruger SitaWare på tværs af alle tre domæner – Flyvevåben, Hæren og Søværnet. Det betyder,

adkøbsstyrelse (t.v.),
meaftale”

Annoncørbetalt indhold

at vi nu kan få et komplet, fælles operativt billede på tværs af alle tre domæner, hvilket er en utrolig styrke,” fortæller han.

DANMARKS FORSVAR STÅR OVERFOR EN STØRRE DIGITALISERING

Også i Danmark ruller digitaliseringen over Forsvaret. I 15 år har danske soldater haft SitaWare med i rygsækken, når de drager ud på missioner.

I februar 2023 underskrev Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) en 20-årig rammeaftale med Systematic om fremtidig brug af SitaWare Suiten.

”Vi står over for en omfattende digitaliseringsopgave, som får afgørende betydning for Forsvarets fremtidige operationelle virke. Det er på den baggrund, at vi nu indgår et længerevarende, strate-

gisk samarbejde med Systematic, så vi sikrer effektiv datasammenhæng og dataudveksling af Forsvarets operative systemer på tværs af alle værn,” sagde generaløjtnant Kim Jesper Jørgensen, direktør for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.

SitaWare er allerede den digitale kerne af både beredskab, hjemmeværn, hæren og søværnet, og med den nye rammeaftale kan de danske soldater se frem til endnu stærkere multidomæneoperationer.

FORVENTER ØGET SAMARBEJDE MED NATO OG MEDLEMSLANDE

SitaWare er allerede det dominerende produkt blandt NATO-landene på landdomænet, og Systematic forventer øget samarbejde med medlemslandene og NATO i fremtiden.

”Vi oplever, at forsvar over hele verden er klar over, at digitalisering i en så stor og kompleks organisation kræver de rette strategiske partnere. Det er ikke nok, at leverandører udvikler effektive systemer. Der er også behov for samarbejdspartnere, som har indgående kendskab til forsvar. Dokumenteret erfaring og succes med digitaliseringsprocesser i andre sektorer med tilsvarende, høj kompleksitet og kritiske systemer er bestemt også en fordel, når store organisationer skal tage nye kritiske systemer i brug,” fortæller Henrik Messell, som er Group Senior Vice President for Defence Operations i Systematic.

FORSVAR OVER HELE VERDEN BIDRAGER TIL BEDRE PRODUKTER

Systematic har arbejdet med software til forsvar i mere end 35 år. I nært samarbejde med sine kunder har virksomheden gen-

SITAWARE BESTÅR AF EN RÆKKE STANDARDPRODUKTER, DER ANVENDER SAMME KOMMUNIKATIONSSYSTEM:

SitaWare Headquarters

– stationære systemer, der anvendes af befalingsmænd på hovedkvarteret.

SitaWare Frontline

– mobilt system, monteret på trykfølsomme skærme i køretøjer.

SitaWare Edge

– håndholdt system, der anvendes på en lille skærm, som fodsoldater har med sig.

SitaWare Insight

– Intelligence-løsning til analyse og beslutningsstøtte, der anvendes som en del af SitaWare Headquarters. SitaWare Insight samler data fra et væld af datakilder, som sammenstilles i overskuelig form. Løsningen anvender desuden kunstig intelligens bl.a. til at identificere forskellige objekter og afvigelser i kendte mønstre.

SitaWare Aspire

– digital trænings-, simulerings- og uddannelsesplatform, som giver realistisk, praktisk erfaring med at anvende SitaWare-suiten.

nem årene udviklet SitaWare til en omfattende programpakke – og der udvikles hele tiden nye funktionaliteter – både efter ønske fra kunderne, og fordi det giver mening.

”Vi er afhængige af eksterne leverandører som støtter os og hjælpe med at identificere vores behov og maksimere vores funktionsevne. Systematic leverer nye tjenester og applikationer til SitaWare – også funktioner, vi end ikke har bedt om. For os er det lige så meget et partnerskab som et kunde-leverandør-forhold. Det er vigtigt at have en tillidsfuld relation, hvor vi kan ringe og få den support, vi har brug for, og hvis vi ønsker at udvikle nye funktionaliteter, kan vi videregive vores ønsker og få dem med i produktudviklingen. Det gør, at vi føler os som værdsatte kunder, der har noget at bidrage med. Jeg tror, det er det afgørende element,” siger den irske kommandørkaptajn Brian Matthews.

FAKTA OM SYSTEMATIC

Systematic har på den civile side blandt andet leveret den elektroniske patientjournal, der danner rygraden på hospitalerne i alle vstdanske regioner og udviklet den fælles infrastruktur til telemedicin til alle Danmarks kommuner og regioner. Gennem mere end 20 år har Systematic været med til at drive digitaliseringen af Danmark ved at forbinde komplekse processer i sammenhængende systemer, der er nemme og sikre at bevæge sig rundt i.

FAKTA OM SITAWARE-SUITEN

Systematics C4ISR*-løsning SitaWare er et kommando-kontrol-system til militær anvendelse. SitaWare skaber et detaljeret overbliksbillede af egne styrker, kamppladser og kritiske installationer og gør det muligt at planlægge, koordinere og kommunikere effektivt mellem militære enheder og værn.

SitaWare anvendes på land, til søs, i luften, i cyberspace, mellem alle værn og mellem nationer. SitaWare integrerer militære radionetværk, overvågningssystemer og måludpegning med analyse og beslutningsstøttefunktioner og anvender kunstig intelligens til databehandling. Systemet er bygget på åben arkitektur, hvilket gør det nemt at integrere med andre løsninger.

** C4ISR: Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance.*

Brian Matthews, Irsk Kommandørkaptajn

MED DANNEBROG PÅ SKULDEREN

Af Peter Hummelgaard
Justitsminister

Flagdagen er den dag, hvor Danmarks udsendte anerkendes for den indsats, de har ydet, og hvor de faldne mindes.

Det er svært at forestille sig en tradition, der giver mere mening end den. Vi skylder alle vores udsendte respekt og ære. De har taget et modigt valg ved at være med til med at sikre fred og frihed i verden. Derfor hejser vi den 5. september flaget i hele Danmark.

Som justitsminister vil jeg gerne slå et slag for Danmarks udsendte politifolk. Dansk politi har hjulpet til i verdens brændpunkter siden 1964. Aktuelt har vi mere end 40 politifolk udsendt til en lang række lande verden over. I konfliktramte lande som for eksempel Georgien, Kosovo og Somalia hjælper politiet med at skabe en mere sikker hverdag til gavn for civilbefolkningen. Så børn kan gå i skole. Så forældre kan købe ind på det lokale marked. Så ældre kan få vand og elektricitet.

Når politiet for eksempel patruljerer i Georgien, hvor civile på grund af Ruslands invasion har mistet adgang til deres landområder, bidrager politiet til at skabe sikkerhed og tryghed for de civile, der bor i grænselandet. Når politiet indsamler data og følger op på hadforbrydelser i Kosovo, er de med til at sikre, at der ikke sker forskelsbehandling på grund af etnicitet eller seksualitet. Og når politiet rådgiver og træner de so-

maliske kystvagter, er de med til at skabe bedre vilkår for at forhindre pirateri i Somalia.

I Grækenland patruljerer danske politifolk hver dag til søs, hvor de er med til at støtte kontrollen med EU's ydre grænser via det europæiske agentur for grænse- og kystbevogtning, Frontex. Ligesom vi har politifolk i Belgien, som er med til at sikre et godt og værdifuldt politisamarbejde med Europol. Det er vigtigt for Europas sikkerhed.

Den særlige ordentlighed, selvstændighed og professionalisme, der kendetegner dansk politi, er efterspurgt i verdens brændpunkter. Vi er kendt for at behandle civilbefolkningen med respekt og ligeværd. Vi er åbne for dialog. Og vi rådgiver vores udenlandske samarbejdspartnere med lige dele ydmyghed og høj faglig kompetence. Det gør mig stolt som justitsminister, at politiet bidrager så stærkt i usikre dele af verden.

I mange af de lande, hvor vores udsendte arbejder, er der ikke samme fundament af tryghed som i Danmark. Her er der brug for, at de dygtige danske udsendte træder til og gør en forskel. Beskytter civilbefolkningen. Patruljerer i usikre områder. Overvåger, at tingene går retfærdigt for sig. Guider det lokale politi.

Det kræver mod af vores udsendte politifolk at være til stede sådanne steder. Med Dannebrog på skulderen rejser de afsted for

at tjene et formål større end dem selv.

Det er ikke noget lille offer at forlade venner, familie og hverdag for at drage ud og tage ansvar. Der følger store risici og afsavn med. Det er heller ikke noget lille offer for de pårørende at sende deres kære afsted. Det er hårdt at være herhjemme og have en nær person udsendt til et usikkert sted.

Og hvis der er noget, jeg ved, så er det, hvor meget et stærkt bagland betyder for en udsendelse. Familien er ankeret. Uden opbakning fra familie og venner bliver det nogle meget tunge dage for de udsendte. Omvendt er stærke, tætte relationer og kærlighed den største styrke, man kan have med sig ud.

Derfor vil jeg gerne som justitsminister sige tak til både de udsendte politifolk og deres familier. Tak for en dedikeret indsats for Danmark. Tak for jeres mod og professionalisme. Tak for ikke at tage freden og friheden for givet.

God flagdag!

VI MÅ ALDRIG GLEMME DANSKE VETERANERS BIDRAG

*Af Nicolai Wammen
Finansminister*

En nat i maj 2015 – iført fragmentationsvest og hjelm – sad jeg i et af Forsvarets Herkules-fly i luften over Irak. Jeg var på det tidspunkt Danmarks forsvarsminister, vi var på vej mod Al Asad Air base, hvor jeg skulle besøge de danske soldater, der var udsendt for at træne irakisk personel i deres kamp mod Islamisk Stat.

Jeg husker tydeligt soldaternes ansigter, da jeg – en efter en – hilste på dem på militærbasen. Bag deres smil og høflige ydre bemærkede jeg en dyb alvor, en smerte og et afsavn til deres familier derhjemme. Det var ansigtsudtryk, jeg også havde set, når jeg havde mødt tidligere udsendte og deres familier herhjemme i Danmark. For selvfølgelig har det omkostninger – og for nogle efterlader det dybe ar – at være udsendt på skarpe missioner. Uanset om man har været afsted som soldat, politibetjent, sygeplejerske, læge eller præst.

Danske soldater har år efter år ydet en kæmpe indsats for at nedtrappe konflikter, understøtte fred, uddanne soldater, rydde miner, sikre farvande og luftrum og mange, mange andre ting. Personellet i Hæren, Søværnet, Flyvevåbnet, SOKOM, Arktisk Kommando og Hjemmeværnet yder en kæmpe indsats og er ekstremt højt respekterede blandt vores allierede.

Nu står vi i Europa i en helt ny sikkerhedspolitisk situation. Ruslands ulovlige angrebskrig mod Ukraine har forrykket vores verden. Det kræver, at Danmark forstærker det danske Forsvar. Det var på det bagtæppe, at vi inden sommerferien indgik en historisk aftale om et nyt forsvarsforlig.

Forsvarsforliget tilføjer 143 mia. kr. til at styrke dansk forsvar og sikkerhed. Det betyder konkret, at vi kan leve op til NATO's to pct.'s målsætning. Det er godt og vigtigt, for det store løft giver os mulighed for at udvikle et Forsvar, hvor personellet har bedre arbejdsvilkår.

Vi har rigtigt mange veteraner, der kommer stærkere hjem fra missioner, end de tog ud. De har erfaringer og kompetencer som ikke kun kan bruges i Forsvaret men også rigtigt mange andre steder i samfundet. Men vi har også veteraner, der kommer hjem med alvorlige fysiske og psykiske skader. De må aldrig blive ladt i stikken. Hverken nu eller i fremtiden.

Danmarks veteraner har ydet en kæmpe indsats for, at vi kan leve i tryghed og frihed herhjemme. Og det står helt centralt, at veteraner anerkendes og behandles værdigt, når der er brug for støtte.

Vi må aldrig glemme danske veteraner og deres familiers vigtige bidrag for vores land. Det vil for altid blive husket.

TRÆNEREN: DET VIGTIGSTE ER BARE AT VÆRE ET MENNESKE

Christian Blom er Invictus Games holdets svømmetræner. Han er officer, sportschef for et militært landshold og tidligere konkurrencesvømmer. Men hans vigtigste egenskab i Invictus Games sammenhæng er egentligt blot at være et menneske.

Af Anders V. Fridberg, Invictus Games Team Denmark

Trænere og ledere i staben omkring danske Invictus Games kommer med mange forskellige baggrunde. Nogle er med i kraft af deres job i Forsvaret, andre fordi de har dyrket idræt på højt niveau eller har erfaring som trænere eller ledere i en af de sportsgrene, der er på programmet ved Invictus Games. Svømmetræner Christian Blom kan som officer i Operations Support Wing, sportschef for landsholdet i flyfemkamp og tidligere konkurrencesvømmer sætte kryds i alle kasserne.

"Jeg er stolt over, at jeg blev

spurgt, om jeg ville være svømmetræner for holdet her, og jeg føler mig privilegeret og stolt over at være en del af teamet samt at bidrage med det, som nu jeg kan," siger Christian Blom og fortsætter:

"Jeg har altid syntes, at det er voldsomt inspirerende at være med til at udvikle mennesker. Det er både igennem svømningen, ledelse og her i Invictus Games programmet igennem den personlige udvikling for de her veteraner, der har nogle ting, som de virkelig kæmper med."

Christian Blom blev en del af det danske Invictus Games program i det meget lange forløb frem mod Invictus Games i Haag, der på grund af corona blev udskudt fra 2020 til 2022.

"Da jeg fik tilbuddet tænkte jeg, at jeg skulle være svømmetræner som i en almindelig klub og give noget af det svømmefaglige videre, som jeg virkelig selv har brændt for. Men jeg fandt med tiden ud af, at det slet ikke er det, det handler om. Sporten er naturligvis vigtig, men den er en ramme. Det er den personlige udvik-

*Christian Blom coacher en af sine svømmere. Det er ikke en forudsætning for at deltage, at man har erfaring med sportsgrene i forvejen. I sportsgrene som svømning bruger træner derfor meget tid på lære deltagerne den rigtige teknik.
Foto: Anders V. Fridberg*

Pårørende, deltagere, der ikke selv er i konkurrence, og staben bakker op ved konkurrencerne ved Invictus Games i Haag i 2022. Stemningen ved konkurrencerne er vild – og kan være en udfordring for deltagere med PTSD.
Foto: Anders V. Fridberg

ling, der er det primære formål,” fastslår træneren.

”Sammen med de andre trænere og ledere har jeg talt om, hvad vores rolle er som en del af staben i Invictus Games programmet. Vi er dygtige inden for hver vores felt, men det vigtigste er egentligt bare at være et menneske blandt andre mennesker og at støtte hinanden i livet og igennem de små og store udfordringer, som man kan have,” siger Christian Blom videre.

ALTID TIL RÅDIGHED FOR EN SNAK

Som svømmetræner ser Christian Blom kun sine atleter ved fem træningssamlinger, hvor hele holdet er samlet i Vejen Idrætscenter. Her er der svømning på programmet flere gange om dagen i de forlængede weekender. Men svømmerne deltager også i andre idrætsgrene, så det er begrænset, hvor meget Christian ser sine svømmere i vandet. Deres primære træning ligger i perioderne mellem samlingerne,

hvor de træner alene eller som medlemmer af en svømmeklub.

”Det er den største udfordring. Der kan vi ikke være omkring dem som på samlingerne og støtte dem, hvis de har nedture eller perioder, hvor træningen ikke kører. Men jeg laver programmer til dem, og jeg står altid til rådighed for en snak både omkring svømningen og om livet i det hele taget. Det er igen det her med bare at være et menneske og en person, som de kan kontakte,” siger Christian.

VI AKTIVEREDE HELE HOLDET

At opgaven som svømmetræner ikke primært handler om, at få svømmerne til at bevæge sig hurtigt gennem vandet oplevede Christian ved Invictus Games i Haag i foråret 2022. Her var en af svømmerne på holdet en veteran, der som et led i sin personlige udvikling ville gøre op med den skræk for vand, der havde påvirket ham, siden han som ung var ved at drukne. Deltageren havde

i forløbet frem mod legene lært at være i vandet, og han havde trænnet godt. Men under træningen i Haag dagen inden svømmekonkurrencerne havde han igen en dårlig oplevelse, som gjorde ham ekstremt nervøs for at skulle i vandet.

”Der gjorde vi brug af hele det fantastiske hold, og vi fik aktiveret nogle mennesker, der kunne støtte ham. Der var en, der tog sig af ham i bussen på vej til svømmehallen, og hele holdet var ekstra opmærksomme på ham og støttede ham. Og han fik en kanonoplevelse, fordi vi havde lagt en plan for, hvordan vi kunne bakke ham bedst muligt op,” siger Christian og fortsætter:

”Efter konkurrencen skrev jeg på mine sociale medier, at jeg i mit liv med svømning aldrig havde været til et svømmestævne, hvor de sportslige præstationer havde betydet så lidt i så store personlige øjeblikke. At se de her mennesker, der har kæmpet frem mod at gennemføre en distance eller en disciplin og nå i mål med det. Det er det, som Invictus Games handler om, og det var ekstremt bevægende.”

Svømmetræner Christian Blom i svømmehallen i Vejen Idrætscenter, hvor alle træningssamlinger finder sted. Foto: Anders V. Fridberg

DELTAGEREN: EFTER EN SVÆR START GIVER DET HELE MENING

Det var ikke nemt for Henrik Södergren at blive en del af det danske Invictus Games projekt. Han bøvlede med ansøgningen, var tæt på at brænde sammen ved det første møde med holdet og oplevede det personlige udviklingsprojekt som underligt. Et halvt år inde i forløbet giver det hele mening for veteranen fra Høvelte, der glæder sig til igen at skulle repræsentere Danmark.

Af Anders V. Fridberg, Invictus Games Team Denmark

Henrik Södergrens goddag til det hold, der skal repræsentere Danmark ved Invictus Games 2023 i Düsseldorf, var også tæt på at blive et farvel. I efteråret 2022 sad han sammen med omkring andre 25 andre veteraner i et mødelokale på Sportshotellet i Vejen. De ventede på, at team manageren skulle byde velkommen. Men Henriks nerver var absolut ikke klar.

"Jeg var allerede på vej væk. Det var for voldsomt, og mit hjerte var ved at hoppe ud af kroppen på mig," husker Henrik.

"Der sad en ved siden af mig, som jeg ikke kendte. Han var også veteran, og han mærkede på mig, at jeg var ved at knalde helt af. Han klappede mig bare på låret og sagde, at sådan havde han også haft det første gang, og at jeg bare skulle trække vejret. Så blev jeg siddende og slappede faktisk af," fortsætter Henrik.

Henrik nåede fire udsendelser til Bosnien og Kosovo, før han i 2004 forlod Forsvaret og satte fart på et travlt liv med civil job, karriere og familie. Knap 20 år senere væltede hans verden. Han kontaktede

veterancentret, fik konstateret PTSD og kom i behandling. Men han oplevede som så mange andre psykisk sårede veteraner også, at hans liv blev overtaget af passivitet og social isolation.

"Jeg hørte om Invictus Games og blev interesseret. Jeg ville gerne have noget positivt ind i mit liv igen, noget motion og noget aktivt i stedet for bare at ligge på sofaen," fortæller Henrik om motivationen for at søge.

Første skridt var at skrive en motiveret ansøgning. Det var også

Det danske hold til Invictus Games 2023 i Düsseldorf
Foto: Anders V. Fridberg

Henrik Södergren i bassinet i Vejen Idrætscenter. Henrik skal svømme og spille siddende volleyball i Düsseldorf.
Foto: Anders V. Fridberg

ved at blive den første stopklods for Henrik.

I DAG GIVER DET MENING

"Jeg prøvede, men skubbede det væk igen. Mange gange. Og så droppede jeg det. Men en nat, jeg alligevel ikke kunne sove, skrev jeg nogle ord på et stykke papir og smeltede det sammen til en ansøgning, der blev sendt af sted. Jeg fik svar tilbage, at jeg skulle uddybe min ansøgning. Så gik jeg helt kold. Det kunne jeg slet ikke forholde mig til."

Endnu en søvnløs nat fik dog Henrik tilbage til papiret, og han fik sin uddybede ansøgning af sted. Henrik blev udtaget til bruttotruppen og den første trænings-samling. Ved det første møde i Vejen blev han som nævnt siddende, selv da mødet med andre

virkede helt overvældende. Og det gjorde han også, da team manageren bad ham udfylde flere papirer og fortalte, at det danske Invictus Games program handler mere om personlig udvikling end om sportslige mål og medaljer i Düsseldorf.

"Det var lidt langhåret. Det skulle jeg lige komme mig over, men i dag giver det god mening," fastslår Henrik, der særligt fremhæver fællesskabet med de andre veteraner som projektets helt store styrke.

NY ENERGI TIL HVERDAGEN

"Invictus har åbnet op for et kæmpe sammenhold med nye ven-skaber, hvor man hurtigt føler, at man er en del af en tryk gruppe, som jeg har lukket ind i min ellers lille tillids-cirkel. At blive en del af

gruppen har været en kæmpe hjælp for mig. Det har givet mig ny energi til for eksempel få klaret nogle af de mere kedelige men nødvendige hverdagsting som regninger og breve i e-boks," siger Henrik og fortsætter:

"Det er en befrielse, at møde andre veteraner, som selv kender til udfordringerne og bokser med de samme ting. Der er nogen, der forstår mig, og som ved hvordan, det er. En almindelig lille snak til træning kan være en kæmpe hjælp til at man kan få klaret de ting i hverdagen, der kan virke uoverskuelige."

SUCCESS I STEDET FOR LUSSINGER

Et af Henriks udviklingsmål er at blive mere aktiv og blandt andet komme ud i de løbesko, han købte inden starten på Invictus

*Siddende volleyball er den eneste holdsport, som Danmark deltager i. Det gør disciplinen meget populær hos danskerne. Her er det Henrik Sødergren, der server.
Foto: Anders V. Fridberg*

Games forløbet, men meget sjældent fik slidt på.

"Jeg har så mange gange taget løbetøj på og snøret skoene. Og så er jeg alligevel ikke kommet afsted, fordi undskyldningerne for at lade være stod i kø. Nu har jeg igennem projektet lært at sætte delmål. For eksempel at tage tøjet på og bare komme op til enden af vejen. Så kan det godt være, at jeg ikke kommer længere, og går tilbage til sofaen. Men så har jeg stadig nået mit mål, og det har været en god oplevelse. Og det har jeg oplevet, at jeg kan bygge videre på, så jeg har fået en masse små succeser frem mod det mål, jeg har sat mig, i stedet for at jeg har fået en masse lussinger og nederlag, forklarer Henrik.

"Den tilgang kan jeg bruge i rigtig mange sammenhænge, og det kan hjælpe mig til at nå mit store mål om at komme mere ud

blandt andre og deltage i aktiviteter. Også private arrangementer, forældremøder på skolen osv," siger Henrik.

I Düsseldorf skal Henrik svømme og spille siddende volleyball. Og han skal igen repræsentere Danmark.

"Uniformen har en anden farve, men vi skal igen have Dannebrog på skulderen. Det er også noget, jeg lige har skulle synke. At jeg skal ned og repræsentere Danmark i kamp mod andre nationer. Det gør, at man føler, at man har noget at leve op til. Men det er også noget, jeg er stolt af.

Megastolt," siger Henrik.

*Henrik Sødergren
Foto: Anders V. Fridberg*

SÅDAN KOMMER DU MED TIL INVICTUS GAMES 2025

Du behøver ikke være i superform eller god til en sportsgren for at betragtnings til det danske Invictus Games hold. En anerkendt skade fra en mission og lyst til idræt og fællesskab er alt, du behøver.

Det danske Invictus Games projekt er åbent for nuværende eller tidligere ansatte i Forsvaret, der er kommet fysisk eller psykisk til skade i forbindelse med en international mission. Skaden skal være anerkendt af Forsvaret. Det er ikke et krav, at der kan stilles en præcis diagnose som eksempelvis PTSD. [jeg er ikke skarp på de formelle krav og praktikken omkring det].

Det er absolut ikke en forudsætning for deltagelse, at du er god i en af de sportsgrene, der er på programmet ved Invictus Games. Eller at du overhovedet har prøvet dem. Det er heller ikke en forudsætning, at du fremstår som en skarp og veltrænet soldat eller atlet. Projektet er også åbent for dig, der kun har dyrket den idræt, du skulle i Forsvaret, og som i dag slet ikke er i form, eller har fysiske skavanker osv. Du skal naturligvis have lyst til at træne i en eller flere af discipliner, der er på Invictus Games programmet, men der er ingen forventning om, at du når et højt niveau i dine sportsgrene. Det er lysten og engagementet, der tæller.

De næste Invictus Games finder sted i Vancouver og Whistler i Canada i februar 2025. Ved stævnet bliver de traditionelle Invictus Games sportsgrene som bueskydning, roning, svømning, cykling mv. suppleret af vintersportsgrene som slalom, langrend, skeleton (kælk) og siddende curling. Det er naturligvis heller ikke her en forudsætning for deltagelse, at du har erfaring med skiløb eller andre af sportsgrenene, men alene at du har lyst til at prøve kræfter med dem.

Det danske Invictus Games projekt gennemfører i begyndelsen af 2024 en rekrutteringskampagne, hvor team manager Jens Lund og tidligere deltagere tager rundt til veteranhjem, veterancafeer mv. for at fortælle om det danske program, de kommende lege og hvordan man kommer i betragtning til holdet. Hold øje med opslag der, hvor du kommer.

Information om rekrutteringsmøderne bliver også slået op på holdets hjemmeside (forsvaret.dk/invictusgames) og holdets sider på Facebook og Instagram.

Sammenholdet mellem deltagerne bliver meget hurtigt stærkt. Her fejrer to af cykelrytterne en medalje ved Invictus Games i Haag, 2022: Foto: Anders V. Fridberg

FAKTA OM INVICTUS GAMES

Invictus Games er et internationalt rehabiliteringsprojekt for fysisk og psykisk sårede veteraner. Målet er at forandre liv gennem idræt.

I det danske Invictus Games program er der særlig fokus på rehabilitering gennem idræt og personlig udvikling.

Invictus Games er skabt af den britisk prins Harry. På vej hjem fra en udsendelse i Afghanistan oplevede han en kiste med en dræbt dansk soldat, samt tre sårede britiske soldater komme om bord på samme fly. Prins Harry indså, at livet for de hårdt sårede soldater aldrig ville blive det samme. Oplevelsen og inspiration fra de amerikanske Warrior Games for sårede soldater inspirerede ham til at skabe Invictus Games.

Det første Invictus Games blev afholdt i London i 2014. Siden har legene været afholdt i Florida i 2016, Toronto i 2017, Sydney i 2018, Haag i 2022 (udsat fra 2020). I 2023 afholdes legene i Düsseldorf og i 2025 i Vancouver, hvor de for første gang inkluderer vintersportsgrene.

Invictus Games 2023 omfatter ca. 500 deltagere fra 22 nationer. Danmark stiller med 21 deltagere.

Invictus Games 2023 omfatter: Atletik, bordtennis, bueskydning, cykling, kørestolsbasketball, kørestolsrugby, roning (indendørs), siddende volleyball, styrkeløft og svømning. Danmark deltager i alle discipliner minus kørestolsbasket- og rugby.

Legene i Düsseldorf finder sted fra den 9. – 16. september 2023.

DAGEN, HVOR VI HYLDER DANSKE HELTE

Af Søren Gade
Folketingets formand

Den 5. september er en særlig dag for alle veteraner. En dag, hvor minder fremkalder mange stærke følelser hos dem, der har været udsendt.

Det er også dagen, hvor vi andre hejser Dannebrog, og det officielle Danmark takker tidligere og nuværende udsendte fra Forsvaret, Politiet, Beredskabet, Sundhedsvæsenet og Udenrigsministeriet for indsatsen.

Flagdagen er et nationalt samlingspunkt. Vi anerkender veteranerne med et nik, når de går forbi i optog rundt omkring i landet og ikke mindst ved den officielle parade på Christiansborg Slotsplads.

Jeg vil også udtrykke min egen taknemmelighed. Som tidligere forsvarsminister har jeg mødt

mange af jer i verdens brændpunkter. Jeg har med egne øjne set, hvor professionelt og ansvarfuldt I løste jeres opgaver. Det samme gælder indsatsen alle andre steder, hvor danskere har været udsendt.

I fortjener alle den største respekt og anerkendelse for jeres arbejde langt væk fra den trygge hverdag i Danmark. Når man har været udsendt til verdens brændpunkter, forstår man at sætte ekstra pris på det gode liv, vi nyder herhjemme.

Selv om Danmark er et smørhul, må vi ikke glemme vores internationale forpligtelser. Vi skal stille op, når der er behov for, at vi sammen med andre lande skal sikre fred og stabilitet.

Danmark er et lille land på verdensplan, men vi kæmper over vores vægtsklasse, når det gælder det internationale engagement. Siden 1949 har over 50.000 danskere løst opgaver på FN's fredsbevarende missioner.

Det har kunnet lade sig gøre, fordi I har været villige til at stille jer til rådighed i en sag, der var større end jer selv. Nemlig at skabe fred og give lokalbefolkningen i krigshærgede områder mulighed for at opbygge deres eget liv. Så

børn kan komme i skole. Så kvinder kan leve i fred uden at blive udsat for overgreb.

Mange er vendt hjem med ar på krop og sjæl. Vi har pligt til at huske jer og hjælpe jer bedst muligt videre i livet.

På Flagdagen er det også vigtigt at huske de pårørende: Forældre, børn, kæresten og søskende, som har lidt et stort afsavn under jeres udstationering. Tak for den uundværlige opbakning. Det er altid krævende at være udsendt, men uden opbakning fra hjemmefronten kan det ikke fungere.

Nogle har mærket den største sorg ved at miste et familiemedlem eller en god ven. Mine tanker går til jer i dag. Jeg ved, at intet kan erstatte jeres kære. Men ved at dele jeres smerte kan vi andre forhåbentlig gøre jeres tab lidt lettere at bære.

På Flagdagen hylder vi vores helte. Vi er stolte over, at I har gjort en forskel, og vi glemmer jer aldrig. I har vores allerstørste respekt.

Tak til jer alle, vores veteraner og pårørende.

I gør i sandhed Danmark ære.

KÆRE VETERANER!

Af Flemming Lentfer
Forsvarschef

Flagdagen handler om jer. Jer, der lige er kommet hjem. Jer, der har været hjemme længe. Og jer, der ikke kom hjem igen. I er grunden til, at vi samles år efter år til flagdagen - for 15. gang i år.

I dag ser vi en betydelig ændring i verdensordenen. Der er krig i Ukraine. Og Ruslands ageren har bragt konflikten helt til Østersøen og dermed tæt på vores lands grænser – tæt på Danmark.

Det påvirker os alle. Det har påvirket jer, der med kort varsel blev udsendt for at sikre NATOs østlige flanke og det har påvirket jeres familier og venner, der har skulle undvære jer.

Men krigen i Ukraine påvirker også jeres naboer, jeres kolleger og alle danskere, der mærker utrygheden omkring os stige. I Forsvaret betyder det, at vi igen koncentrerer os om det nære. Vi omstiller os og tilpasser os, så vi bedst muligt kan passe på Danmark.

Vi fokuserer på Rigsfællesskabet og Østersøområdet, hvor store dele af Forsvaret har været indsat det sidste år. Vi løser andre opgaver end dem, vi har fokuseret på de sidste 20 år. Vi er i gang med at ændre vores forsvar og måden at være udsendt på.

De sidste år har der været et øget pres på Forsvaret. Der er blevet trukket store vekslere på Forsvarets medarbejdere, som er blevet

bedt om at gøre en ekstraordinær indsats - ofte med kort varsel.

På grund af den sikkerhedspolitiske situation har Forsvarets medarbejdere været mere væk hjemmefra end normalt. Siden sidste flagdag har ikke mindre end 3.846 soldater gjort tjeneste et sted ude i verden. Hver og en har taget ansvaret og opgaven på deres skuldre. Ligesom tusindevis af jer andre har gjort det før dem.

Det skal I være stolte af. Og det skal jeres familier være stolte af. For bag hver af jer står familie og venner, der betaler en stor del af prisen.

Alligevel har I stillet op, når vi har bedt jer om at rejse ud på både krævende og farlige missioner. Og mange af jer vil gøre det igen.

I har leveret varen. I har kæmpet for Danmark og for at gøre verden til et bedre sted. I har derved fået noget værdifuldt og vigtigt, som ingen kan tage fra jer. Nemlig visheden om at I har gjort en forskel. I har stået frem, og I har slået til. Det er ikke alle, der kan sige det med så stor sikkerhed som Danmarks udsendte og veteraner.

**DET TJENER TIL JERES ÆRE OG DET VIL FØLGE JER RESTEN AF JERES LIV.
TAK OG RIGTIG GOD FLAGDAG.**

NÅR HJEMMEVÆRNET ER UDE, GØR DET OS BEDRE HERHJEMME

Af Torsten Schack Pedersen
Medlem af Folketinget og
Kommitteret for Hjemmeværnet

Der er et godt gammelt ordsprog, som lyder "Ude godt, men hjemme bedst". Den følelse er fælles for mange og gør sig velsagtens også gældende for Danmarks soldater, som er ude i verden for at sikre landets interesser. Familie og andre relationer må undvære deres kære i uger og måneder, når de er af sted. Det er et stort offer, og det skal Danmarks udsendte og deres nærmeste have et stort og hjerteligt tak for.

Når Hjemmeværnets soldater er på opgave i udlandet, tjener det to formål. Det ene er, at vi bidrager til opgaveløsningen. Det andet er, at vi holder os klar til skarpe missioner. Det er ikke uvæsentligt, da de indhentede erfaringer og færdigheder kan bruges en til en på de opgaver, vi har herhjemme, hvor vi på daglig basis støtter Forsvaret, Politiet og det øvrige samfund.

I dette efterår løser soldater fra Hjemmeværnet store opgaver i henholdsvis Kosovo og Italien.

Hjemmeværnets flyvende eskadrille skal fra august til oktober observere grænseoverskridende kriminalitet fra luften over Middelhavet som støtte til EU's grænseagentur Frontex. Det er en opgave, som vi har løst flere gange siden 2019, så det er altså et rutineret hold soldater, Hjemmeværnet sender af sted. Det kræver imidlertid stor dedikation fra de udsendte soldater, når de ikke alene skal sige farvel til deres nærmeste i en længere periode. De skal samtidig tage fri fra deres arbejde eller studier.

Når eskadrillen for første gang letter fra Sicilien, tager et andet hold soldater fra Hjemmeværnet samtidig hul på en større bevogtningsopgave ved Novo Selo i Kosovo. En opgave, som Hjemmeværnet også løste fra 2011-2013. I alt otte hold skal på skift stå for bevogtningen i de næste to år. Det sker for at aflaste Hæren, som kan prioritere opgaver i for eksempel Baltikum.

Hjemmeværnet har i det hele taget fået store erfaringer og færdigheder med i vadsækken fra udlandet.

Siden 2006 har vi løst opgaver internationalt fra Afghanistan over Georgien til Kenya.

Når Hjemmeværnets tidligere udsendte kan overføre udenlandske erfaringer til fordel for indenrigsopgaver, er det udelukkende på grund af engagementet og viljen til at gøre en forskel for samfundet. I lighed med alle andre tidligere udsendte som igen trækker i trøjen, når pligten kalder.

Derfor er det ligetil at omskrive det gamle ordsprog til: "Ude godt, det gør os bedre hjemme".

Tak for indsatsen og god flagdag til alle landets veteraner.

Stolte leverandører til Forsvaret gennem 15 år

Siden 2008 har Peak Consulting Group leveret konsulenttydelser og kompetenceudvikling til det danske forsvar. Det fortsætter vi ufortrødent med sammen med vores nye partnere i emagine.

Sammen vil vi fortsætte med at bygge på vores erfaringer, ekspertise og indgående kendskab til Forsvarets behov.

Vores team af dedikerede fagfolk står fortsat klar til at understøtte Forsvaret med den samme høje kvalitet og ekspertise, som vi altid har leveret.

Vi ser med stolthed frem til at fortsætte som en pålidelig samarbejdspartner i vores fælles mål om at sikre en stærk, sikker og stabil fremtid for vores land.

Peak[®]
consulting
group

 emagine

LOCKHEED MARTIN

TAK FOR JERES INDSATS

ALLE VETERANER FORTJENER VORES ANERKENDELSE

Af Kim Simonsen, oberst
Chef for Forsvarets
Veterancenter

Som chef for Veterancentret er jeg stolt af, at vi i Danmark dedikerer 5. september til at hylde, påskønne og mindes vores veteraner og deres indsats i alverdens brændpunkter. På denne dag har Folketinget, Forsvaret, kommunerne, erhvervslivet, idræts- og kulturlivet, men også den enkelte medborger en særlig mulighed for at udtrykke taknemlighed og vise respekt for de danske kvinder og mænd, der har stillet op og kæmpet for Danmark.

Vores veteraner og deres pårørende fortjener, at vi tydeligt viser, at vi påskønner deres indsats, det afsavn, der er båret, og det valg, der blev truffet med beslutningen om at ville gøre en forskel for Danmark. Det sker gennem flagdagsarrangementerne rundt omkring i landet. Men det kan også ske ved at anerkende de ressourcer, oplevelser og erfaringer, som den enkelte repræsenterer, og ved at være opmærksomme på de udfordringer, de kan stå over for. Vi skal huske dem, der har været udsendt for Danmark – både på flagdagen og i det daglige. Og vi skal særligt huske dem, der har betalt den højeste pris.

For flagdagen er en særlig dag for vores veteraner, men anerkendelsen i hverdagen har også stor betydning. Det mærkede jeg for

nogle år siden på egen krop, stående i uniform foran køledisken i et amerikansk supermarked. Da jeg træder et skridt til siden for at lade husmoren bag mig komme til, lyder der et dybfølt tak. Jeg svarer lettere overrasket med et "you're welcome", hvorpå hun kigger mig i øjnene og uddyber: "No, I mean thank you for your service." Den dag i dag står episoden i frisk erindring for mig.

Vi kan med rette være stolte af vores veteraner. De løser opgaven for Danmark, og de gør det fantastisk godt – også i en international målestok. Jeg vil derfor opfordre alle, der har mulighed for det, til at støtte op om vores fælles anerkendelse af de danske veteraner og deres pårørende – på flagdagen og på årets øvrige 364 dage. Lad os huske hinanden på også at vise vores anerkendelse i hverdagen.

VETERANSTATUS ER ET KVALITETSSTEMPEL

Danske kvinder og mænd har siden 1948 bidraget i en lang række indsatser på vegne af Danmark. De fleste kender til Cypren-, Balkan-, Irak- og Afghanistanveteraner og nu også veteraner fra afskrækkelsesmissioner i Baltikum. Men mangfoldigheden af missioner er langt større. Danmark har også veteraner fra anti-

pirateri-operationer i Guineabugten over luftrumsovervågning over Baltikum og til bevogtning af Europas ydre grænser gennem FRONTEX. For bare at nævne nogle af de seneste indsatser.

Skåret ind til benet er alle veteraner gjort af det samme, værdifulde grundstof. Det grundstof, der gør, at opgaven bliver løst, selv når det er sværest, og som afføder anerkendelse og respekt. Som veteran har du vist, at du har de nødvendige personlige og faglige kompetencer, den rette træning og uddannelse og ikke mindst viljen og modet til at stille op, når Folketinget og dit land har krævet det. Du har taget stilling til i yderste konsekvens at risikere dit liv for Danmark, og dine nærmeste har oplevet og håndteret afsavn og bekymring, mens du har været væk.

I den forbindelse har Veterancentret en særlig forpligtelse til både før, under og efter at give soldaten og de pårørende de bedste forudsætninger for at håndtere de udfordringer, der kan opstå i forbindelse med en udsendelse – også når det bliver svært. En opgave, vi løser sammen med en lang række faglige aktører og frivillige organisationer.

For ligegyldigt hvad, der har været drivkraften og motivationen bag den enkeltes beslutning, har vores veteraner truffet et aktivt valg om at passe på Danmark, der i sidste ende kan koste dem livet.

For det er ultimativt det, vi anmoder vores udsendte om – at sætte livet på spil for noget større.

At være veteran er med andre ord noget, man har gjort sig fortjent til gennem den indsats, man har ydet, og de valg, man har truffet. Men veteranbegrebet gør mere end "blot" at rumme alle danske udsendte på tværs af missioner og indsatser. Det har også en særlig klang - en klang der blandt andet omfavner mod, vilje, tapperhed, kompetencer, disciplin, empati, samhørighed og kammeratskab. Der ligger mange menneskelige og faglige ressourcer gemt i den enkelte veteran.

tetsstempel hos enhver, der får muligheden for at ansætte, arbejde sammen med eller på anden måde tilbringe tid sammen med en veteran.

I anledning af flagdagen vil jeg derfor opfordre alle veteraner – tjenestegørende som tidligere ansatte - til at ranke ryggen, når I tager imod den anerkendelse, som Danmark viser jer på flagdagen. Den er i den grad fortjent, og I har al grund til at være stolte. For I har under svære vilkår ydet en særlig indsats for Danmark - for fællesskabets frihed, demokrati og stabilitet. I er noget særligt. Det er jeres pårørende også.

**VETERANCENTRET
ER TIL FOR DIG**

RING TIL 7281 9700

**ER DU SOLDAT, VETERAN
ELLER PÅRØRENDE MED AKUT
BRUG FOR HJÆLP, SÅ RING TIL
DØGNTELEFONEN.**

Veteranstatus er for mig et plusord, der indbyder til respekt, ydmyghed og anerkendelse, og som bør være et særligt kvali-

TAK FOR INDSATSEN!

DE STILLER OP MED KORT VARSEL UDEN AT VIDE, HVAD DER VENTER

Af Laila Reenberg

Direktør Beredskabsstyrelsen

De fleste katastrofer kommer som lyn fra en klar himmel. Når Beredskabsstyrelsen rykker ud med international assistance, sker det typisk med kun få timers forudgående planlægning og under væsentligt tidspres. For hjælpen skal frem hurtigt, når katastrofen indtræffer, så konsekvenserne kan begrænses og situationen komme under kontrol.

Derfor er det et vilkår for de kvinder og mænd, frivillige såvel som fastansatte, der indgår i Beredskabsstyrelsens Internationale Personelpulje, at de på ganske få minutter skal tage stilling til, om de kan tage af sted og gøre en forskel i verdens brændpunkter.

Det kræver stor omstillingsparathed og dedikation, når det pludselig er alvor. Planer og aftaler de næste uger må aflyses, og man indstiller sig i stedet på hårdt arbejde, ofte under mere primitive og uforudsigelige kår. Ofte er Beredskabsstyrelsens udsendte blandt de første hjælpearbejdere, der ankommer til katastrofeområdet, og de ved ikke altid, hvad der venter dem.

I september 2022 blev et hold fra Beredskabsstyrelsen udsendt til Pakistan for at levere rent drikkevand efter de omfattende oversvømmelser. I løbet af den to måneder lange mission rensede holdet 2,7 mio. liter drikkevand,

som blev delt ud til lokalbefolkningen.

I februar 2023 blev Tyrkiet og Syrien ramt af det værste jordskælv i området siden 1939. Kun ét døgn efter jordskælvet rejste de første af Beredskabsstyrelsens udsendte til Tyrkiet. Her var opgaven at understøtte EU's og FN's koordinerede arbejde ved at opstille indkvarterings- og arbejdsfaciliteter.

I Pakistan var temperaturen 40 grader de fleste dage, mens Tyrkiet i begyndelsen bød på nattefrost. Så de ydre omstændigheder kan være meget forskellige. Fælles for arbejdet i katastrofe-

områder er, at arbejdsdagene er lange og uforudsigelige. De udsendte går dog til opgaverne med krum hals, for de ved, at tiden er vigtig, og at arbejdet er med til at redde liv. Det ligger i DNA'et på Beredskabsstyrelsens ansatte, at man stiller op, når det gælder.

Danmarks udsendte takkes og anerkendes ved flagdagen d. 5. september. I Beredskabsstyrelsen fejrer vi også vores udsendte

på vores veterandag, som afholdes hvert år den 1. juni. Datoen er valgt efter angrebet på en nødhjælpskonvoj i Maglaj i Bosnien i 1993, hvor to af Beredskabsstyrelsens udsendte samt en lokal tolk mistede livet. I år deltog fungerende forsvarsminister Troels Lund Poulsen i veterandagen, som endnu engang blev afholdt på Kastellet med bl.a. en parade og kranselægning. I år var markeringen særlig højtidelig, fordi det

var 30-årsdagen for tragedien.

Vi bør huske på, at det ikke kun er de udsendte, der yder en ekstra indsats, når Beredskabsstyrelsen rykker ud til katastrofer verden over. De efterlader et hul, når de drager afsted. Et hul, som må fyldes ud af kollegaer, familie og venner, som dertil må leve med afsavnet og bekymringerne.

Når vi holder flagdag, så lad os derfor også anerkende de mennesker, der står bag vores udsendte, og som gør det muligt for dem at drage ud til verdens brændpunkter for at gøre en forskel.

BEDREDSKABSSTYRELSENS INTERNATIONALE UDSENDERE DET FORLØBNE ÅR:

PAKISTAN: Udsendelse af vandrensingsmodul og teknikere i forbindelse med oversvømmelser. 2,7 mio. liter vand renses og distribueret til lokalbefolkningen.

Udsendt personel: 15

September - oktober 2022

Dansk (lead) operation, som efter en måned overgik til nordisk fællesmission med bidrag fra Norge, Sverige og Island

TYRKIET: Bidrag til fællesnordisk TAST-mission, donation af beboelseseenheder og teknisk støtte til opsætning i forbindelse med jordskælv. Støtte til EU's og FN's koordinationshold

Udsendt personel: 14

Februar – marts 2023

Dansk lead med bidrag fra Sverige og Finland.

GEORGIEN: Flerårigt kapacitetsopbygningsprojekt i regi af NATO

Udsendt personel: 2

UKRAINE: Siden krigen udbrød har Beredskabsstyrelsen været involveret i 55 indsatser relateret til krigen. Indsatserne har været i form af ekspertudsendelser, egne donationer og facilitering af andre myndigheders donationer til Ukraine og nabolande.

Udsendt personel: 8

Scan QR-koden og hør Henrik fortælle om familiens opbakning

Danske flådeskibe i verdensklasse

De danske fregatter har deltaget i utallige internationale missioner langt fra Danmark, og har i den forbindelse været en effektiv og sikker base for mange udsendte. Fregatterne nyder stor anerkendelse fra NATO allierede i forhold til deres styrke, kapabilitet og udholdenhed. Fregatternes design er nu også basis for 16 andre fregatter som i øjeblikket er ordret af blandt andet Storbritannien, Polen og Indonesien.

De fem danske fregatter har været i operation af det danske søværn siden 2010 og blev designet og bygget af det tidligere Odense Staalskibsværk, som var ejet af Maersk-gruppen indtil det lukkede i 2011. Designet af fregatterne er videreudviklet og lever videre hos Odense Maritime Technology (OMT), som er Danmarks førende designer af flådeskibe og som i dag udvikler og sælger flådeskibe til hele verden. Sammen med Terma og Pension Danmark, deltager OMT i det konsortium som skal designe og levere nye patruljeskibe til Danmark.

Siden leveringen af Absalon i 2010, som var den første af de fem fregatter, har de danske fregatter været på utallige missioner i maritime brændpunkter ude i verden, hvor de har været en solid og sikker platform for mange udsendte soldater fra søværnet, frømandskorpset, flyvevåbenet, etc. De har blandt andet bidraget til sikring af sejlruiter for dansk og international skibstrafik i forhold til pirateri. På sådanne missioner skal fregatterne både være designet og udrustet til at udføre de militære opgaver, og samtidig skal skibene fungere som base og hjem for de udsendte.

Fregatten Absalon

Arkivfoto: Torben Mikkelsen Kontreadmiral Torben Mikkelsen er i dag chef for Forsvarets Skibsprogram og har lang og bred operativ erfaring fra de danske orlogsskibe. Foto: Forsvaret

”*Skibene er rare at være på. Og det er et godt sted at være som menneske, fordi man har de faciliteter man har brug for, og der er plads til at man kan trække sig lidt væk, hvis man har behov for det*”

At skabe synergi mellem missionen og basen, på et og samme skib, er nøjagtigt hvad der er blevet gjort med fregatterne. Der er god plads og gode trænings- og fællesområder for de udsendte, siger Torben Mikkelsen.

Netop gode forhold for mandskabet er vigtigt i forhold til at fastholde og tiltrække mandskab til skibene. Som udsendt tilbringer man ofte mange måneder på fregatterne, så det er vigtigt at skibene er rare at være på i de mange timer, hvor man ikke er på vagt. At leve på et skib, skal gerne komme så tæt på en almindelig hverdag som muligt, og derfor er digitaliseringen også essentiel, så mandskabet kan opretholde kontakten til dem derhjemme.

Ligesom der er gode pladsforhold for de udsendte, er der også god plads til militært udstyr. Specielt på Absalon og Esbern Snare er der store 'bagagerum', som kan rumme rullende materialer, f.eks. biler, mandskabsvogne eller tanks eller indrettes med mobilt felthospital, detention eller opholdsrum. **”Fregatterne har vist sit kæmpestore værd, fordi de har plads til, at man kan ombordtage flere og forskellige funktionelle bidrag”**, siger Torben Mikkelsen. Funktionelle bidrag omfatter det udstyr som er nødvendigt for en given mission, f.eks. hold fra Frømandskorpset, minørerne og Militærpolitiet, som er nødvendigt for at etablere en verdensklasse counter-piracy organisation ombord på fregatterne.

Fregatterne er designet til både at håndtere specialoperationsstyrkernes grejer, udstyr og indsatsbåde samtidig med at formodede og sigtede pirater kan tilbageholdes og der kan laves bevisindhentning. På den måde er **”fregatterne nok en af verdens bedste counter-piracy-enheder”**, siger Torben Mikkelsen.

I forhold til traditionelle krigsskibe er de danske fregatter designet med ekstra stabilitet, som opnås ved større bredde. Dette sikrer at fregatterne, udover effektive våben- og sensorsystemer, har plads og stabilitet til at bære meget forskellige funktionelle bidrag, afhængig af missionen. Derudover har fregatterne god sødygtighed, som er vigtig uanset om der opereres i Østersøen eller Nordatlanten. Endelig har fregatterne ’lange ben’ i form af stor udholdenhed og rækkevidde, som betyder at fregatterne kan operere i mange dage og over store distancer uden behov for optankning.

Netop de lange ben, var en kæmpe fordel i forbindelse med en dansk-norsk-britisk militæroperation i Syrien i 2013, hvor 1300 tons kemisk materiale og kemiske våben blevet hentet ud af Syrien for bortskaftelse. Torben Mikkelsen var leder af missionen, hvor blandt andet fregatten Esbern Snare deltog. **”I RECSYR missionen behøvede vi ikke at bunkre olie, hvorimod jeg skulle sende de andre fregatter som deltog i flådestyrke afsted nærmest hver uge for at bunkre olie. Vi havde en stor fordel i vores fregat med lange ben, da vores udholdenhed i virkeligheden mere var et spørgsmål om, hvornår vi løb tør for tomater”**, siger Torben Mikkelsen.

Fregatterne indgår ofte som en del af NATO’s stående maritime gruppe og Søværnet deltager årligt i Fleet Operations Sea Training (FOST), som afholdes af Royal Navy i Storbritannien. Dette betyder at besætningerne får meget erfaring og træning med andre nationer. Og med design-familieskabet mellem de danske fregatter og kommende T31-fregatter, som i øjeblikket bygges i Storbritannien baseret på designet af de danske fregatter, er der store fordele og synergier i forhold til træning og uddannelse. **”Med dette samarbejde får briterne en fornemmelse af, hvordan er det at sejle på denne type fregat, og vi får omvendt feedback og input i forhold til deres oplevelser af styrke og svagheder af vores enheder”**, siger Torben Mikkelsen. Familieskabet mellem fregatterne betyder at mandskabet uden store uddannelsesmæssige udfordringer kan sejle på såvel Absalon og Iver Huitfeldt klassen.

Produktsystemet og erfaringerne fra de danske fregatter er vigtige i forbindelse med udviklingen af nye fremtidige orlogsskibe, som omfatter de nye patruljeskibe til Danmark

Illustration af nye patruljeskibe til Søværnet

som med input fra Søværnet, skal designes og leveres af Danske Patruljeskibe. **’Med produktsystemet og familieskabet til eksisterende danske og udenlandske skibe, kan fremtidens nye teknologier integreres på en robust og sikker designplatform’**, siger Kåre Groes Christiansen, CEO OMT. Nye teknologier omfatter blandt andet klimavenlige fremdrivningssystemer, modularitet og droner, som alle skal integreres med et robust og stabilt produktsystem udviklet specifikt for flådeskibe.

Med OMT’s produktsystem for flådeskibe som også er eftertragtet i udlandet, kan der vedvarende designes flådeskibe til Danmark, som opfylder fremtidens teknologikrav, og som også i fremtiden vil være en sikker base for udsendte. Dette uanset om flådeskibene skal anvendes i danske indre farvande, Nordatlanten omkring Grønland og Færøerne eller i internationale maritime brændpunkter.

FAKTA OM PATRULJESKIBENE:

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) har i juni 2023 underskrevet en totalleverandøraftale med Danske Patruljeskibe K/S – et konsortium stiftet af Terma, Odense Maritime Technology og PensionDanmark – om forprojektet til Forsvarets nye patruljeskibe. I aftalen er konsortiet ansvarlig for udviklingen af moderne, fremtidssikrede flådeskibe til Forsvaret efter en banebrydende ny samarbejdsmodel, der også sikrer en stærk orsyrningssikkerhed for Forsvaret.

Artiklen er skrevet af: Thomes Eefsen / CCO hos OMT.

OMT

SKYDEBANEDAG I MALI VAR FIRE MAGASINER OG ET ROADTRIP GENNEM JUNGLELOVEN

Når skydebanen ligger på den anden side af hovedstaden, så ender turen dertil let med at være mere begivenhedsrig end målet med dagen. Det var tilfældet som FN-soldat nær Malis hovedstad Bamako.

*Af Emil Arenholt Mosekjær
veteran og journalist*

Det er formiddag, da vi ruller ud af Camp Senou i to pansrede GD'er med 'UN' skrevet på siden og sætter kurs mod millionbyen Bamako. Vi skal på skydebanen.

"Hvem har noget musik på deres telefon?" spørger Anton fra førersædet. Kort tid efter dundrer 'Master of Puppets' med Metallica ud af højtaleren.

Vi fletter ind i den afrikanske trafik, hvor jungleloven hersker, og fra min plads bagi betragter jeg

Malis hovedstad glide forbi. Det er lidt som at køre gennem Gereshk i de gode gamle Helmand-dage: Motorcyklister uden hjelm, der kører slalom imellem propfyldte biler, som dytter af hinanden for sjov.

Der er ingen fortove. Kun asfalt, der møder sand. Langs vejen ligger boder, som sælger alt fra himmelsenge til bildæk. Et industrikvarter og slum i ét; Viby J og Jakarta mødes. Affaldssortering er et spørgsmål om, hvilket bål

du smider det på, hvorefter røgen suges ind i bilerne og videre ned i vores lunger. Resten ender samme sted, når det ved skumrings-tid i aften lægger sig som en tung dyne over Camp Senou.

Da vi nærmer os broen over Niger-floden, spørger Kristian, om ikke vi skal høre 'Africa' med Toto. I det den går i gang, bliver vi overhalet af en kortege af motorcykler, som hver har flere passagerer bagpå. Humøret er tydeligvis højt. En af dem rejser sig i sædet

Bilens aircondition kæmper en ulige kamp mod den afrikanske hede, og man må bare acceptere at være badet i sved. Løsningen hedder vand, vand og atter vand.

Selvom området ved Bamako var relativt fredeligt, er der stadig vigtigt at holde færdighederne ved lige

og nærmest surfer gennem trafikken, imens passageren hos ham bagved spreder armene ud som en fugl.

De muntre fyre og letpåkledte kvinder på motorcyklerne er et godt eksempel på, at selvom godt 95 procent af Malis befolkning er muslimer, så har mange af dem et afslappet forhold til deres religion. Der er lidt mere fest og farver over tingene end i visse andre lande.

REDBULL GIVER RYSTEHÆNDER

Skydebanen ligger på en politibase i den nordlige del af byen. Det omkringliggende område er et ramponeret parcelhuskvarter, der er som taget ud af GTA: San Andreas. Halvvejs gennem det må vi omrute, da et bryllup spærrer for vejen.

Porten til basen ligner en blanding mellem en europæisk midaldralderborg for Jurassic Park, og det er formidabelt. Da vi ankommer, er en gruppe politifolk netop

blevet færdige med at skyde. De sidder op i deres pickuptrucks og nikker til os i forbifarten. Inde på banen løber nogle lokale knægte rundt og samler afskudte hylstre op efter dem. Børn i Danmark har det alt for godt, tænker jeg. Sådan en flok her kunne vi godt bruge på skydebanerne derhjemme. Det ville spare Forsvaret en helvedes masse tid.

"Vær forberedt på, at de render ind på banen for at samle vores hylstre op," siger Frederik, da vi står samlet ved 100-meter linjen, "Det er svært at gøre noget ved, men sørg for at der hele tiden er mindst én heroppe ved bilerne for at holde vagt. For de er sgu frække og har lange fingre. Jeg kan dog love jer for, at de tager benene på nakken, hvis en af politifolkene kommer med kæppen. Den har de vist fået med før."

Vi inddeler os i to skydehold. Først fem skud til at kontrollere indskydning, herefter er resten

af magasinet til fri afbenyttelse i de stillinger, man har lyst til. Næste magasin bruges på en serie af skydninger i hhv. stående, knælende og liggende. Til sidst går vi til pistolen, som vi hylstrer og trækker ved hvert skud.

"Kæft Jimmi er god," bemærker Sebastian og nikker i hans retning.

Der er ganske rigtigt en fin samling henne på skiven. Min ligner derimod mest skudofret for et oversavet haglgevær. Jeg smed dog færre skud end Sebastian, hvilket må være første gang nogensinde. Han mener selv, at det skyldes søvnmangel, fordi han er kommet direkte fra nattevagt.

"Jeg ryster en smule, kan jeg mærke... Men det kan selvfølgelig også bare være fordi, jeg lige har kværnet en Redbull," bemærker han med et grin, og dasker mig på ryggen, så jeg er ved at ryge på næsen.

HJEM TIL DEN STORE KAMP

To gevær- og pistolmagasiner hver. Det var, hvad FN og det danske forsvar kunne undvære til os. Under det meste af skydningen sidder de lokale knægte på muren ind til politibasen. Men i samme øjeblik, vi begynder at pille skiver ned, er de inde på banen som en hvirvelvind. Lynhurtigt fylder de lommerne med afskudt messing – bortset fra noget gammelt 7,62 mm, som de af en eller anden grund ikke vil have.

Imens de andre rydder op henne ved skiverne, holder Sebastian og jeg vagt ved bilerne. Børnene er nærgående, og vi må flere gange hæve stemmerne. Jeg er dog ikke meget for at true med næven. Når man gjorde det i Afghanistan, risikerede man bare, at de løb væk og skød efter os med slangebøsse.

Pludselig dukker der en politimand op med en kæp i hånden, hvorefter børnene piler væk i alle retninger. Frederik havde sgu ret.

På hjemturen er der AC/DC og snegetrafik, men heldigvis ikke mere, end at vi kun er 15 minutter efter tidsplanen, da bilerne triller ind i Camp Senou. Det er godt. Anton har en Manchester United-kamp, han skal se.

Artiklens forfatter sidder omringet af lokale børn under en fodboldturnering, der blev afholdt udenfor Camp Senou. Her deltog hold fra hvert land i lejren samt lokalområdet.

10 ÅR I MALI

ENKELTMANDSUDSENDT MED FN

I 2013 anmoder Malis regering FN om støtte til sikre, at den våbenhvile, der er indgået mellem Malis regering og nomadiske oprørsgrupper, herunder islamistiske terrorgrupper, bliver overholdt. I juli 2023 meddeler FN, at man nu vil trække de internationale FN-styrker ud og ti års indsats i Mali slutter. Danmark har over årenene bidraget med alt fra Herculesfly, helikoptere, felt-hospital, soldater, specialister og meget mere - én af dem er Lars.

Af Ann-Christina H. Salquist

En af de første danske udsendte, der satte fod i Mali, var Lars.

Lars er netop i sommeren 2013 blevet uddannet officer og udnævnt til premierløjtnant i Hæren og er sat til at gøre tjeneste ved efterretningsregimentet i Varde. Kort efter bliver han varslet om, at han står til at skulle til Mali.

Forud for sin tid på Hærens Officersskole på Frederiksberg Slot, havde Lars trådt sine støvler som ung konstabel i Afghanistan i 2009.

Så helt ung og uerfaren er Lars ikke, da han sætter sig i flyet og bliver sendt afsted som enkeltmand til Mali, hvor han skal fun-

gere som "Human Terrain Analyst".

En opgave, der ikke kun kræver analytiske færdigheder, men også evnen til at engagere sig i lokalbefolkningen og forstå både deres, men også landets komplekse situation.

VÆK I ET ÅR

FNs hovedkvarter i Mali ligger i hovedstaden Bamako, men Lars og en anden dansker skal være i lejr oppe mod nord i byen Gao. Mali er et stort land og flere steder er der både roligt og godt at være, men oppe nordpå hersker oprørsgrupperne og fattigdommen er stor.

Efter en noget nervepirrende flyvetur fra Bamako til Gao i en gammel russisk Antonov lander Lars i den lejr, som skal rumme deres lille efterretningscelle i et år. Her skal de have fokus på både at indhente og analysere de efterretninger, som de kan få fingre i.

Lejren er et lille stykke Holland – her er 500 hollændere og to danske gruppe, så tæller det ikke. For vedkommende er jo ikke en del af den samme kulturkreds,” forklarer Lars.

DAGLIGDAGEN SOM INDHENTER I MALI

Gao er omringet af ingenting, altså store tørre sletter og temperaturen er høj og luften føles som en føntørrer. Og i byens bygninger er der tydelige spor af krigshandlinger. Der er skudhuller i væggene og lokalbefolkningen er anderledes.

”Det minder ved første øjekast om Afghanistan, fordi du har de her compound-mure. Og det samme landskab, da Mali ligger lige syd for Sahara. Det er det, der hedder Sahel-området - og man kan sige, at befolkningen er noget anderledes - Og der er en lidt anden stemning,” forklarer Lars og som udsendt med FN, så betyder det blød hat og bløde biler, selvom oprørsgrupperne bærer

våben og der er mange kamp-handlinger i regionen.

Måske en pistol ved hoften, men ellers ligger hjelme og fragmentationsvest omme bag i bilen, når de kører rundt i deres traditionelle hvide bil med FN skrevet på siden.

VILD KULTUR OG VILD FORANDRING

”Når vi kører rundt og snakker med lokalbefolkningen i Gao, så viser det sig, at det er ret interessant, at de har et samfund, der er relativt velfungerende, men der er nogle spændinger mellem de etniske grupperinger. Man kan godt bo to etniske grupperinger ved siden af hinanden og er man utro med en fra den anden etniske gruppe, så tæller det ikke. For vedkommende er jo ikke en del af den samme kulturkreds,” forklarer Lars.

”De vil rigtig gerne snakke og fortælle om de traumer eller oplevelser, de har haft”, siger Lars, der måtte støve sit skolefransk af, da lokalbefolkningen kun taler fransk. Og det viser sig også, at Sahel-regionen forud for borgerkrigen havde været forholdsvis velfungerende.

Lars kan fortælle om, at de lokale kommer hen og fortæller om, hvordan piger og drenge tidligere kunne spille basketball sammen nede på torvet og have en fri omgangstone uanset køn og etnicitet. Men på et tidspunkt i 2011 begynder de islamistiske oprørsgrupper at udnytte Tuareg-folkets frihedskamp som baggrund for at skabe uro og i løbet af ganske kort tid, får de skabt et ter-

rorregime, da de hugger ben og arme af på folk, der ikke støtter dem - det sker offentligt inde på torvet i Gao. Det medfører, at nogle vælger at tilslutte sig de islamistiske oprørsgrupper, der får mod på at blive ved, mens andre forsøger at gøre modstand.

”Ingen ved længere, hvem der er med hvem – og tilliden til hinanden i samfundet er brudt sammen. Det oplever vi, når man er ude at patruljere ved landsbyerne, hvor man selvfølgelig har en lidt anden måde at omgås på hinanden på, men det er et tillidssamfund, hvor der er nogle strukturer og nogle måder at gøre tingene på. Og så ændrer det sig - Lige pludselig stoler de ikke på hinanden længere. Der foregår nogle meget ubehagelige ting, som de har brug for at fortælle om”.

AT ARBEJDE FOR FN ER SOM AT VANDRE I KNÆHØJT MUDDER?

Selvom Lars oplever frustrationen

FAKTABOKS OM MINUSMA

Etableret: 25. april 2013

Mål: At støtte Malis regering og folk i deres bestræbelser på at stabilisere landet og genoprette fred og sikkerhed

Opgaver: At beskytte civile, støtte Malis regering i at udøve sin suverænitet og territoriale integritet, samt at støtte den maliske hær i kampen mod oprørsgrupper

Personale: Over 15.000 soldater og politi fra over 100 lande

Budget: 1,2 milliarder USD om året

Udfordringer: Voldelige angreb fra oprørsgrupper, logistiske problemer og mangel på politisk vilje fra Malis regering

Resultater: Reduceret antallet af væbnede konflikter, forbedret sikkerheden for civile og støttet den maliske hær i at erobre territorium fra oprørsgrupper

blandt lokalbefolkningen og selv oplever den kritik, som FN ofte får – om at være en stor tung og klodset elefant, der ikke rigtig lykkes med de ting, som FN kaster sig over, så mener han også, at FN fungerer.

Ifølge Lars repræsenterer FN en form for håb i de lande, hvor FN er - og som kan vise en ny måde at gøre tingene på. Dog erkender han også, at i flere af landene i Afrika er situationen så kompleks, at idealisme og gode hensigter

ikke er nok, og her nævner Lars Sydsudan, hvor han også har været udsendt til.

Selvom Lars kan sidde tilbage med følelsen af at have vanderet gennem knæhøjt mudder, når han har forsøgt at skubbe på FN-systemet, så mener han, at man med sin egen personlige indsats kan skubbe noget.

"Jeg tror, at mange af os, der har været udsendt har prøvet, at den overordnede indsats måske ikke gik så godt, men så er der den lil-

le indsats, hvor man altid lige kan skubbe lidt til noget og sørge for, at tandhjulene kører". Og som enkeltmandsudsendt, så kan det til tider være svært at se meningen med den store FN-indsats.

"Man må arbejde med det man kan, og så sørge for at holde sig nogenlunde klar i hovedet og passe på sig selv, indtil man kommer hjem igen - Og så få snakket med nogen om de ting og frustrationer, man oplever." afslutter Lars.

FLERE FORTÆLLINGER FRA MAIL - TRADITION ELLER TERROR

Scan QR_koden og hør Jacob fortælle om en nat i Mali.

"Det var en nat, lige inden jeg skulle hjem fra Mali," fortæller Jacob. "Der boede jeg i et hus med fire andre officerer, hvor jeg er den eneste dansker. Jeg bor nede ved Nigerfloden, en gigantisk flod som løber i den sydlige del af Mali. Og der vågner jeg så ved et skrig, der lyder som om, at det kommer nede fra bredden. I starten tænker jeg, om det er noget, jeg har drømt – men så kan jeg høre, at der bliver skreget igen."

ET HOLD 1 ER NOGET SÆRLIGT

For generalløjtnant Niels Henrik Bundsgaard var det en milepæl i hans soldaterliv at få lov at lede det første kontingent danske soldater i Irak i 2003.

Af Peter Skautrup, journalist

Hans kone havde gættet det, inden han fik åbnet munden. "Du skal til Irak, ikke?"

Jo, brigadechef Niels Henrik Bundsgaard kom lige fra en kæmpeøvelse med 3.000 soldater. Det var afslutningen for et hold værnepligtige, men så havde han også lige været kaldt til kaffe hos chefen for Hæren på vejen hjem og fået den direkte besked: "Vi skal afsted, og du skal være chef."

Det var foråret 2003. Saddam Hussein var væltet, Irak besat af den amerikansk ledede koalition, og Folketinget havde 11. april besluttet at sende en styrke på 380 soldater til det sydlige Irak, hvor

de skulle samarbejde med briterne om sikkerhed og genopbygning.

Den første opgave var at finde en egnet placering af lejren, så Bundsgaard tog afsted via Kuwait og fløj op til området for at kigge fra en britisk militærhelikopter.

De spottede et åbent område, hvor der havde ligget en kaserne.

"Og det vil sige, at alle vejene var tilbage, men der var ingen bygninger. Og jeg ville jo gerne finde et sted, der var let at bevogte, og som var så sikkert som muligt."

Det opfyldte placeringen af Camp

Eden til fulde, "fordi man kunne ikke nærme sig det område uden at blive set på mange kilometers afstand."

Soldaterne på Hold 1 fløj mod Kuwait i dagene 2. til 4. juni, og blev anbragt i en britisk gennemgangslejr, Camp Eagle 3, for at vænne sig til varmen. Det var i den grad nødvendigt.

På krigsvidenskab.dk skriver Bundsgaards næstkommanderende Michael Bach Jensen: "Vi var ankommet til regionen på det tidspunkt af året, som alle tidligere militære planlæggere omhyggeligt havde forsøgt at undgå på grund af den ekstreme varme. Kroppen skulle nu lære at aflede varme ved at svede og det vel at mærke uden at udskille salt. For personellet var det lidt af en "ud af kroppen-oplevelse" at erfare, hvordan kroppen fysiologisk tilpassede

*Det Nationale Støtteelement er godt i gang med at bygge Camp Eden i Irak. Hold 1, juni 2003
Foto: Per Amnitzbøl*

sig. Det var i den periode nødvendigt at indtage 10 – 15 liter vand om dagen, hvoraf noget måtte tilsættes salt og sukker. Det var tydeligt at mærke, at man de første dage udskilte meget salt, idet huden følte som om, at man lige var stået op af Det Døde Hav.”

Når man kom i underskud for salt, var det ”så ikke længere muligt at optage den store mængde væske i kroppen, som vi skulle indtage. I stedet løb vandet lige igennem ”systemet”. De op til 55 grader i skyggen i lejren var særdeles belastende og påvirkede vores evne til at lave fysisk arbejde samt til at tænke klart og dermed vores evne til at planlægge de forestående opgaver.”

”Der var jo sindssygt varmt, og vi fik det på den hårde måde” siger Niels Bundsgaard

”Når man går rundt og arbejder, så er kroppen nødt til at slappe lidt af ind imellem. Nogen måtte have drop, og nogle lå i busser med aircondition kørende, eller i kølecontainere - og der var enkelte, der måtte sendes hjem.”

Niels Henrik Bundsgaard husker, at lejrens læge senere riggede en lettere uvidenskabelig vejrstation op, her målte han en dag 67 grader i skyggen.

EN LEJR BYGGES OP

Skibe med over 500 containere og 250 køretøjer ankom også i starten af juni til Kuwait, og 6. juni begyndte forskydningen ind i Irak. Ingeniørsoldater og logistikfolk begyndte sammen med resten af styrken opbygningen af lejren.

”I starten var det superprimitivt. Vi satte sikring ud og måtte sove oven på køretøjerne eller på ladet og hvad de ellers kunne finde, så man kom fri af det værste kryb,” siger Bundsgaard.

”Så begyndte vi at bygge en teltlejr op og hurtigt kom der yderligere faciliteter, f.eks. køkken og bageri, så man kunne få brød og noget almindeligt mad. Senere kom beboelsescontainerne.”

Men varmen hærgede, ”så vores maskiner ikke kunne arbejde midt på dagen. Olien i hydraulikken blev så tynd, at den sivede ud, og den kunne ikke holde tryk. Så man kunne kun arbejde om aftenen og tidlig morgen.”

Når varmen var mest ekstrem, kunne helikopterne dårligt løfte sig fra jorden.

”Men hvis der var nogen, der var såret, så fløj de alligevel, fordi så tog de risikoen” siger Bundsgaard.

”Det var en hård opgave. Samtidig med, at vi skulle bygge lejren, så skulle vi også løse en operativ opgave, som gik ud på at skabe sikkerhed og sørge for befolkningen. Altså sørge for, at der kom gang i systemet, at der var vand og mad, og alt det øvrige, der skal til for at få et samfund til at fungere. Samtidig havde vi folk i ildkamp stort set hver dag.”

”Vi var kommet ned i et vakuum. Det normale styre var væk. Politiet havde fået lov at blive, men de var dårligt uddannede og turde eller gad ikke løse deres opgaver.

*Varmen var ekstrem, så flere overnattede ovenpå containerne.
Hold 1, juni 2003
Foto: Per Amnitzbøl*

De blev bare siddende inde på politistationen, og i starten havde de ingen biler. Stammerne havde mange interne regnskaber, der skulle gøres op. De var svært bevæbnede. Det er ikke småting, hvad de havde. Og så var der de mange lokale, som om natten var rundt og stjæle alt, hvad der kunne stjæles.”

”Når vi kørte rundt for at opretholde sikkerhed, så opstod der ofte spontane ildkampe.”

De mange skyderier var i enkelte tilfælde interne opgør, som danskerne kom til at lægge sig imellem.

”Men oftest var det de lokale, som skød efter os, når vi var ude at køre patruljer. Der var folk, der ikke ville os det godt, fordi vi sørgede for lov og orden.”

SHEIKER OG BESLUTNINGSTAGERE

Vejen til lov og orden gik også gennem mange møder med lokale beslutningstagere og de mange "sheiker", stammernes overhoveder. Niels Henrik Bundsgaard satte det i system. I den nærliggende by Al Qurnah havde danskerne oprettet "Cimic House" i Baath-partiets gamle hovedkvarter, og det var en perfekt kombination med den sikre placering af Camp Eden.

"Så vi havde en lille styrke og vores Cimic-folk derinde, og det brugte vi så til at holde alle vores møder."

Møderne var med lokale "beslutningstagere," dem, der havde indflydelse.

"Vi havde et råd, vi kaldte det Northern Basra Regional Council. Og der sad jeg hver lørdag formiddag inde i Cimichuset i fire timer sammen med alle dem, der var noget ved musikken, alle de ansvarlige irakere. Der var en fra det gamle byråd, der var elektricitetsmanden, der var politichefen, der var sygehusdirektøren og alle dem, der nu havde en funktion i området. Og så var der de ledende sheiker."

"Og det var hele tiden med udgangspunkt i: Hvad kan I selv gøre, hvad kan jeg gøre og hvad kan vi sammen gøre. Og nogle gange var det faktisk meget virkningsfuldt, når vi sammen gjorde noget."

"Vi levede jo nord for Basra, og det var vigtigt at have elektricitet eksempelvis. Men de lukkede ned for os hele tiden. Så hjalp det

altså, hvis jeg sendte en Cimic-officer ned til elektricitetsværket sammen med den lokalt ansvarlige og sagde til dem, "nu skal vi altså også have noget mere strøm heroppe." Så kom der lidt mere strøm i en periode."

Benzin og petroleum var der også mangel på.

"Vi fik samlet alle tankbiler, der var i området, og så kørte vi eskorte med dem ned til Basra. Fik dem tanket op og så kørte de rundt og fik fyldt op på tankstationerne i vores område. Udlevering blev koordineret med de lokale, så alle fik gavn af det. Så det var ofte meget værdifuldt, når vi havde de her fællesaktioner."

Danskerne begyndte også ud-dannelsen af lokale sikkerheds-

styrker, og det lokale politi blev hjulpet i gang igen.

"Vi havde ansvaret for syv politistationer i området, og militærpolitiet var rundt og uddanne dem og kontrollere dem. Ofte måtte de beordre dem ud og løse deres opgave."

UTÅLMODIGHED TRODS FREMGANG

"Vi oplevede konstant fremgang, mens vi var der. Vi vandt deres tillid. Vi var de eneste til at sørge for, at genopbygningen kom i gang. Vi sørgede for vand, og vi hjalp dem med at komme af med deres afgrøder. Vi fik åbnet bankerne og bevogtede dem. Fik bygget et kø-system op. Så kom der gang i pensionsudbetalinger, hvilket ikke havde fundet sted i meget lang tid. Pensionen skulle vi jo have ud og flyde i samfundet,

Irakiske børn
Privatfoto

så de fik penge igen. Det betød, at ting begyndte at virke dernede. Så vi var populære mange steder, men der var altså også nogen, der skød efter os, fordi nu kunne de jo ikke stjæle og gøre, som de havde lyst til."

Stammeoverhovederne - sheikkerne - var vigtige medspillere, så dem blev der holdt særlige møder med hver anden uge. De fleste var højt uddannede, blandt andet som jurister, for Irak havde ifølge Niels Henrik Bundsgaard et godt skolesystem.

"Og så var de meget humoristiske."

Han oplevede også stor utålmodighed blandt irakerne, som var ivrige efter en genindførelse af demokratiet.

"I starten der gik det jo fremad, men det blev værre for de efterfølgende hold, kan man sige, fordi irakerne troede jo, at de ville få demokrati og alle goder på ingen tid, men så hurtigt gik udviklingen ikke."

"Vi blev også ramt af, at FN kom til vores område, og de lovede arbejdspladser, kyllingefarme og alle mulige investeringer, men så sprang der en bombe i FNs hovedkvarter i Bagdad, og så trak de sig ud igen, og så sad vi tilbage med vildt mange utålmodige irakere, som FN havde lovet guld og grønne skove."

"Folkekirkens Nødhjælp derimod, de susede rundt nede i vores område lige meget, hvor slem situationen var, og dem og deres pro-

jekter havde vi meget glæde af. Vi fik også gennemført mange projekter, hvor midlerne kom fra koalitionen, altså via det engelske system."

PREBEN PETERSEN

Hold 1's tragedie var tabet af overkonstabel Preben Petersen, den første danske soldat, som omkom i Irak.

Han blev ramt af et vådeskud en bælgmørk nat, hvor hans patrulje afsøgte et mistænkeligt irakisk køretøj. En nat, som det var svært for holdet at komme videre fra.

"Det var et hårdt slag for os, som understregede, at det var et farligt miljø," siger Niels Henrik Bundsgaard.

Tilfældigvis havde han havde haft en lang samtale med Preben Petersen et par uger før.

"En nat, hvor han var kommet tilbage fra en patrulje, hvor der blev skudt ret meget, hvor de var kommet imellem to stammer, der beskød hinanden. Men de kom sikkert hjem den aften, og jeg sad og talte med ham. Han var en veteran fra Sarajevo, så jeg hørte om hans udsendelser, og fik ham lært at kende".

Gruppen omkring den dræbte soldat blev debriefet og støttet, og de holdt sammen om at løse den resterende del af opgaverne i Irak.

"Det var selvfølgelig en tung tid," siger Niels Bundsgaard.

"Men jeg vil sige, at det kom de igennem, og de løste deres opgave med den indstilling, at det her arbejde skal vi gøre færdigt, og ikke mindst også for Prebens skyld."

Delingen holdt også sammen efter tiden i Irak og mødtes årligt for at markere dagen, hvor han blev ramt.

Niels Henrik Bundsgaard har haft adskillige topposter i Forsvaret og sluttede med flere år som generaløjtnant.

Men i dag er han ikke i tvivl om, at det er ledelsen af Irak Hold 1 i 2003, der står som højdepunktet: "Det er den periode, jeg ser tilbage på som highlight i min karriere. At være der med så mange folk, som arbejder så dedikeret trods de anstrengelser, vi havde, og at vi så den fremdrift, der var dernede. Der er noget særligt over et Hold 1."

"Det er klart, at kulturen og varmen slog mig også helt vildt, men folk arbejdede bare og gik på med krum hals. Vi så vi jo den her fremgang.

Mere og mere kom til at virke, og der kom elektricitet, benzin og gas og afgrøder, og samfundet begyndte så småt at fungere. Samtidig blev sikkerheden også bedre. Vi syntes selv, at det var gået rigtig godt, og at det havde været en kæmpe oplevelse – dog med den ikke ubetydelige bagside, at vi mistede Preben."

Æret være Prebens minde.

ANGST, ENSOMHED OG VENSKAB

Louise var soldat på Hold 1. I dag lever hun med, at psykisk og fysisk pres under få måneders udsendelse kan sidde i hovedet resten af livet.

Af Peter Skautrup, journalist

"Jeg tror, at hvis man undersøger mig, så vil der stå PTSD på attesten. Men jeg er en funktionel veteran. Jeg kan fungere,"

Louise blev præget af angst under sit ophold i Irak.

Og i starten følelsen af at være alene.

Som nyuddannet konstabel lod hun sig overtale af sin kompagnichef til at tage med på Hold 1 - han skulle lede stabskompagniet, og hun skulle være "kontorhjelper".

Men kompagnichefen var den eneste, hun kendte, da hun ankom.

"Så min første tid i Irak var meget ensom. Den var meget varm, og den var meget ensom og den var meget... for mit vedkommende præget af angst for, hvad der kunne ske," fortæller hun.

Hendes afrejse med Hold 1 blev forpurret af feber, nok udløst af vaccinationen mod miltbrand, så hun ankom alene med rutefly til Kuwait en uge efter de andre - og blev holdt tilbage af politiet i lufthavnen. De kunne ikke lide at se en kvinde i ørkenuniform.

"De holdt mig i to-tre timer. Vi

havde jo ikke mobiltelefoner, men den sergent, der skulle hente mig, kunne tænke selv og fik fat i det danske konsulat, og de fik mig frigivet, men det var jo nok til, at jeg havde mest lyst til at tage det første fly hjem igen."

Få dage efter stod hun i den ret ufærdige Camp Eden. Det var midt i juni.

"Da vi kom derned, var der jo ikke noget hegn om lejren: Vi havde godt nok to tårne med vagter, og der var runderingsvagt, men vi var jo fuldstændigt blottede, så det der med at ligge og sove var svært - tænk, hvis der kom nogen og slog dig ihjel? Det fyldte rigtig meget."

"Så jeg sov faktisk ikke særlig meget i min tid i Irak. Og så var det jo varmt. Lige så snart vi nåede klokken halv seks om morgenen var teltet varmet så voldsomt op, så du kunne ikke holde ud at være inde i det længere."

Kryb og kravl generede hende knap så meget, men "en edderkop på størrelse med en hånd var da ikke superlækker at have hængende over sengen."

Skorpioner og mus var der også.

Efter en måned begyndte de før-

ste beboelses- og kontorcontainere - "FAB'er" - at nå frem. Men før de stod klar med summende airconditioning, skulle de samles, og der skulle trækkes strøm og vand.

Alle blev kastet ind i arbejdet med den ufærdige lejr, også Louise og hendes kvindelige kollega på kontoret.

"Så når vi var færdige med kontortjenesten, så havde vi enten vagttjeneste, eller også skulle der bygges FAB'er."

"Alle gav den en skalle. Selvom vi ikke var ingeniører, kunne vi jo godt slå et bræt i eller trække en ledning. Banke pæle og sætte pigtråd op. Jeg fik øgenavnet "Byggemand Bob". Det handlede jo om at blive færdige, vi havde en fælles opgave i at få lejren færdig, så vi kunne være trygge. Altså, vi boede jo ude *in the middle of nowhere*. Hvor det var bare langt fra alting og meget blottet."

"Vi svedte meget, og vi drak meget. Ja, det vi skulle jo. Jeg havde også meget næseblod, faktisk. Jeg tror ikke, jeg fik helt nok salt og sukker. Så jeg havde nogle voldsomme blodstørninger. Jeg var i behandling nogle omgange nede på infirmeriet, fordi jeg havde så meget næseblod. Men det er jo en kendt problematik derude."

OPGØR MED ENSOMHEDEN

Varmen krævede, at soldaterne tog salttabletter sammen med masser af væske, og saltets opgave var at binde væsken i kroppen.

Men Louise havde sin egen medicin, fordi:

"... min mors veninde boede i Pakistan, og hun sagde til mig, at "du må for Guds skyld ikke begynde at tage salttabletter. Dem bliver du afhængig af. Det, du skulle gøre i stedet for, det er at spise Piratos." Så jeg købte sådan en hel bærepose fuld af Piratos, som jeg så tog med derned."

Om det var den helt rigtige kur mod dehydrering er ikke fastslået, men lakridserne åbnede en dør, som normalt er lukket for de fleste soldater i en dansk lejr.

Militærpolitiet, MP'erne, plejer at holde sig for sig selv, men Louises lager af Piratos var populært og brød den usynlige barriere, og hun begyndte at bruge sin fritid i MP-lejren.

"Der fandt jeg faktisk mit fællesskab. Og begyndte at komme dernede og spille kort med dem, og hjælpe dem med dagligdags gøremål, når jeg ikke sad på kontoret. Det var faktisk noget af en befrielse at finde fællesskab der."

Mange på Hold 1 fik andre opgaver end ventet hjemmefra. MP'erne skulle hjælpe det irakiske politi i gang, og der var brug for flere soldater i patruljerne end planlagt, så Louise og hendes kolleger fik også vagttjeneste oven i, og hun kørte med på patruljer.

"Så det var sådan lidt en sjov cocktail. Jeg tror også, at det blev en federe udsendelse, end det havde været, hvis jeg havde været på Hold 4 eller 5. Ja, for så havde du bare siddet på kontoret. Det havde jeg. Og fået lejrkuller. Altså sidde og blive lidt tummelumsk inde i lejren. Og trangen til at komme ud var der samtidig med frygten for, at det så ville koste mig livet. Og jeg kan jo godt se, at der ikke lå en snigskytte på hvert gadehjørne dernede, Men det var helt sikkert det, min hjerne troede."

"Så fik jeg lov til at køre med ud. Og det var også sundt nok. Jeg tror, at udsendelsen blev lettere, dengang jeg accepterede, at det her ville nok koste mig livet. Det var egentlig noget, jeg lige skulle have på plads op i hovedet. Fordi så kunne jeg stoppe med at være bange. Det var ret værdifuldt at komme til den konklusion. Det kostede mig så ikke livet, men hvad er det ordsproget siger: *"Den bedste soldat er den, der har accepteret, at han er død"*. Det gjorde det i hvert fald lettere. Så fik jeg også overskud til at danne flere relationer."

Hun var 24 år, da hun tog med Hold 1 til Irak i juni 2003. Hun synes ikke, hun var udsat for noget farligt. Og så alligevel. Der var dengang, en kollega kastede sig over hende og trak hende i sikkerhed, fordi han havde set en rød prik fra en laser på hendes bryst. Og der var dengang, da unge irakiske mænd begyndte at kaste sten målrettet mod hende, "fordi de ikke kunne lide at se en kvinde i uniform."

Opbygning af FAB'er i Camp Eden
Foto: Forsvarsgalleriet

"Jeg har ikke selv i øjeblikket været bevidst om, at jeg var i fare. Det har først været efterfølgende. Men derudover - jeg har ikke været i skudduel, der er ikke blevet kastet bomber. Der har ikke været angreb med de der RPG'er mod lejren. Det var først på Hold 2-3 stykker, tror jeg, de begyndte at skyde med dem. Så på den måde har jeg jo ikke været i fare. Men *følelsen* af at være i fare. Jeg tror, det er jo den, der er så afgørende."

Rigtig mange af døgnets timer gik i den første tid med arbejde.

"Vi arbejdede jo *kraftedeme* 16-18 ud af 24 timer. Vi sad på kontor. Plus vi byggede FAB'er, plus vi havde vagttjeneste, plus vi skulle gøre rent. Plus vi skulle lave mad til patruljer og vagter og til dem inde i CIMIC House."

"Det er jo både fysisk hårdt, når det er så varmt, men også mentalt hårdt, når ikke man sådan kan køble fra. Og om natten jo, der ligger man jo også med et halvt øre åbent, hvis nu der skal blive kastet bomber eller et eller andet, ikke?"

Når det var svært at sove, sad hun hellere oppe og snakkede med en af de MP'er, der bemandede vagtcentralen.

DET FØRSTE TAB

Sådan var det også natten til 16. august 2003, da overkonstabel Preben Petersen blev dræbt, som den første og eneste danske soldat på Hold 1.

"Jeg sad nede ved MP'erne og

snakkede med chefen, og så kom næstkommanderende helt hvid i hovedet og sagde, "vi har en mand nede, en af vores egne er blevet ramt."

"Og der kan jeg huske den der følelse af at...*fuck mand, det her er bare ikke det værd.* Det er ikke en dansk soldats liv værd, det vi har gang i her. Det var min første tanke. At det er det simpelthen ikke værd."

"Da jeg var værnepligtig, var der en afsluttende øvelse, hvor man var afsted tre uger, og der var en GD, der blev kørt over af en kampvogn, og der var en officer og en

befalingsmand, der mistede livet. Det der chok med... det er to mennesker, der er døde af det her...de eksisterer ikke mere. De er væk. På grund af en skide øvelse. Hvor er det dog tragisk og... meningsløst. Ja, fuldstændig meningsløst. Og det var også den fornemmelse, jeg sad med den morgen, da Preben blev skudt."

"Han havde faktisk lige været hos mig på kontoret om torsdagen. Han havde jo tidligere i udsendelsen ytret, at han gerne ville på Hold 2. Og om torsdagen, inden han blev dræbt om lørdagen, var han nede på kontoret og sagde, at det ville han ikke alligevel."

Privatfoto

MISSIONENS VÆRDI

Trods tabet, mener Louise i dag, at missionen havde værdi, at danskerne gjorde en forskel.

Blandt de ting, hun fremhæver, er betydningen for den kvindelige del af befolkningen.

At der blev skaffet elektricitet og bygget vandværker, "så de ikke dagligt skulle gå tre timer hver vej for at hente vand".

At piger kom i skole.

"Og jeg tror meget af benarbejdet blev gjort på Hold 1," siger Louise.

Selv fortsatte hun med arbejdet, og sad som vanligt oppe det meste af natten og holdt sine samtaler med vagthavende MP. Først længe efter indså hun, at hun her havde fundet en "sjælesørger".

Og at hun selv havde været sjælesørger for mange andre.

"Jamen, jeg er jo god at snakke med, og jeg synes også, jeg er god til at få sat tingene i perspektiv.

Og også få givet noget lys for enden af tunnelen. Det er faktisk først efterfølgende, at jeg har opdaget, at jeg selv var sjælesørger.

Dengang hed det jo bare, at jeg var god at snakke med. Det er jo først nogle tilbagemeldinger, jeg har fået efterfølgende, at folk har fortalt mig, at de ikke havde klarret det, hvis de ikke havde haft mig at snakke med.

Det havde jeg jo ikke vidst, da jeg stod i situationen."

"Og hvad kom de med?"

"Meget af det var den her frygt for at dø. Altså frygten for, hvad der kan ske under sådan en udsendelse her. Og så var der selvfølgelig også nogen, der havde knas på hjemstavnen. Og det fylder jo også meget, når man er udsendt. Det skal man ikke tage fejl af, at ro på bagsmækken, det er jo en af de bedste forudsætninger for at klare sig ude."

Med bagagen fra Irak 2003 har Louise klaret sig. Hun var med sit eget udtryk "en drengepige" som helt ung, og hun besluttede at bruge den tids værneret for kvinder, så hun kunne følge sin storebror ind i militæret. Efter Hold 1 stod den på mere militærtjeneste herhjemme, men hun havde straks en trang til at komme afsted igen, ned til vennerne i missionen.

"Det var lidt sjovt. Jeg savnede dem faktisk så galt, at det første, jeg gjorde, da jeg kom hjem, det var at købe en masse lakridser og sende ned til dem. De var blevet ligesom familie for mig. Jeg tror faktisk, det er det, der sker for mange, der bliver udsendt. At man finder et sammenhold og noget genklang, som man så i den grad mangler, når man kommer hjem. Du er blevet så pot og pande med det der fællesskab, at du ikke kan komme hurtigt nok derned igen.

Jeg tror faktisk også, det er noget af det, der sker, når man bliver missionsbums. Det er jo også nemt at være udsendt. Du skal ikke forholde dig til regninger,

du skal ikke til børnefødselsdag, du skal ikke ud at handle. Du skal egentlig bare være der, og så skal du passe dit arbejde. Det tror jeg, der er rigtig mange mænd, der er gode til. De gider i princippet ikke alt det andet fnidder."

Men hun kunne ikke komme afsted med det samme, og et forsøg på at gå via Sergentskolen blev blokeret, fordi hendes tjenestested ikke ville undvære hende.

Hun holdt nær kontakt med flere venner fra lejren, især den MP'er, der havde været hendes mest fortrolige. Et år efter hjemkomsten blev de kærester - og senere igen forældre.

STADIG SOLDAT INDERST INDE

Livet var nu ikke lige så foreneligt med militæret, og Louise fik job i en stor jysk kommune. Her er hun i dag vagtchef for Beredskabet, og det giver noget af det adrenalin-kick, mange savner efter deres udsendelser.

"De vil gerne have spænding hele tiden. Det kan jeg jo se også i den branche, jeg er kommet over i nu. Det er spændende. Der er jo ikke to dage, der er ens i Beredskabet. Jo mere blå blink og udrykning, jo sjovere. Så det lugter lidt af militær på den måde. Og sammenholdet ligner det også lidt."

Men hun undrer sig stadig over, hvor påvirket man kan være mange år efter en udsendelse:

"Hvor meget det er med til at forme en, og det er på godt og ondt. Altså, jeg har det jo stadigvæk sådan, at hvis nogen kommer lø-

bende bagved mig, så løber min krop jo ind i min hjerne. Og kommer der høje brag, så er jeg stort set nede i artilleristilling."

Det hjælper hende at tale med andre tidligere udsendte, for de forstår, hvorfor det kan være svært at opholde sig i en stor skare mennesker eller gå forbi en række vinduer, hvor der kan sidde nogen med ondt i sinde.

"Det er jo det der med at være soldat inde i hjertet. Og lige gyldig, hvor du møder folk, som har været soldater, så har man det til fælles.

Vi snakker samme sprog. Men jeg tror også, det er det, der har reddet mig. Også at jeg er gift med en soldat, som har været samme sted og kender betingelserne. Ham kan jeg jo snakke med om det altid."

"Der foregår rigtig meget indlæring, når du skal lege soldat eller lære at gå til soldat. Men du får ikke aflæring. Så det her med, hvor meget det påvirker en, og hvor stor en del af ens identitet, det er, det fylder.

Jeg er jo stadigvæk soldat inderst inde. Selvom jeg ikke har været det i 20 år. Det har overrasket mig, hvor meget af ens identitet der ligger i det.

Følelsen af fare, jeg tror, den er afgørende. Altså man er klar til kampen. Det er jeg stadigvæk i dag. Der er ikke nogen, der skal komme og forskrække mig bagfra uden at få en knytnæve i hovedet. Det er der flere af mine kollegaer, der har måttet sande.

Fordi jeg reagerer instinktivt, og det sidder bare ude på tøjet.

Jeg tror, jeg er stresset. Det påvirker mig så også, hvis jeg er presset på arbejde. Så er lunten ikke særlig lang. Men det er jo et vilkår, og jeg lever med det."

"Jeg føler mig ikke som et offer, eller at jeg synes, det er svært at leve. Sådan har jeg det bestemt ikke.

Jeg er glad for min udsendelse, og jeg er glad for, at jeg har fået den oplevelse med mig."

VILJEN ER VORES STYRKE

Af Thorkild Fogde
Rigspolitichef

Der er mange gode grunde til at fremhæve det vigtige arbejde vores udsendte leverer døgnnet rundt – og ofte under meget svære vilkår og omstændigheder. Og der er mange gode grunde til at huske hinanden på, hvad vores tilstedeværelse betyder både herhjemme og i verdens brændpunkter.

Bedst som verdenssamfundet var ved at finde sit fodfæste efter indsatsen mod corona, så opstod der en anden stor krise, Rusland invaderede Ukraine. Vi har været vidner til grufulde beretninger om en konflikt, der har trukket dybe spor og medført voldsomme humanitære konsekvenser.

Midt i denne foranderlige verden formår vores udsendte at bevare fokus og holde fast. Uanset om vi er i Kenya for støtte og rådgive i bekæmpelsen af organiseret kriminalitet på Afrikas Horn, om vi er i Georgien, Somalia eller Kosovo for at støtte EU's civile kapacitetsopbygnings- og krisestyringsmissioner eller et tredje sted

i verden – så fremstår dansk politi altid som et lysende eksempel på et professionelt og dygtigt politi. Vi er efterspurgt mange steder derude, og det kan vi alle være stolte af.

Når man kæmper sammen for de værdier, man tror på, så kæmper man aldrig forgæves. Derfor skal vi også huske hinanden på fællesskabet, det enkelte menneske, det personlige mod, og – desværre også – nogle gange det personlige og smertefulde tab.

For de forældre, der har mistet en søn eller datter, den ægtefælle, som har mistet sin elskede, og de børn som har mistet en far eller mor, synes ingen indsats at være prisen værd.

Men det fællesskab og de værdier, vi hylder på flagdagen, de er blivende, og det samme er påmindelsen om, at hverken lande eller værdier kan bestå, hvis ikke der er modige mænd og kvinder, der er parat til at forsvare dem.

Jeg er personligt ikke i tvivl om, at Danmarks internationale engagement er både vigtigt og nødvendigt. De store begivenheder i resten af verden påvirker os, hvad enten vi vil det eller ej.

Danmark er et lille land i en stor verden. Det bliver aldrig vores opgave at løse alle verdens sikkerhedsproblemer, men vi kan bidrage.

Den indsats, der ydes uden for landets grænser, og det offer, som de udsendtes pårørende hver dag bringer, spiller en afgørende rolle, for den sikkerhed, frihed og tryghed, vi selv nyder her i landet. Som vores egen historie, har vist – og som vi også har set det i Afghanistan - så er fred og frihed skrøbelige størrelser.

De vindes aldrig på én gang og for altid. Det kræver en vedholdende vilje til at kæmpe for de værdier, vi tror på. "At vove er at miste fodfæstet et kort øjeblik – Ikke at vove er at miste sig selv".

TAK FORDI I VOVER - TAK FOR INDSATSEN.

FORSVARS HISTORIEN

WWW.FORSVARSHISTORIEN.DK

TO SPECIALER FLYDER SAMMEN

Når Jesper havde trukket et ødelagt køretøj fri med sin bjærgningsvogn, satte hans sanitetsuddannelse ind.

Af Peter Skautrup, journalist

Sergent Jespers tid i Irak fløj afsted. Med hårdt arbejde.

18 timer i døgnet var ofte normen.

Han kom derned på Hold 4 og blev mødt med en plan:

Camp Eden, som var basen for de første hold i den nordlige del af ansvarsområdet, skulle ryddes og slås sammen med Camp Yggdrasil, som lå tættere på Basra - den nye lejr skulle hedde Camp Danevang.

Da Jesper var sendt af sted som bjærgnings- og logistikmand, vidste han, der ville blive nok at se til.

"Så tænker vi, hold da kæft, vi får travlt, hvis vi skal lukke en hel lejr, og så samle den et sted, og så bygge en hel lejr op igen," husker han.

En kæmpe stor logistikopgave, som skulle løses sideløbende med et 24-timers bjærgningsberedskab, som også lå på skuldrene af Jespers afdeling.

For oven i flytteopgaven var han også sendt afsted for at køre bjærgningskøretøj, og oven i det igen kom en række løbende op-

gaver for CIMIC - "civilt-militært samarbejde", som dækker over, at militæret hjælper lokalbefolkningen med praktiske opgaver i håb om at skabe et positivt omdømme.

Men han kunne også noget mere: Træde til som førstehjælper, når køretøjer var ramt af vejsidebomben og kollisioner.

SKOLETRÆT

Det var ikke mange måneder efter, han var humpet ind på sessionen med et dårligt knæ, faktisk på krykker.

Men han trak ikke frinumner, og da lægen fastslog, at knæet ville komme sig, kunne Jesper se frem til otte måneders værnepligt.

Hans drøm var at læse til maskinmester, men han var skoletræt, så det med at blive soldat var egentlig OK. Tilmed var der kun plads i trænregimentet, og det var jo "hjemme" i Aalborg, så det var også OK.

Han blev uddannet sanitetsmand, og en dag trak hans løjtnant ham til side, og sagde, at hun havde indstillet ham til sergentskolen. Så måtte han tage det med, tænkte han.

Så han blev sergent - igen med speciale i sanitet.

Med vinklerne på skuldrene og ansvaret for nye værnepligtige og et felthospital var det blevet spændende.

"Så kørte vi jo rundt til alverdens sportspladser og satte lufttelte op og lavede øvelser, men det var især det med maskiner og lastbiler, der trak i mig, og jeg blev hurtigt næstkommanderende i delingen med ansvar for alle materialer og alle lastbiler."

"Da det begyndte at ulme med Irak, kom vores kaptajn spurgte, om jeg ville med."

Det ville Jesper gerne, men med

lastbiler og maskiner som hans primære interesse blev han og kaptajnen enige om, at han skulle overflyttes til transport og logistik. Og så tage en uddannelse som bjærgningsbefalingsmand.

"Det er jo alt lige fra biler, der vælter og springer i luften og sidder fast - og civilopgaver. Der er mange forskellige opgaver. Men det korte og lange, det var, at det sagde jeg tak til."

"Så blev der simpelthen lavet et lille team på fire mand, to befalingsmænd og to konstabler, som så gennemførte den her bjærgningsuddannelse, og det var så os, der skulle udsendes sammen," siger Jesper.

Uddannelsen skulle gå så stærkt, at der ikke var tid til, at nogen dumpede et eneste fag.

"Det sjove var, at de lastbiler og det materiel, som vi var blevet uddannet på, blev jo også skibet ned til Irak til os. Så vi kørte faktisk med det udstyr, som vi havde trænet på hjemme i Danmark."

FRA BJÆRGER TIL FØRSTEHJÆLPER

Indkvarteringen var beskeden: Camp Eden var under nedtagning, og Yggdrasil havde ikke plads til flere, så det nye hold boede i store telte på Shaiba Log Base. Hver mand havde to kvadratmeter til rådighed, inklusive feltsengen. Uden for teltene stod der festivaltoiletter, og med 50 graders varme om dagen, var der mange

der satte et vækkeur til klokken 02 for at komme på toilettet i den lidt køligere nat.

Dagene gik med enten at flytte gods eller passe bjærgningsberedskabet. Hvis ikke de også lige skulle hjælpe med motorskift på en PMV, eller de blev lånt ud til tjekkere, italienere eller englændere, som ikke havde lige så gode bjærgningsvogne som danskerne.

Plus CIMIC-opgaverne:

"Og vi var ude og hjælpe lokalbefolkningen, hvis man kan sige det sådan, med alle mulige mærkelige ting. Utroligt meget CIMIC-arbejde, mens vi var dernede. Vi var ude og sætte vandtårne op, og vi var ude og sætte antenner op."

"Så du vidste, at halvdelen af tiden havde du beredskab 24 timer, og den anden halvdel havde du 24 timer til at lave noget andet."

"Vi kunne have været en deling mere og der havde stadig været arbejde nok til alle."

Når en alarm gik for bjærgning, opstod et af to scenarier, men alt med få minutters responstid. Var der tilskadekomne ude i området, røg sanitetsholdet ud ad porten omgående med eskorte - og så kom Jespers bjærgningsteam lige efter med egen eskorte, typisk to patruljer. Men ofte var sanitet og bjærgning afsted samtidig.

Og Jesper har også stået i situationer, hvor han lige pludselig skiftede rolle fra bjærgningsmand til

sanitet. Når nogen havde brug for førstehjælp.

Som da han kom ud til en væltet Eagle, hvor en soldat var kommet i klemme, fordi han sad i bilens tårnluge med maskingevær, da det skete.

"Det var deres sidste patrulje, og så rammer de noget løst sand og vælter," fortæller Jesper.

"Der kom min sanitetsuddannelse også i spil...jamen det gør den jo, og det gjorde den også flere gange med civile, for vi havde også været ude ved trafikuheld og hive civile lastbiler fra hinanden, for de havde jo ikke selv noget, der kunne gøre. Så ja, sanitet har hele tiden været min basisuddannelse, fordi når man står midt i det, så agerer man ud fra det, og det gør man jo på rutinen. Man kan grine meget ad den måde, man lærer tingene på ved Forsvaret, men det gør jo, at man handler instinktivt. Du tænker ikke over det, du gør det bare."

"Den erfaring og læring har jeg stadig med mig i dag."

Jesper giver ikke mange detaljer fra sig om de hændelser, hvor han stod med tilskadekomne.

Hold 4 havde ingen omkomne, men det var tæt på - "vi var ude og hente en bil, den var kørt på en vejsidebombe. Det var en almindelig åben GD, og når man så, hvordan hullerne fra fragmenterne sad i den, så var det simpelt hen et mirakel, at ingen var døde på den konto..."

De blev også selv beskydt.

"Jeg husker tydeligt fornemmelsen af at ligge i teltet og hører granater flyve ind over lejren og høre nogle nedslag - men også at høre at vores "fjender" nogle gange ikke havde armeret granaterne - så kunne man høre en klump jern, der hoppede hen ad asfalten. PLING PLING PLING."

"Vi havde også rigtig mange artilleriangreb på lejren - især da vi boede i telte. Så bliver man ligeglads på et tidspunkt. Du bor i et stoftelt, og der er opstillet beskyttelsesrum af beton uden for. Jeg husker tydeligt fornemmelsen af at ligge i teltet og hører granater flyve ind over lejren og høre nogle nedslag - men også at høre at vores "fjender" nogle gange ikke havde armeret granaterne - så kunne man høre en klump jern der hoppede hen ad asfalten. PLING PLING PLING:"

Beskydningerne kunne også være "fladbaneild hen over lejren" eller dengang, de om natten kørte ind i en ildkamp, som egentlig var en familiefejde, men hvor Jesper og hans kollega, først troede det handlede om dem.

"Vi havde lært at bruge køretøjerne som beskyttelse, men efter en tid gik det op for os, at vi ikke var en del af kampen, og når man forstår, at det ikke er aggression mod os, så må man overveje, om vi ikke bare skal pakke vores sydfrugter..."

"KØRE, SOVE, SPISE..."

Flytningen af Camp Eden var en kæmpeopgave i sig selv og vejen til Basra var lang.

"Det var at køre lastbil, og så sove, og så spise, og så køre lastbil, og så sove og spise."

Der skulle lægges skiftende ruter af hensyn til sikkerheden, og det var altid med frygt - var det den klogeste rute, man nu havde valgt?

"Sæt jeg har lavet en rute, og der er en IED, og jeg mister en kollega? Det er først bagefter, man reflekterer over den slags."

Vejsidebomber og beskydning var risici, men stenkast og stålkugler fra slangebøsser var også en reel plage, eller som Jesper siger, "det døjede vi også med. Vi fik smadret mange lastbilrunder, og så kan du vælge at køre med nedrullede vinduer, for vil du både have sten og en rude i hovedet, eller kun sten? Og så beskyt-te ansigtet bedst muligt."

Der var strækninger, hvor de vidste, de aldrig var velkomne. Sidste gang, de var nødt til at tage en af de ruter, havde de skaffet et kraftigt lydanlæg, og så buldrede AC/DCs "Highway to Hell" ud ad lastbilens åbne vinduer.

" - så kunne de bare kaste alle deres sten."

Han er dog overbevist om, at danskerne var lidt mere populære end andre deltagere i koalitionen.

"Vi har dansk flag på vores lastbil, og der står også med arabisk på siden af dem, at vi er fra Danmark, og der er generelt en god stemning omkring os."

"Vi hjælper englænderne med en transport ved Al Hartha, og det er et lidt uopræget område især med IED, og så får vi en melding ti minutter efter, vi er kørt gennem et område, at nu er der lige en engelsk patrulje, der er ramt af en IED. Lige præcis i de vejspæringer, vi kørte forbi ti minutter forinden. Vi må simpelthen konkludere, at det er fordi, de bedre kan lide os, end de kan lide englænderne."

PSYKOLOGERNE STOD KLAR

Men konstant skulle de bære hjelm og vest i dagligdagen, og for mange satte det sig i sjælen. Jesper synes dog, hans hold fik en god afslutning efter udsendelsen.

"Når jeg reflekterer over det, at i 2004 begynder det at gå op for folk rundt omkring, at nogen faktisk godt kan have problemer, uanset om man har været impliceret i noget eller ej. Min nærmeste kollega, han har fået problemer, men vi var et af de første hold, som, da vi kom hjem, blev indlogeret på flyvestationen i Aalborg og var sammen derovre som deling, og så havde vi et kaserneforløb: Nu er vi her, her skal vi være i tre uger, vi laver et program, vi skal træne helt basalt noget idræt, vi skal ud og gå en tur, og i de her tre uger er også ind-

lagt tre psykologsamtaler, og det er ikke noget du kan sige nej til."

"Her hed det: Du skal! Og der er tre samtaler, og så er det psykologen, der vurderer, om du har brug for mere."

Og man kunne også selv opsøge psykologen.

"For mit vedkommende virkede det, jeg sidder med en god fornemmelse af det, for det blev håndteret."

HJÆLP AF DAGBOGEN

"Der er ingen tvivl om, at en stor del af bearbejdningen af det har jeg også håndteret ved, at jeg har skrevet alt ned, at jeg har ført en dagbog og skrevet ned, at "det her, det var kraftedeme træls."

"Eller: "Nu skal vi køre derud og det duede heller ikke, og det var irriterende."

"Vi fik internet dernede ca. halvvejs i udsendelsen, og jeg sendte løbende dagbogen hjem til min kæreste og familie - så kunne de se, hvad jeg havde skrevet fra tid til anden - det lattede utroligt meget ikke at skulle forklare og fortælle om alting når man kom hjem - så var der ro til at få styr på sig selv."

Kommunikation med dem derhjemme kunne også foregå ved, at mobiltelefonen kom med kolleger i en bil til Kuwait, så den kunne sende og modtage SMS.

En sjælden gang kunne man også få adgang til en satellittelefon.

"Jeg var midt i en samtale med min kæreste, hvor jeg var nødt til at løbe i bunker på grund af artilleriangreb - det er ikke rart at tænke tilbage på den situation. Jeg måtte smide røret, og så sad min kæreste i den anden ende og vidste ikke, hvad der var sket."

"Jeg var 20 år gammel og havde ansvaret for 40 mand i en transportafdeling, hvor vi så har transportopgaven og skal ligge og køre bjærgning ved siden af. Og skal lave ruter og bestemme hvor vi skal køre henne, koordinere beredskab, vurdere hvor der er størst risiko.

Men der har været så stort et workload, at jeg ikke har tænkt på de risici før bagefter."

"Jeg synes jeg har set ting, som jeg ikke vil mindes tilbage på, men jeg har jo heller ikke siddet med en blødende kammerat som er død."

"Jeg har det godt i dag."

"Det var en god ting, at der var knald på, det ultimative var at få lov at gøre alt det, vi havde øvet os på. Nu kommer du derud, hvor nu er du soldat. Men jeg var mættet, da vi kom hjem."

Skoletrætheden var kureret, så han tog fat på maskinmesterdømmen og gennemførte. Meldte sig sideløbende til DIB'en og var med i fire år med en årlig indkaldelse i en uge - og desuden bevarede Jesper tilknytningen til sit gamle miljø gennem soldaterforeninger.

Livet som færdiguddannet maskinmester startede til søs, han sejlede hos Mærsk på Sydamerika og Fjernøsten, blev så rejsemon-tør med hele verden som arbejdsplads, og har nu hus og kone og børn og job som *test-engineer* i test- og udviklingsafdelingen i en international industrikoncern.

Privatfoto: En gruppe irakiske uromagere brænder oliefelter af i området omkring Basra.

”IRAK FORTJENER EN LYSERE FREMTID”

Før Saddam Hussein gik i krig med sine nabolande var Irak et populært sted at blive udstationeret for diplomater. Smukt, imødekommende og sikkert. Det var slut, da den unge diplomat Stig Piras kom dertil i 2003. Han genså Irak som dansk ambassadør i 2020 - og trods fortsatte vanskeligheder for den hærgede nation kalder han den ”et mellemøstligt mirakel.”

Af Peter Skautrup, journalist

Stig Piras blev ansat i Udenrigsministeriet ti dage før flyangrebene i USA 11. september 2001. Så starten på hans liv i diplomatiet kastede ham direkte ind i den udenrigspolitik, der også fik Danmark med, da syv nationer ledet af USA i 2003 besluttede at gå ind i Irak for at få fjernet Saddam Hussein og hans regime. Så snart de største af krigshandlingerne var slut, blev det besluttet at sende folk fra Udenrigsministeriet afsted til landet.

” Og jeg blev så spurgt, om jeg havde lyst til at tage derned som dansk diplomat. Og det sagde jeg altså ja tak til. Det var jo ikke en normal udsendelse. Vi var virkelige ... vi var i epicenteret af global politik i det øjeblik. Al den globale opmærksomhed var på Irak. Og vi fra dansk side var en vigtig aktør i det som en del af koalitionen. Og så var det jo også Irak, jeg havde siddet med i tiden op til invasionen. Og jeg synes sådan set, det kunne være spændende at følge op, ikke bare forlade det og gå videre til noget nyt.”

”Så jeg kommer ind i Irak den 3.

maj 2003, som er to dage efter, at krigshandlingerne er overstået. De store af dem.”

Vejen til Irak lige efter kamp-handlingerne gik først til en stor militær base i Kuwait, og derfra typisk med bil op gennem ørkenen til Basra. Eller med militære luftfartøjer som C-130, C-5 og Chinook.

Stig Piras begyndte som rådgiver for den danske ambassadør Ole Wøhlers Olsen. Irak var delt op i fire regioner med henblik på genopbygning, og danskerne ledede den sydlige region med Basra som regionshovedstad.

Opgaverne var først og fremmest at få skabt rammerne om genopbygningen og tiden efter diktatur og krigshandlinger.

”At tilvejebringe fornødenheder og genopbygning,” fortæller Stig Piras.

”Hvordan gør vi? Hvordan finansierer vi det? Irak har altid været ret rig på olie. Så det var sådan set

ikke penge, som man umiddelbart manglede. Det var viden og evner - og viden om, hvilken retning, man skulle tage”. Hvordan bygger man et nedslidt samfund op, der har levet under et stærkt, repressivt diktatur?”

Den første tid var fredelig, husker han:

”Landet var lidt som bedøvet. Altså mere eller mindre i chok over, at diktatoren er væk.”

UDEN LANGSIGTET PLAN

Men det var ikke bare diktatoren, der var væk, det var den gamle administration også. Den amerikanske ledede koalition havde besluttet, at man ikke ville samarbejde med Saddam Husseins Baath-parti. Så alle medlemmer af partiet blev udelukket af deres gamle funktioner, og det var rigtig mange. Under Saddam var man tvunget til at være medlem af partiet, hvis man ville have en chance for et godt offentligt job - eller, Som Stig Piras formulerer det:

"Du kunne ikke lave en statslig karriere noget sted uden at være medlem. Og det vil sige, at hvis du var en ung, ambitiøs og dygtig kaptajn i hæren to dage før invasionen, så var du medlem."

"Altså det gamle styre blev jo mere eller mindre forkastet. Også af irakerne, men også selvfølgelig af den amerikansk ledede koalition."

At hele det gamle myndighedsapparat var væk, skulle senere betyde store vanskeligheder for genopbygningen af nationen. Og der var ikke tænkt ret langt frem. Den pensionerede amerikanske general Jay Garner, som fra starten var chef for genopbygningsmyndigheden kaldet ORHA, fortalte Stig Piras, at man kun havde konkrete planer for de første 6 uger.

"Så havde man ikke tænkt meget længere. Okay, tænkte jeg. Og det er jo ret vildt, altså, det er noget, jeg skal have nævnt i mine memoirer."

SIKKERHEDEN SKRUMPEDE

Efter nogen tid i Basra blev Stig Piras flyttet til Bagdad som forbindelsesled til det amerikanske styre, der var rykket ind i det gamle præsidentpalads. Herefter havde han et par måneder hjemme i Danmark, men stadig med opgaver relateret til Irak.

Da han kommer tilbage til Bagdad tidlig 2004, har Danmark nu en "diplomatisk repræsentation", hvor Piras bliver souschef under ambassadør Torben Gettermann. Af folkeretlige grunde kan man

endnu ikke kalde sig en ambassade, når landet ikke har en regering og stadig er under besættelse.

Det er ikke kun soldater, der skal passe på sig selv eller passes på i nye missioner - det gælder også diplomater. Sikkerheden i Basra og Bagdad var spinkel i starten da han var i Irak i 2003 - og man kunne faktisk gå i basaren for at handle, og køreturen til og fra lufthavnen i Kuwait foregik i civile ikke pansrede biler.

Men voksende uro øgede behovet for sikkerhed. Der opstod oprørsgrupperinger bl.a. via tidligere Baath-officerer, som blev "mere eller mindre religiøse" og via anti-amerikanske influenser som bl.a. Iran.

"Fra 2004 begyndte det at blive slemt. Der er ret meget vold og krig. Og det bliver værre og værre", siger Stig Piras.

Til at begynde med stod amerikanske soldater for sikkerheden, i Basra var det britiske og skotske soldater. Senere kom også de danske soldater til.

"I Basra boede vi sammen med The Black Watch, som er et skotsk eliteregiment, de var i begyndelsen ansvarlig for vores fysiske sikkerhed."

"Da jeg kom til Bagdad, var det amerikanske sikkerhedsstyrker, som passede på os, men fra efteråret 2003 kom Jægerkorpset, og senere også Frømandskorpset."

Når man skulle rundt i Bagdad,

var det nu i pansrede biler i kortege.

"Nogle gange kun en enkelt bil plus følgebil. Man valgte en lav profil, fordi når der kommer en stor Mercedes og otte andre biler med en pansret mandskabsvogn foran, så ved alle en halv time før, at nu kommer der altså en fra Vesten, nu kommer der et mål."

I lang tid var forplejningen også ret soldateragtig.

"Vi levede af feltrationer den første måned, og hos the Black Watch var der et madtelt, men der tabte jeg mig pænt meget. De der skotter, de friturestegte nemlig alt - brød og æg og det hele, det var ret vildt - og man spiser ikke så meget af det, når det er morgen, middag og aften."

"BAGDAD VAR EN SMUK BY"

I alt blev det til syv måneder i Basra og Bagdad for den unge diplomat. Så gik karrieren videre via Udenrigsministeriet med udstationeringer i Washington og Ankara. I dag er han souschef med rang af ambassadør på ambassaden i Washington, men inden da blev det til endnu et ophold i Bagdad, hvor han fra 2020 til sidste efterår var dansk ambassadør til Irak.

Nu er meget forandret. Der er holdt flere frie valg, der er, som Stig Piras siger, et regeringsapparat og embedsmænd, "man kan snakke med", modsat 2004 hvor der ikke var nogen i kontorernes.

Mens kontakten til de udsendte danske styrker i Basra i 2003-4

var begrænset til visitter af danske officerer i hovedkvarteret i Bagdad, var der langt mere samarbejde i 2020 med den danske ledelse af NATOs mission i Irak, ikke mindst ift. chefen af missionen, der først var generalløjtnant Per Pugholm Olsen og siden generalløjtnant Michael Lollesgaard og deres stabe.

Irak har lang vej igen til ro og fuldt fungerende demokrati, men Stig Piras har med tydelig veneration for landet fulgt med hele tiden, og fremhæver, hvad Irak var engang, før diktatoren Saddam Hussein begyndte sine ødelæggelser:

"Jeg havde jo talt med gamle diplomater, der har været udsendt til Bagdad i 70'erne og 80'erne. Det var en favoritpost i Mellemøsten. Det var god sikkerhed, de var vestligt-sindede, Bagdad var en smuk by med floden Tigris, der slangede sig igennem byen, de var imødekommende, det var professionelle folk. De havde et meget højt uddannelsesniveau, stor interesse for danske varer. Alle mulige danske aktører, Arla og sådan nogle var dernede og lavede alt muligt spændende."

KRIG EFTER KRIG, SANKTIONER...

"Og det var jo en saga blot, da Saddam blev væltet. Landet var ekstremt nedslidt. På trods af enorme værdier i olie og gas, så var landet jo kørt helt ned. Både på grund af en brutal diktator og hans styre, som jo ikke prioriterede sin egen befolkning så meget og blev mere og mere autoritært og repressivt.

Stig Piras foran den danske ambassade i Bagdad.

Som indså, at i virkeligheden var fattigdom en meget god måde at holde folk i skak på."

"Og to: på grund af FN-sanktionerne, som var ekstremt effektive. Som jo gjorde, at Irak kun via *Oil-for-food*-programmet kunne købe ting internationalt."

"Det er et land, der virkelig har været gennem kødkværnen. Fra Iran-Irak krigen 1980-88, som er enormt blodig og koster enorme ressourcer. Og det trækker jo nogle enorme lidelser blandt begge befolkninger. De har mistet mange soldater, mange penge, meget store dele af BNP'et røg til krigsudgifter.

En otte år lang konflikt, som nærmest ikke bevægede sig. Den dag i dag ligger store områder

landbrugsjord i det sydlige grænseland kolde, totalt minerede, et af verdenshistoriens mest granathærgede områder. Jeg har selv været der nede og besøge områderne. Det vil tage mange årtier før de er klar til at blive brugt som landbrugsland igen." Og efter den første Golfkrig, hvor irakerne besatte Kuwait og blev smidt ud igen, kom sanktionerne, som Stig Piras kalder voldsomme:

"Landet kunne kun bruge sine olieindtægter igennem *Oil-for-food*-mekanismen, som fører til et helt andet kapitel med korruption, giver regimet en mulighed for at stramme grebet om økonomien og bl.a. er med til at kvase al privat initiativ. Fordi alle forretningsfolk skulle igennem regimet for at komme med i *Oil-for-food*."

Herefter kom ISIL, den militante sunni-muslimske døds Kult, der med meget stor hastighed og kraft besatte store dele af landet.

De stod faktisk kun 40 km fra hovedstadens bymure. Det blev hurtigt til en eksistentiel kamp for irakerne.

"Husk på at ca. 35-40 % af irakerne er shiamuslimere, hvilke ISIL så som kættere, i bedste fald en slags undermennesker."

Det tog mange ressourcer og irakiske liv før ISIL blev besejret. I kampene blev bl.a. Mosul, der er en vigtig kulturel og historisk by, udsat for store ødelæggelser. Igen skulle irakerne til at genopbygge deres land.

OG SÅ TIL I DAG:

"Altså, der er jo stadig masser af olie og gas, så indtægter er der.

Men de har jo en økonomi, der minder om Kuwait, hvor 95-96% af deres BNP er olieindtægter. Det er næppe en sund økonomisk model på sigt."

"Men der er ellers næsten ingen produktionsfaciliteter eller landbrug. De må købe i nabolandene." "Og det i kombination med en meget ung befolkning, gennemsnitsalderen er under 21 år - 40 procent af befolkningen er under 14 år.

Ungdomsarbejdsløsheden er over 25 procent. Der er nogle unge mennesker, der står og gerne vil have et job og bedre liv end deres forældre. Det giver et enormt pres på statsapparatet. Og det er noget, jeg selvfølgelig følger med stor spænding nu."

Ikke alt er sort, når man sammenligner Irak med andre stater i re-

gionen, mener Stig Piras, for fem frie valg siden 2003 med skiftende regeringer til følge ligner med hans ord også "et lille, mellemøstligt mirakel."

"Det har været relativt ublodigt. Og du kan sige meget om valgene. Jo, frie og frie. Men de har sådan set været inden for skiven i forhold til, hvad FN og andre har vurderet. Jeg var selv valgobservatør ved det seneste."

"Det er succeser som disse, som kan være med til at bygge Irak op. Helt personligt mener jeg, at Irak og irakerne virkelig fortjener en lysere fremtid. Man har været meget igennem."

KÆRE VETERANER

Det danske kongerige har været en nær ven og allieret af USA siden 1801, og som amerikansk ambassadør er det en sand ære for mig her på Danmarks Nationale Flagdag at få lejlighed til udtrykke min taknemmelighed og påskønnelse af jeres stålsatte indsats. I veteraner har udvist en imponerende pligtopfyldthed ved at tjene jeres land og beskytte vores fælles demokratiske værdier, og I fortjener den største respekt og beundring.

Militærtjeneste er et kald, der ikke alene kræver både mod og selvpofrelse, men også at man dedikerer sig til sit lands ve og vel. Op gennem historien har utallige modige mænd og kvinder reageret på opfordringen til at forsvare deres land og kæmpe for frihed og demokrati. Denne opfordring lyder lige så stærkt i dag, fordi nye trusler mod vores fælles fred og stabilitet fortsætter med at dukke op. I har bragt umådeligt store ofre i tjenesten ved at reagere på disse trusler, og det sætter os i en taknemmeligheds-gæld til jer, som aldrig kan tilbagebetales fuldt ud.

Både USA og Kongeriget Danmark er dybt engagerede i at styrke de demokratiske principper, beskytte menneskerettighederne, sikre respekt for retsstaten og fremme stabilitet og sikkerhed. Vores to lande deler et stærkt forsvarspartnerskab, og vi sluttede os til NATO sammen som stiftende medlemmer. Op gennem historien har danske soldater stået side om side med amerikanske tropper over hele kloden i kampen for frihed og demokrati. Disse fælles bestræbelser har yderligere forstærket vores partnerskab som venner og allierede.

De bånd, danskere og amerikanere har knyttet på tværs af generationer, ville ikke være så tætte uden alle de modige mænd og kvinder, der tjener i vores respektive forsvar. Deres villighed til at yde det ultimative offer for at forsvare vores fælles værdier er det, der har gjort det muligt for vores partnerskab at vokse sig stærkere og dybere med tiden.

På vegne af det amerikanske folk vil jeg gerne udtrykke min dybfølte taknemmelighed og respekt over for jer danske militærveteraner på Danmarks Nationale Flagdag. På denne dag anerkender vi de bidrag, I har ydet, og ærer de faldne.

Det heltemod, I har udvist i tjenesten for at beskytte freden og demokratiet, vil aldrig blive glemt.

Med venlig hilsen Alan Leventhal
USA's ambassadør i Kongeriget Danmark

Hangarskibet USS Gerald R. Ford er vært for et besøg af repræsentanter fra Danmark samt ambassadør Leventhal den 10. juni 2023

MILITÆR IMPROVISATION I BALKAN-VINTER

IFOR-STYRKENS ANKOMST: Hverdagen gik ikke altid stille af mellem de danske chefer, da Den nordisk-polske Brigade i januar 1996 rykkede ind i Bosnien-Hercegovina. Implementation Force med ca. 60.000 NATO-soldater var den første FN-styrke, der drog ud med et mandat til at sætte en fredstraktat igennem – om nødvendigt med magt

Af Niels-Birger Danielsen
journalist

Klokken 23 søndag den 21. januar 1996 ringede satellit-telefonen på oberst Jørn Jensens kontor. Det var blevet etableret få dage før i en krigsskadet, hastigt istandsat tidligere fragtmandscentral i landsbyen Krasevo i Bosnien-Hercegovina.

"Goddag, min tidligere ven," lød stemmen i den anden ende af forbindelsen.

Jensen var chef for den danske bataljon (DANBAT), der året før var blevet indsat som en del af FN's fredsbevarende styrke (UNPROFOR). Nu var den – efter at have været trukket hjem en periode – blevet genudsendt med den NATO-ledede, FN-godkendte Implementation Force (IFOR).

Det, IFOR havde ansvaret for at føre ud i livet, var bestemmelserne i Dayton-fredstraktaten, der fem uger før - den 14. december 1995 - var blevet underskrevet i Paris mellem den bosnisk-serbiske delrepublik Srpska og føderationen mellem bosniske muslimer (bosniakker) og bosniske kroater.

Det var første gang siden Kore-

akrigen, at en FN-styrke var blevet udsendt med et 'hårdtslående mandat'. Og allerførste gang, det var sket for at gennemtvinge en fredsordning.

Manden, der ringede op i den sene aften, var brigadegeneral Finn Særmark-Thomsen, Jensens umiddelbart foresatte. Særmark-Thomsen var chef for Den nordisk-polske Brigade, der var underlagt Task Force Eagle, en amerikanskledet division.

IFOR-styrken bestod af ca. 60.000 NATO-soldater samt troppebidrag fra 14 lande uden for NATO. Det danske kontingent var på godt 800 mand: DANBAT samt et hovedkvarterkompagni ved brigadestaben.

En undrende Jørn Jensen spurgte Særmark-Thomsen, hvad der havde afsluttet deres venskab

"Svaret var, at da han ikke havde hørt fra bataljonen i 48 timer, troede han, at vi alle var døde. Han manglede rapportering," skrev oberst Jensen i sin dagbog og gav i de følgende linjer et malende billede af de praktiske van-

skeligheder.

"Jeg forklarede, at vi ikke har de nødvendige signalforbindelser, hvilket er brigadens problem – brigaden skal levere disse forbindelser. Og at de forbindelsesofficerer, jeg i går havde sendt af sted i bil med rapporterne var kørt fast i snevejret (...). Mine folk havde måttet sove derude i sneen. (...) Min signalofficer kommer netop ind og fortæller, at han nu har afsluttet trækning af 5 km kabel til den kroatiske telefoncentral, og at vi er tilsluttet det offentlige telefonnet."

400 KAMPFLY AFGJORDE KRIGEN

Efter tre års borgerkrig var den afgørende vending sket i sensommeren 1995, da NATO iværksatte en luftoffensiv mod de bosniske serbere. Ca. 400 kampfly fra 15 lande kastede over 1000 bomber mod bosnisk-serbiske mål i perioden 30. august-20. september.

Man havde taget skridtet på grund af serbiske massakrer på bosniske muslimer i bl.a. Srebrenica i juli og terroristisk beskydning af civilbefolkningen i Sarajevo.

Dansk soldat ved vagten til lejren, IFOR 1996
Foto: Forsvarsgalleriet

Den nye udvikling førte til, at DANBAT blev trukket ud. Der blev indgået våbenhvile den 12. oktober, og fra det tidspunkt var det klart, at der ville blive behov for en ny FN-styrke med et robust mandat – ikke en fredsbevarende, men en fredsskabende styrke.

Den danske regering besluttede, at Danmark igen skulle deltage. Selv om de voldsomme begivenheder havde slidt på den hidtidige styrke, valgte man at sende den tilbage som første IFOR-hold, fordi dens erfaring var vigtig.

Finn Særmark-Thomsen, chef for Den danske Internationale Brigade (DIB), var et indlysende valg til chefposten for den kommende styrkes nordisk-polske brigade. Han havde i 1993-94 været chef for FN's fredsbevarende styrke i Makedonien, der hindrede udbruddet af borgerkrig.

PÅ JAGT EFTER HOVEDKVARTERER

Mandag den 18. december tog Særmark-Thomsen og Jensen til Bosnien på rekognoscering med samme Hercules-transportfly.

De lykkedes ikke i første forsøg at få rådigheden bekræftet over hverken den nedlagte fragtmandscentral i Krasevo eller en tidligere militærlejr i Sevarlije, der ligeledes blev vurderet som en velegnet lejr til bataljonen.

Særmark-Thomsen drog dagen efter ankomsten til Doboj i det serbiske område for at finde en passende lokalitet til brigadehovedkvarteret.

"Byen lå centralt i brigadens ansvarsområde, hvilket jeg fandt vigtigt," skrev Særmark-Thomsen.

"Efter at have set på et par tilbud valgte jeg at prioritere en serbisk, næsten tom kaserne i udkanten af Doboj."

Heller ikke dette lykkedes det i første omgang at få på plads. Det gik fortsat trægt, efter at endeligt var ankommet med deres forkommandoer den 4. januar 1996.

STUDEHANDEL MED SERBERNE

Det lykkedes hurtigt at få rådighed over ejendommene i Krasevo og Sevarlije til de to DANBAT-lejre. De fik navnene 'Camp Valhalla' og 'Camp Dannevirke'.

De lå på hver sin side af Bosna-floden, og der var det kæmpe problem, at den eneste bro i området var blevet bombet og derfor ikke kunne benyttes.

Det betød, at selv om den indbyrdes afstand mellem lejrene i luftlinje var ca. 6 kilometer, måtte køretøjer ud på en stor omvej mellem lejrene.

Tirsdag morgen d. 9. januar tog Jørn Jensen et initiativ for at klare udfordringen. De bosniske serbere bekræftede, at de kunne etablere en pontonbro.

"Jeg måtte indgå en studehandel med serberne," skrev bataljonschefen i erindringsbogen I krydsild, der er baseret på hans dagbog.

"De mangler diesel og benzin og påstår, at de ikke er i stand til at flytte det tunge bromateriel, og at deres minerydningskampvogn ikke kan køre en meter, uden at de får diesel af os.

Jørn Jensen lovede at levere diesel til minerydningskampvognen, der skulle køre igennem lejren i Sevarlije.

Den lokale serbiske chef fulgte danskerne rundt.

"Vi fandt tre steder, hvor det er muligt at placere en pontonbro," skrev Jørn Jensen.

"Det tog et par timer og mange diskussioner at nå en foreløbig aftale. Onsdag sender jeg officerer til begge sider. De tager radiokontakt, så vi sikrer, at begge parter ikke åbner ild."

Serberne tog torsdag d. 11. januar igen spørgsmålet om 'betaling' op. De sagde, at de også skulle bruge diesel til 25 lastvogne, der skulle levere broen. Jensen sagde, at man nok skulle finde en løsning.

"De foreslog så straks at begynde arbejdet, hvilket jeg sagde ja til," skrev Jensen på baggrund af sine dagbogsoplysninger.

TILRETTEVISNING

Klokken 21 samme aften kørte Jørn Jensen til møde ved Den nordisk-polske Brigade.

"Til min overraskelse indledte Særmark mødet med at sige: 'Da chef DANBAT nu har trampet i klaveret med sit broprojekt, må vi se, hvordan vi redder os ud af det.' Han (...) mente, at jeg havde startet et skråplan à la UNPROFOR," skrev obersten.

"Han havde selvfølgelig delvist ret, for serberne har jo tilkendegivet, at de ikke kan levere broen uden diesel."

Særmark-Thomsen omtalte også sagen i sin erindringsbog, der ud-

kom 12 år efter Jørn Jensens bog:

"Bataljonschefen var indledningsvis positiv med hensyn til betalingen, hvilket jeg fandt anledning til at påtale, da det var i strid med alle bestemmelser, og arbejdet blev midlertidigt standset."

To dage senere, lørdag den 13. januar, kørte Jørn Jensen til centralbyen Tuzla for at aflægge beretning for Særmark-Thomsen.

"Efterfølgende havde vi en lang samtale om problemet med pontonbroen. Han synes, jeg har kvæjet mig gevaldigt (...) – og det har han jo nu set i bakspejlet ret i," erkendte obersten.

"Jeg tror, vi skiltes med enighed om at lægge denne episode, hvor vi havde været lidt på kant med hinanden, bag os."

Jørn Jensen var imidlertid utilfreds med Særmark-Thomsens stab.

"Brigaden er begyndt at give mig ordrer om, hvor grupper og enkeltkøretøjer skal indsættes, så jeg spekulerer da lidt på, hvorfor

jeg i grunden er her," noterede Jørn Jensen.

"Vi kan stadig ikke få meldinger igennem til omverdenen. Brigaden har stillet en HF-radio med fjernskriver til rådighed, men den kan ikke producere et signal kraftigt nok til, at vi kan få kryptoforsatsen til at virke (...). Så vi sidder stadig med kun én telefon, satellit, hvor samtalerne koster 70 kr. pr. minut."

Finn Særmark-Thomsen skrev i erindringsbogen *Troldmandens lærling*, at en hovedårsag til problemerne var et dårligt samarbejde mellem hans danske stabschef og den svenske næstkommanderende.

OVERTOG KASERNE MED MAGT

Klokken 4 om morgenen tirsdag den 23. januar blev Jørn Jensen vækket og tilsagt til befalingsmodtagelse kl. 07.45 ved brigaden i Tuzla. Særmark-Thomsen havde besluttet at tage den kaserne i Doboj, han havde udset sig, med magt.

DANBAT skulle levere en del af styrken, bl.a. kampvogne og infanteri.

Finn Særmark-Thomsen havde lagt sin plan.

"Tanken var at sende infanteri ind på kaserne under påskud af, at vi ville kontrollere kasernestyrkens størrelse for derefter at meddele kasernekommandanten, at vi agtede at overtage kaserne," skrev han.

Kampvogneskadronen skulle placeres uden for kaserne og sikre mod eventuelle angreb fra

Broen over floden Sava
Foto: Forsvarsgalleriet

andre serbiske styrker.

"(Jeg arrangerede) et møde med generalen (...) lidt før operationen startede (...). Jeg sikrede mig, at han ikke havde kommunikationsmidler med i mødelokalet for at undgå, at han blev orienteret, inden operationen var gennemført."

Selv fik Særmark-Thomsen straks en melding, da kasernen var overtaget.

"Herefter afbrød jeg drøftelsen med generalen og meddelte ham, at jeg havde taget hans kaserne. Det tog han faktisk meget roligt."

'JJ BRIDGE'

De knubbede ord, der fra tid til anden var faldet, hindrede ikke, at de to danske chefer tog afsked på god sportslig vis, da Jørn Jensen midt i februar 1996 blev afløst og drog hjem til Danmark.

Den pontonbro over Bosna-floden, han havde taget initiativet til, var blevet virkeliggjort.

"Desværre for oberst J.Jensen oplevede han ikke indvielsen af broen, da han var taget hjem, men han fik dog at vide, at jeg ville navngive den som JJ Bridge," skrev Finn Særmark-Thomsen.

EU - CIVILE MISSIONER

DE ANONYME UDSENDTE

Civile missioner i EU-regi får langt mindre omtale end FN's og NATO's militære missioner. Men EU's udsendelser har stor betydning for krigsramte landes chancer for at komme videre. Det mener civil konfliktspecialist og major Lars H. Madsen - en international veteran, der har prøvet begge typer missioner

*Af Niels-Birger Danielsen
journalist, Forsvarshistorien.dk*

For Lars Hawaleschka Madsen, 56-årig major i Flyvevåbnet, var det en stor dag, da det danske forsvarsforbehold i EU-samarbejdet i juni sidste år blev afskaffet ved en folkeafstemning. "Nu kan vi deltage i hele paletten af EU's sikkerhedspolitiske instrumenter," pointerer han. "Det handler især om at forsvare EU's kerne: de ydre grænser og ikke mindst foranstaltninger mod ulovlig immigration, smugling, human trafficking etc." EU-missionerne bliver ofte etableret i lande, hvor der er eller har været militær konflikt. Når styrker i FN- eller NATO-regi

bliver sat ind, sker det under stor offentlig bevågenhed. "I sammenligning med det trækker genopbygningsindsatsen ikke så meget fokus. Men det er afgørende vigtigt, hvad vi gør for, at de her lande ikke falder tilbage i hullet," understreger Madsen, der i dag arbejder for Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste. "Når folkeafstemningen var vigtig for mig, skyldes det, at EU's Fælles Sikkerheds- og Forsvarspolitik (CSDP) opererer med en skillelinje mellem militære og civile missioner.

Præcis her gik grænsen for Danmark m.h.t. hvad man kunne deltage i, mens forsvarsforbeholdet var i kraft." CSDP afløste fra sin

etablering i 1999 gradvis Vestunionen (WEU). Fra 2003 begyndte EU at udsende missioner.

160 UDSENDelser OM ÅRET

Ifølge Lars H. Madsen er der for tiden 21 igangværende missioner. De 9 er militære – typisk træningsmissioner – og 12 er civile missioner. De yder primært rådgivning og træningskapacitet til den civile sektor med landenes indenrigsministerier som de typiske samarbejdspartnere. Gennemgående arbejdsområder er intern sikkerhed, grænseberedskab, demokratiudvikling, udvikling af retssamfund, beskyttelse af menneskerettigheder og funktioner som valgobservatører. "Men dertil også f.eks. bevaring af kulturelle værdier," bemærker Lars Madsen.

"I et land som Irak med en rig historie er risikoen for tyveri af arkæologiske og kunstneriske gen-

stande stor i det kaos, der er under og efter en krig. Her kan EU-folkene bidrage med f.eks. registrering og foranstaltninger mod smugleri." Udsendelserne sker gennem Udsendelsesberedskab for Fred og Demokrati (UFD). Det hører overordnet under Udenrigsministeriets Kontor for Migration, Nærområder og Stabilisering, men den daglige administration varetages af det rådgivende ingeniørfirma Niras A/S i Lillerød. UFD har ca. 330 eksperter stående i sin database, og årligt udsendes ca. 160 fra beredskabet.

I alt har ca. 2000 danskere været udsendt på EU-missioner siden 2003.

Det er ikke tilfældigt, at Lars Hawaleschka Madsen bruger glozen 'eksperter'. "Du skal være godt uddannet for at komme i betragtning til en EU-mission – her er ikke brug for almindelige værnepligtige, men for f.eks. uddannede politifolk eller civile specialister," fortæller han. "Man skal kunne rådgive på højt niveau, og det er krævende at sætte sig ind i EU's komplicerede lovgivning og mekanismerne."

LYSPUNKTER I AFGHANISTAN TRODS ALT

I årene 2015-17 var han i Afghanistan som HR-chef ved European Police Mission (EUPOL), og Madsen understreger at politimissionen byggede videre på det arbejde, der var blevet gjort under ledelse af den danske chefpolitiinspektør Kai Vittrup. Vittrup havde f.eks. i årene 2008-10 stået bag oprettelsen af Female Police Academy – unægtelig epokegørende i det dybt konservative

muslimske land. "Vittrups arv var der stadigvæk. Fra mandatets start arbejdede man målrettet på opbygningen af et afghansk politi," fortæller Lars Madsen, der oplevede, at der var meget, der lykkedes på de i alt tre missioner, han var på i landet, selv om det var svært at 'sluge' slutresultatet – tilbagetrækningen i 2021.

Da Lars H. Madsen som 38-årig i 2004 for første gang blev udsendt på mission, arbejdede han i staben hos Kontrol- og Luftforsvarsgruppen på Flyvestation Skalsstrup. I 2005-06 blev han første gang sendt til Afghanistan som næstkommanderende for Flyvevåbnets bidrag til den NATO-ledede ISAF-styrke. Efter hjemkomst fik Lars Hawaleschka Madsen et civilt job som HR-chef. Han fandt ud af, at EU's civile missioner havde brug for HR-medarbejdere og blev efter ansøgning HR-chef for missionen i Georgien 2013-15.

INTRODUCEREDE IT I IRAKISK MINISTERIUM

EU's udenrigsministre besluttede i 2017 at etablere EU's Rådgivningsmission i Irak (EUAM Iraq), og Lars H. Madsen blev udsendt i en ledende HR-funktion i to omgange. "Man konkluderede, at kampen mod Islamisk Stat i det store og hele var slut. NATO fortsatte derfor med en trænings- og genopbygningsmission – og i koordination med NATO besluttede EU, at en civil mission var relevant."

EUAM Iraq var et eksempel på, at resultatet af selv en flerårig mission ofte blot er en enkelt brik i et arbejde med et langsigtet mål for øje.

"I Irak var den store udfordring at gennemføre en transformation fra en fuld krigsmagt til en situation, hvor man er en almindelig velfungerende stat med de dertil hørende sikkerhedsstyrker," beretter Lars Madsen. EU-missionen udfærdigede en fuld analyse – en kortlægning af ministeriets HR-område og alle tilhørende processer – og hvorledes man kunne modernisere og især digitalisere hele HR-området. "Det ville koste 36 millioner dollars at indføre IT i ministeriet," oplyser majoren. "Jeg arbejdede sammen med amerikanerne, der havde indført IT i forsvarsministeriet, så jeg fik konceptet mere eller mindre foræret. Men der fulgte ikke penge i den størrelsesorden med fra EU, så vi måtte holde os til at se på, hvordan vi kunne få digitaliseret bestemte områder."

RODLØS – OG KLAR TIL AFREJSE IGEN

Lars Hawaleschka Madsen var udsendt næsten uafbrudt i årene 2013-21. Det er ikke gået sporeløst hen over ham. "Det slider at opholde sig otte år i konfliktområder," bekræfter han. EU's civile missioner er gradvis blevet farligere. "Der er nemlig vigtigt, at man kommer hurtigt ind i genopbygningsfasen, hvilket typisk er ensbetydende med, at konflikten ikke helt er slut." Direkte forespurgt bekræfter majoren, at han nok er blevet lidt rodløs.

"Det bliver lidt en livsstil. Der er oplagte ting i udsendelserne, der trækker, for hvor kunne jeg ellers få mulighed for at rådgive på et ministerielt niveau? Sådant en udsendelse giver en chance for at gøre en forskel," begrundet han valget.

Lars H. Madsen med kollegaer på en FN-mission.
Foto: Privat.

"Jeg havde friheden til det, for jeg har ingen børn, og min hustru havde langt hen ad vejen fuld forståelse for mit arbejde, engagement og drivkraft. Typisk havde jeg orlov fire gange om året. Jeg tog hjem de to gange, mens vi de to andre gange mødtes i et spændende land ude i verden.

Det kostede så til sidst ægteskabet – efter 23 år." Lars Madsen er klar til at lade sig udstationere igen. "Det skyldes den mulighed for jobtilfredsstillelse, der er. Netop derfor skal der ikke komme nogen og vifte med en deployerings seddel, uden at jeg tager den, hvis det ellers ser rimeligt ud."

OVERSET GRUPPE

På Europadagen den 9. maj holdt Lars H. Madsen tale ved en parade på kastellet i København, som Danmarks Veteraner holder i anledning af 50-året for Danmarks optagelse i EU. Han mener, at veteranerne fra EU-missionerne er blevet overset af det officielle Danmark.

"Kravene er – selv om man som EU-medarbejder ikke er bevæbnet - grundlæggende de samme som for militært udsendte: Et godt hjerte og en klar hjerne.

Alligevel er vi ikke anerkendt på lige fod med de militære veteraner.

EU-veteraner har ikke noget veterancenter, vi kan henvende os til. Udenrigsministeriet vil ikke være med til at lave en medalje for folk, der har været udsendt," siger Lars Madsen.

Den internationale veteran er taknemmelig for de muligheder, han har fået. "Både Forsvarsministeriet og Udenrigsministeriet giver personer som mig unikke muligheder ude i verden. Jeg kan derfor kun opfordre til, at man tager imod denne store chance for at gøre en forskel – for dem derude og som udsendt for Danmark."

OMKRING BÅLET GENOPSTÅR KORPSÅNDEN

Balkan-veteran Flemming Michelsen arrangerer shelterture som frivillig hos Veteranhjem København. Her kan veteraner holde fast i det fællesskab, de også oplevede som soldater.

Af Karina Thaudal Christensen

Sommerregnen omslutter en hytte ved Maglevad i Stenløse. En økse farer resolut til himmels og skærer igennem luften for dernæst at flække det medbragte brænde. Snart danser orange-gule gnister efter vindens taktslag på bålpladsen.

At kløve brænde er bestemt ikke en ukendt disciplin for Flemming Michelsen, også kaldet 'Mingo' blandt venner. Han er frivillig på Veteranhjem København og har i flere år arrangeret shelterture for veteraner.

Efter ni år som soldat og med udsendelser til Bosnien og Kosovo i rygsækken er militæret en del af Flemming Michelsens DNA. Der opstod derfor et tomrum, efter han forlod Forsvaret og startede en civil karriere:

- Som soldater har vi et særligt fællesskab, der er svært at sætte ord på. Vi har tilbragt så mange timer sammen, oplevet sammen. Og så har vi også spist det samme lortemad, griner han og fortsætter:

- Der mangler noget, når man kommer hjem fra en udsendelse, der mangler noget, når man stopper i forsvaret.

Efter noget tid som civil prikkede hans hustru til ham:

- Hun synes vist også, at jeg manglede noget at gå op i ved siden af arbejdet, siger Flemming Michelsen med glimt i øjet. Idéen med shelterture opstod, efter han besøgte Claus Kring, der står bag Veteraners Livsvilkår, og som bruger naturen og overnatning i shelter til at hjælpe udsatte veteraner:

- Jeg blev inspireret af at se, hvilken forskel Claus havde gjort og ikke mindst det sammenhold der opstod ved shelteren.

Én gang soldat, altid korpsånd

I 2019 arrangerede Flemming Michelsen sin første shelterture for Veterancafé Egedal. To år senere blev turene en fast del af Veteranhjem København, blandt andet for at tiltrække veteraner fra en større del af Sjælland. Det er lykket, fortæller Flemming Michelsen, der i dag afholder 11 shelterture om året for Veteranhjem København:

- Turene skal være et frirum, hvor vi hygger os og har det sjovt. Vi fortæller røverhistorier, vi får en pause fra hverdagen, og vi holder fast i det kammeratskab, der er mellem soldater.

*Flemming Michelsen ved bålet
Foto: Privat.*

En mission, der ifølge veteran Jens Heide Vestenbæk, også er fuldført:

- Da jeg deltog første gang, kendte jeg ikke andre. Men fællesnævneren er, at vi er veteraner, og det giver et fællesskab. Når vi sidder omkring bålet, mærker jeg den korpsånd, jeg også oplevede som udsendt. Der opstår en samhørighed, vi er der for hinanden. Vi kender egentlig ikke hinanden privat, men jeg ved, at jeg kan ringe til de andre, hvis jeg har brug for hjælp. Og de kan ringe til mig. Plads til alle

De fleste veteraner på shelterturene har det godt, men nogle kæmper med PTSD. For Flemming Michelsen er det vigtigt, at der er plads til alle, uanset hvilke spor udsendelsen har sat:

- Her skal du ikke vise sygesikringsbevis. Du kommer, som du er. Har du brug for at trække dig en time, gør du det. Vi accepterer hinanden, jeg skulle lige til at sige på godt og ondt, men uden ondt. For her ser vi det gode i hinanden,

uanset hvor dårligt man har det. Veteran Jens Heide Vestenbæk har været hårdt ramt af PTSD.

Han påpeger, at netop at være sammen med nogen, der ikke selv er 'gået ned med flaget' -som han kalder det - har gjort en forskel for ham:

- Jeg kunne få lov til at være normal i det unormale, som min hverdag ellers var præget af, da jeg havde det sværest. Før isolerede jeg mig selv, men gennem veteranmiljøet og især på grund af Flemmings shelterture, er jeg et helt andet sted. Nu kan jeg nyde at være på sheltertur og at være sammen med andre. Det gjorde jeg faktisk ikke i starten. Men det var her, jeg indså, at livet stadig var værd at leve.

Det er dog ikke kun fællesskabet, der har hjulpet Jens Heide Vestenbæk videre. Også Flemming Michelsen har spillet en afgørende rolle:

- Han har en enestående menneskelig forståelse for dem, han er sammen med. Han er altid dejlig direkte, men han rummer alle,

uanset hvor den enkelte er. Ham kan man altid regne med.

Mange frivillige anerkender veteraners indsats

Som frivillig er Flemming Michelsen langt fra ene om at ville gøre en positiv forskel for veteraner.

Veteranhjem København er nemlig blot et af fem veteranhjem under Fonden Danske Veteranhjem. I 2022 hjalp 123 frivillige med at arrangere og afvikle 2.500 aktiviteter på veteranhjemmene i Aalborg, Aarhus, Fredericia, Odense og København. Aktiviteterne er alt fra fællesspisning, løbeklub, økonomisk rådgivning og til familieudflugter.

- Vores veteranhjem skal være fristeder for veteraner og deres familier. Her er altid kaffe på kanden, og vi står klar med hjælp og støtte, hvis livet er overvældende. Faktisk er vores hjem åbne 365 dage om året, og det er kun muligt på grund af dedikerede frivillige som Flemming. Vi er enormt taknemlig for den indsats, Flemming og de andre frivillige yder, siger Christian Kurt Nielsen, der er formand for Fonden Danske Veteranhjem.

I anledning af årets flagdag ønsker formanden desuden at rette en særlig hilsen til veteraner og deres familier:

- Tak til veteraner, tak til jeres pårørende. Alle veteraner skal vide, at som tak for jeres indsats for Danmark og fællesskabet, er I og jeres familier altid velkomne på vores veteranhjem. På vegne af Fonden Danske Veteranhjem ønsker jeg jer en god flagdag.

FRISTEDER FOR VETERANER OG PÅRØRENDE

Fonden Danske Veteranhjem har fem veteranhjem i Aalborg, Aarhus, Fredericia, Odense og København. Veteranhjemmene er et fristed for veteraner og deres familier.

Sidste år blev der afholdt 2.500 forskellige aktiviteter på veteranhjemmene med hjælp fra frivillige og samarbejdspartnere.

Vil du deltage i nogle af de mange aktiviteter på veteranhjemmene eller kunne du tænke dig at blive frivillig på et veteranhjem?

Find mere information på veteranhjem.dk

HILSNER FRA FOLKETINGETS MEDLEMMER

Som noget ganske nyt har vi i år bedt landets folkevalgte om at komme med en hilsen til landets veteraner – og den mulighed har mange af dem benyttet sig af.

Du kan læse alle deres hilsner og tanker om de danske veteraner ved at scanne QR-koden. Her får du blot et par udpluk fra mange hilsner.

Vi burde langt flere steder skabe synlighed for de danskere, der har været udsendt for forsvaret, politiet og beredskabet og også for andre som med livet som indsats bidrager til FN eller humanitære missioner i lande ramt af konflikt... Vi kan lære af Hendes Majestæt Dronningen, der i nytårstalen altid ærer de mange danskere, der gør en indsats i verden. Vi skal af med berøringsangsten... ..Det vil styrke opbakningen til de mange, der drager ud i verden, og sikre at flere melder sig både til forsvaret og til andre internationale opgaver.

Af Christian Friis Bach, udenrigsordfører og medlem af Folketinget for Radikale Venstre valgt i Nordjylland

Jeg tror, de af os, der ikke selv har oplevet at være udsendt langt fra familier og venner, slet ikke kan sætte os ind i, hvad det er for en tilværelse. Men det vi kan vide er, hvor vigtig denne indsats er for Danmark. Den er hele forudsætningen for at danskerne har kunnet leve i frihed og tryghed.

Af MF Morten Messerschmidt (DF), formand

Når et nyt forsvarsforlig skal udmøntes, skal det ikke bare føre til et bedre forsvar fremover. Det skal også føre til, at vi behandler de veteraner, der har kæmpet for vores land, med respekt. Vi har brug for en langt mere aktiv veteranpolitik, end tilfældet er i dag. De seneste årtier har vi som samfund oplevet, at der er kommet flere veteraner som konsekvens af en mere urolig verden.

Af Karina Lorentzen Dehnhardt, SF's gruppeformand

Vi takker både dem, der er hjemme i god behold og dem, der er hjemme med ar på krop og sjæl. Og vi takker dem, der desværre aldrig kom hjem igen. De betalte den højeste pris freden og sikkerheden. Dét er stort, og det kan ikke gengældes. Men det kan anerkendes, og vi kan mindes dem. Og det gør vi netop på flagdagen.

Af Michael Aastrup Jensen (V), formand for Det Udenrigspolitiske Nævn og Mads Fuglede (V), forsvarsordfører

Tak fordi I ville tage det store ansvar på jeres skuldre. Det er ikke for sjov at blive udsendt og skulle sætte sig ned for at skrive et afskedsbrev til sine nærmeste og kramme dem farvel i lufthavnen med visheden om, at der er en reel chance for, at man aldrig ses igen.

Af Peter Have, forsvarsordfører, Moderaterne

BØRN AF VETERANER FÅR DERES EGEN MEDALJEMARCH

Slesvigske Musikkorps i Haderslev har komponeret en medaljemarch til børn af veteraner, der offentliggøres på flagdagen den 5. september. Sammen med Familienetværkets børnemedalje skal marchen anerkende børn af forældre, der har været udsendt.

*Af Mads Ullerup
Veterancentret*

Det kræver noget helt særligt at være udsendt som soldat for Danmark, men det kræver i ligeså høj grad noget særligt af dem, der bliver derhjemme. En udsendelse påvirker hele familien og ikke mindst børnene, der må undvære deres mor eller far i en længere periode.

Nu skal en børnemarch komponeret af Slesvigske Musikkorps være med til at styrke anerkendelsen af børn, der har en mor eller far, der har været udsendt. Det er helt normalt, at børn kan opleve usikkerhed, bekymring og afsavn, når de i en længere periode må undvære mor eller far, mens de er udsendt.

Hos Forsvarets Veterancenter der har finansieret tilblivelsen af børnemedaljemarchen, glæder man sig på børnenes vegne.

"Vi må ikke underkende den påvirkning en udsendelse kan være for et barn. Derfor er der al mulig god grund til, at vi gør en ekstra indsats for at anerkende børn af veteraner. Ved at skrue op for anerkendelsen af denne særlige

gruppe børn, kan vi sammen bidrage til, at de føler sig både set, forståede og støttede," siger chef for Veterancentret oberst Kim Simonsen.

Tilblivelsen af børnemarchen er sket i samarbejde med Familienetværket, som i forvejen står bag børnemedaljen, der uddeles til børn af veteraner. Nu får børnene også deres egen march, der fremover kan afspilles, når der bliver overrakt børnemedaljer.

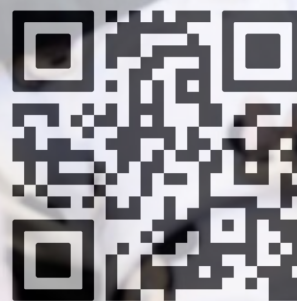
"Det er en stor glæde, at Slesvigske Musikkorps har komponeret børnenes helt egen march. Disse børn fortjener al den anerkendelse og respekt, der findes, og denne march er et rigtig fint bidrag til den samlede oplevelse af at modtage børnemedaljen. På den måde kommer arrangementet mere i børnehøjde, hvor børnene altid skal mødes", siger Vinni Højmark, der er formand for Familienetværket.

Slesvigske Musikkorps afholder præmiere på børnemarchen på Haderslev Kaserne i forbindelse med flagdagen den 5. september. Orkesterchef i Slesvigske Musikkorps Rasmus Frandsen har fulgt

tilblivelsen af børnemarchen, og han håber, at børnene vil tage godt imod den.

"Vi har ved flere lejligheder talt om, at det var en lidt flad oplevelse at stå og spille "gamle" marcher for børnene, når de fik deres børnemedaljer. Som soldat betyder det meget, at der afspilles en 150 år gammel march, når man modtager sin medalje, men for et barn er det en smule kedeligt. Børnene får nu en march, de kan forholde sig til, en march der vil gøre dem stolte," siger Rasmus Frandsen, der er orkesterchef ved Slesvigske Musikkorps.

Skan QR-koden og hør
Medaljemarchen

Slesvigske Musikkorps har komponeret en medaljemarch, der sammen med Familienetværkets børnemedalje skal være med til at anerkende børn af veteraner.

BØRNEMEDALJER - FORDI BAGLANDET SPILLER EN KÆMPE ROLLE

Af Allan S. Andersen

Borgmester Tårnby Kommune

I Tårnby Kommune har vi holdt flagdag de sidste syv år. Det er blevet en tradition, som jeg hvert år ser frem til, for det er vigtigt for os at markere den store indsats, vores veteraner har ydet ude i verden.

Forud for arrangementet sender vi en personlig invitation ud, men vi annoncerer også i lokalaviserne, da Flagdagen jo ikke kun hylder veteraner, som har været udsendt fra Forsvaret, men også dem, der har været udsendt af beredskabet og politiet eller som ngo'er.

Vi starter med en ceremoniel flaghejsning på pladsen foran rådhuset. Herefter går vi ind i rådhusalen, der er pyntet fint op med flag og blomster. Musikskolen spiller fædrelandssange, der understreger stemningen, og så holder jeg en tale for veteranerne, hvor jeg hylder dem for deres mod og handlekraft, men også taler om, at det kan give ar i sjælen at have været udsendt.

De seneste to år har vi uddelt børnemedaljer. Det er vigtigt at anerkende, at baglandet også spiller en kæmpe rolle. Både fordi det kræver opbakning og støt-

te hjemmefra at være sendt ud til verdens brændpunkter, men også fordi det er en svær opgave at være kæreste, ægtefælle, forælder og i lige så høj grad barn til en udsendt. Og børn kan have svært ved at sætte ord på savnet og uroen over at have en forælder, der er udsendt.

Det er veteranforeningen Familienetværket, der står bag Børnemedaljen, og det er et vigtigt initiativ, som vi i Tårnby Kommune er glade for at kunne bakke op om.

Til slut er der kaffe og morgenbrød og sat tid af til, at man kan få en snak med de andre veteraner. Vi synes, det er vigtigt også at gøre plads til det indbyrdes

fællesskab. Veteranerne har en erfaring på godt og ondt, som de af os, der ikke har været udsendt, ikke fuldt ud kan tale med om. Derfor har vi også et godt og vigtigt samarbejde med Veterancentret, der tilbyder støtte og behandlingsmuligheder til både veteraner og pårørende. Vi har også en veterankoordinator i kommunen, som kan hjælpe med at formidle kontakten.

Med den verdenssituation vi har lige nu, er det vigtigt med et stabilt forsvar. Senest med krigen i Ukraine, der nu er gået ind i sit andet år, har vi set, hvordan krig kan rykke tæt på vores eget lands grænser, og balancen i verden kan ændre sig på et splitsekund.

PEDALER OG SAMMENHOLD ER EN DEL AF VETERANINDSATSEN I NÆSTVED

Af Carsten Rasmussen

Borgmester, Næstved Kommune

I 2023 er det 15. gang, Danmark afholder flagdag. Det er dagen, hvor hele Danmark anerkender veteraner, der med Dannebrog på skulderen har været udsendt til verdens brændpunkter, fordi de har sat fællesskabet over hensynet til egne interesser.

Flagdagen kan og må dog ikke stå alene. Anerkendelse, støtte og hjælp til veteranerne og deres pårørende er også alt det, som vi tilbyder de andre 364 dage om året.

Vi har prioriteret en særlig indsats for veteraner siden 2015 og arbejdet målrettet for at yde en helhedsorienteret indsats. Det gælder vores generelle tilgang

til veteraner og pårørende bredt i kommunen og det gælder konkret projekter, som vi løbende skaber sammen med foreninger og frivillige.

En af de nye initiativer i Næstved Kommune er et cykelhold for veteraner og pårørende.

CYKELHOLD OG SAMMENHOLD

Sammen med kommunens veterankoordinator, har jeg blandt andet været med på cykelholdets første tur. Det var en stor oplevelse, fordi jeg oplevede, hvordan fællesskabet på landevejene lynhurtigt voksede frem.

Forskellige foreninger, virksomheder og organisationer har bi-

draget med økonomisk støtte til udstyr og andre med tid og kundskaber. Cykelholdet har været en stor succes, og der er hele tiden kommet flere til. På en god dag er der 20 pårørende og veteraner, som cykler med.

STEMNINGEN

Nogen cykler længere og hurtigere end andre, men fokus er i høj grad på fællesskabet og sammenholdet. Det er ikke et krav, at man skal have en dyr racercykel og hvis behovet er til stede, er der også mulighed for at låne en cykel takket været det lokale erhvervsliv, Danmarks Idrætsforbunds – Dif Soldaterprojekts og Danmarks Veteraners villighed til

Opstart på cykelholdet oktober 2022

at støtte op om veteranindsatsen.

Nogle af støttepersonerne og tovholderne, har været 'bidt af en cykel' i længere tid, som for eksempel Brian Larsen, som er pårørende. Han bidrager med sin kunnen på cyklen men mindst lige så vigtigt til det gode inkluderende fællesskab, som både virker sundhedsfremmende og forbyggende mod mistrivsel.

Brian fortæller: "Jeg har ikke været udsendt i international tjeneste, men har en søn og svigerdatter, som begge har været udsendt som soldat. Det er dejligt at opleve den store dedikation, der er blevet investeret i at støtte og anerkende vores veteraner – alt er sket i samarbejdet mellem veteraner, institutioner, private virksomheder, foreninger og Næstved Kommune. Det tog derfor ikke lang tid at beslutte at yde et personligt bidrag til dette arbejde. Fra mit job, som HR-konsulent, ved jeg, hvor meget det betyder for menneskers trivsel og velvære, at der er en ramme omkring en, hvis man oplever belastninger af forskellig art. Min oplevelse er, at Næstved Kommune har haft fokus på sundhed og trivsel for veteraner og pårørende.

Den brede vifte af indsatser, som Næstved Kommune har iværksat, afspejler en dyb forståelse for veteranernes og de pårørendes unikke behov og udfordringer. Kommunen har evnet at skabe et miljø, hvor veteraner og deres pårørende kan føle sig velkomne, anerkendt og støttet, afslutter Brian".

"Når jeg har cyklet med på cykelholdet, har jeg lagt mærke til, at der er god stemning, deltagerne har nemt ved at udtrykke sig om diverse emner. Jeg kan forestille mig, at det skyldes forskellige faktorer; som at være i et fællesskab med ligesindede, kroppens magiske evner for at producere positive hormoner, mens den bevæger sig - og du kan sagtens sidde på cyklen og nyde naturen, uden at skulle tale hele tiden," fortæller Carsten Rasmussen.

Holdbillede. Fælles spising hos en af cykelholdets støtter juli 2023

VIRKSOMHEDSLEDELSE SKAL ØVES MILITÆRT

Comentor har i mere end 20 år haft succes med at træne erhvervslivets topledere efter Forsvarets principper

"I Forsvaret øver man krig hele tiden, men man er yderst sjældent i rigtig krig. I det private erhvervsliv er man "i krig" hver dag, men man sætter ikke tid af til at træne. Træning af den "krig", man står i som konkurrerende, civil virksomhed, er exceptionelt vigtig for succes, men de færreste virksomheder tillader sig den luksus at sætte tid af til træning."

Det mantra er afsættet for den medvind, Jakob Møller Hansen i en snes år har haft som stifter og ejer af virksomheden Comentor, der står bag udvikling af ledelse, organisation og strategi for civile virksomhedsledere. På sidelinjen tager han sig også af rekruttering aka headhunting.

I 1996 stod han som ung officer selv ved en skillevej.

Skulle han fortsætte karrieren som livstidsofficer, eller skulle han tage sin militære erfaring over i et civilt forløb, hvor han hjalp virksomhedsledere med sparring og udvikling?

Han kunne se en branche i vækst, og det trak i ham.

Han var på det tidspunkt operationsofficer i en af Dronningens Livregiments panserinfanteriba-

taljoner, og han var utålmodig efter næste trin på stigen - og for utålmodig, så han tog springet til den civile levevej, mens det militære blev vekslet til major af reserven.

Og livet i det civile blev en succes. Først var han ansat i forskellige rådgivningsfirmaer, senere chef for et softwareselskab, og så startede han sit eget.

I dag driver han på 21. år Comentor med fokus på ledelsesudvikling, mens han i samarbejde med Sensu-koncernen også optræder med rekruttering.

Gennem flere år har Comentor også været en af støtterne bag udsendtafdanmark.dk, som udbreder veteranfortællinger og også står bag dette Flagdagsmagasin.

CORONA BLEV ET OPGØR MED HAMSTERHULET

Jakob Møller Hansens egen uddannelse i Forsvaret er grundpælen i Comentors ledelsesudvikling, og i rekrutteringsdelen via Sensu er han særlig opmærksom på de ekstra kvaliteter, han ser i personale med en fortid i Forsvaret.

Hans fokus er dog nu mest på ledelsesudvikling, og her er der to

typiske opgaver, der går igen.

"Den ene er hvor chefen er lidt alene. Der er brug for en sparingspartner, en legekammerat, som ikke sidder i vedkommendes bestyrelse. Som hun eller han frit kan tale med omkring de problematikker, der trykker."

"Og den anden del er typisk lænerelevende ledelsesudviklingsforløb, hvor en virksomhed ønsker at flytte en helt ledelsesstrukturs måde at tænke ledelse på. Og det er der faktisk rigtig meget af," siger Jakob Møller Hansen.

"I øjeblikket fordi Corona har gjort, at mange lige pludselig har skullet forholde sig til noget nyt. Blandt andet hybridarbejdspladser, som jo inkluderer noget med distanceledelse. Hjemmearbejde har fået folk til at se anderledes på "at være i hamsterhullet". Det gider vi ikke mere. Vi vil have en anden form for fleksibilitet ind i vores dagligdag. Det skal man som ledelse også kunne håndtere at være en del af. Sidst men ikke mindst har vi nogle yngre generationer, der buldrer ind på arbejdsmarkedet, med nogle helt andre holdninger og indstillinger til, hvordan et arbejdsliv skal forme sig."

En ung Jakob Møller Hansen midt i forreste række

TRÆD UD AF HVERDAGEN OG TRÆN

Gennemgående for Comentors bidrag til ledelsesudvikling hos de private virksomheder er filosofien om at ledelse skal trænes.

"I Forsvaret er vi enormt gode til at øve krig, men vi er heldigvis ikke så tit i krig. I det civile er det stort set i krig hele tiden, men de øver jo næsten aldrig. Så det er den store hurdle: At få virksomhederne til at sætte tid af til træning. At få dem til at indse, at det næste halvandet år, der skal I bruge otte-ti dage til at øve og træne ledelse," siger Jakob Møller Hansen.

Det kræver et offer: At sætte penge og tid af til at være væk fra organisationen i den tid, hvor der skal trænes.

"Det vi gør rigtig meget når vi træner, det er fuldstændig det

samme som i militæret. I militæret havde vi noget der hed en "taktisk træner," og så legede vi krig inde i en hal."

"Hos Comentor leger vi ledelse via simulation af forskellige scenarier. Det vil sige at man simulerer ledelsesmæssige svar på nogle dilemmaer. Som man i hverdagen har en klar mening og holdning til hvordan man vil løse. Men i og med at man lige pludselig er en chefgruppe bestående af 5-6-7 chefer, så er nuancerne store."

Nuancer, som ofte først kommer frem i lyset, når simulationen får tag i de medvirkende i "krigsspillet".

"Jeg bruger ikke altid ved militæretologien, jeg bruger også fodbold. Det hold, du hepper på, de spiller måske kamp to gange om ugen, og så træner de altså resten

af tiden," fortsætter Jakob Møller Hansen.

"Hvornår træner I kære virksomheder? "Det gør vi hver dag," siger de så. Nej, de eksekverer, de er i krig hver dag. De træner ikke. Så det er den største udfordring: At få virksomheden til at investere tid i at træne sammen."

KORPSÅND UDVIKLES IKKE I HVERDAGEN

At tage sig tid til at træde ud af den daglige kamp for at være konkurrencedygtig og træne den kamp er førsteprioritet i Comentors udvikling af topledelse.

Næste trin er udviklingen af korpsånd:

"Mange ved ikke en pind om, hvad korpsånd er, så det forsøger vi at oversætte. Det kan kræve tid væk fra virksomheden, måske med overnatning. Man udvikler

ikke korpsånd på slagmarken, den udvikler man i fredstid i forbindelse med øvelser. Når vi var i et skydeterræn med soldaterne, så overnattede vi derude og så havde vi "kompagniaften", hvor vi drak hjernen ud og kom tættere på hinanden. Det er jo også derfor, jeg siger til dem, at det er for mig vigtigt, at der også en gang imellem indgår en overnatning, for det har vi andre også haft. Det behøver ikke at inkludere alkohol. Samværet i sig selv hjælper bare mange gange tingene på gлед."

LÆR AT LYTTE

Et tredje vigtigt instrument i Comentors ledelsesudvikling er at træne toplederne i at lytte til deres medarbejdere.

"Verdens største headhunterfirma lavede sidste år en analyse, hvor topledere fra hundredvis af

koncerner selv mente, at de ikke evnede at lytte aktivt 47 procent af tiden. Når det er dem selv, der siger det, så er det reelle tal nok endnu højere. Aktiv lytning er et kæmpe blind-spot for dem. Chefer taler, de lytter ikke en bønne. Det har vi lært på den hårde måde i militæret: Når der skal koordineres mellem to brigader i felten, så er jeg ret sikker på, at cheferne begge steder er ret optages af, at vi lytter til hinanden..."

Organisationsudvikling kan også kræve, at Jakob Møller Hansen må forklare kunden noget, kunden egentlig ikke kan lide at høre. Som den store nordjyske industri-virksomhed, der på den måde fik slanket sin ledelse fra 33 chefer til 14.

"Der var for mange led, for mange signaler og for mange, der skulle

høres i den gamle struktur. Så de bøjede sig for, at der skulle ske omplaceringer, så færre sad i den ledelsesmæssige struktur. Det har givet dem udbytte og større effektivitet."

MILITÆR BAGGRUND ER EN FORDEL

Når Jakob Møller Hansen hjælper med rekruttering, er det oftest til chefniveauet. Og her ser han for det meste, at folk med militær baggrund har store fortrin.

"Vi er skattede, se eksempelvis bare hvordan Forsvaret bløder dygtige officerer til virksomheder som Novo. Hvis jeg ser en officer i et ansøgerfelt, skal vedkommende have et ret kedeligt CV, for at jeg ikke tager en samtale med vedkommende."

Generelt vil han altid anbefale en person fra Forsvaret. Ligesom han gerne hjælper de officerer, der ønsker at skifte til civil arbejde med råd og vejledning. Også folk fra stampersonel- og konstabelgrupperne bør det civile erhvervsliv efter Jakob Møller Hansens mening have særligt fokus på:

"Det er den der stabilitet, de står for. Når du er i det system og er opvokset i det system, så ved du, hvad det betyder at være en stabil arbejdskraft. Det er den ene del. Og den anden del, det er, at vores soldater, uanset om det er en konstabel eller en oversergent eller noget andet - de er opdraget til at agere og virke selvstændigt. De forstår at drive en selvstændig opgave, og de forstår at kommunikere."

DANMARKS VETERANER OG VETERANSTØTTEN

Danmarks Veteraner og Veteranstøtten er et fællesskab omfattende veteraner fra hele Rigsfællesskabet. Foreningen arbejder for, at alle danske veteraner får den anerkendelse, som de har fortjent og den særlige støtte, som er nødvendig for nogle veteraner og deres pårørende .

Vi takker Folketinget, Regeringen, Forsvarsministeriet og Forsvaret for at arrangere den nationale markering af Flagdagen i København. Kastellet, Holmes Kirke og Christiansborg udgør den smukkeste tænkelige ramme for anerkendelse af de veteraner, som har været udsendt siden sidste års Flagdag. Foreningen er taknemmelig for den måde, som hele nationen i dag viser sin anerkendelse til sine veteraner. Flagdagen er en helt særlig dag – en dag Danmark kan være stolt af.

Flagdagen er ikke kun en begivenhed, der markeres i København. Flagdagen markeres også med festlige og værdige arrangementer i langt de fleste af landets 98 kommuner samt i Grønland og på Færøerne. Flagdagen er blevet en landsdækkende begivenhed, hvor myndigheder og borgere i hele Rigsfællesskabet viser deres anerkendelse af veteranernes indsats og deres pårørendes bidrag til at leve i en verden med frihed og fred. Det vil Danmarks Veteraner gerne kvittere for med en varm tak.

Veteranområdet i Danmark tegnes af mange forskellige aktører og endnu flere frivillige ildsjæle. Danmarks Veteraner vil gerne benytte Flagdagen til at takke jer alle for sammenholdet, det gode

samarbejde og den fantastiske indsats, som I yder alle årets dage. I medgang og modgang står I vedvi i Rigsfællesskabets sammen om at tale veteraners sag. Sammen er vi stærke. Vi kan noget, som systemerne ikke kan.

En stor tak til redaktøren af Flagdagsavisen, Ann-Christina Salquist for det praktiske arbejde med at producere og udgive magasinet for os. Også en stor tak til de mange bidragsydere for at muliggøre dette magasin, som vi i Danmarks Veteraner vurderer, er en nødvendighed for at sikre, at dækningen af Flagdagen kan læses frem til næste års Flagdag.

Til sidst en stor tak til alle deltagende veteraner og pårørende for at bidrage til at gøre jeres dag - Flagdagen 2023 – til en mindeværdig dag.

EVALUERING AF VETERANOMRÅDET.

Danmark har en god veteranpolitik, og veteranområdet har de senere år gennemgået en positiv udvikling. Der er god grund til at være stolte af og tilfredse med de opnåede resultater, men verden står ikke stille. Der er krig i Europa. Danmarks sikkerhedspolitiske situation har, med Ruslands invasion af Ukraine, ændret sig markant. Forandringerne i sikkerhedssituationen medfører,

at Forsvaret må fokusere på andre typer opgaver, end da den nuværende veteranpolitik blev til. Forandringerne afføder efter Danmarks Veteraners vurdering behov for at se på, hvordan veteranpolitikken eventuelt bør tilpasses for at leve op til fremtidens krav. Foreningen finder, at det nye forsvarsforlig er et rigtigt godt afsæt for at gennemføre de tilpasninger, der måtte være behov for.

Danmarks Veteraner har med udgangspunkt i ønsket om at fremtidssikre veteranpolitikken foreslået Forsvarsministeren og partierne bag forsvarsforliget, at der gennemføres en evaluering af veteranområdet. Evalueringen bør gennemføres med en holistisk tilgang til veteranområdet. Danmarks Veteraner har dog på forhånd peget på tre områder, som evalueringen bør analysere nærmere.

Veteranbegrebet bør som det første ses efter i sømmene. Er det nuværende veteranbegreb tilstrækkelig rummeligt til at inkludere fremtidens veteraner? Det nuværende veteranbegreb er for snævert, idet en veteran er en person, der – som enkeltperson eller i en enhed – har været udsendt i mindst én international operation. Personen kan fortsat

Fanebærere gør klar til parade på Kastellet i København
til Peacekeepers Day d. 29. maj 2023
Foto: Ann-Christina Salquist

være ansat i forsvaret, men kan også være afgået fra organisationen og overgået til det civile uddannelsessystem, arbejdsmarked eller andet. En veteran er således en person, som har været udsendt af Forsvaret i en international operation. Personer udsendt fra andre myndigheder under lignende vilkår er også veteraner og bør efter Danmarks Veteraners opfattelse fuldstændig ligestilles med de militære veteraner. Hvad med personer, som er udsendt i langvarige og til tider farlige missioner indenfor Rigsfællesskabet? Bør de ikke betragtes som veteraner? Endelig vil mange soldater i fremtiden formentlig blive udsendt i beredskabs- eller afskrækkelsesmissioner til andre NATO-lande under vilkår, der er sammenlignelige med internationale udsendelser. Danmarks Veteraner finder, at det bør overvejes at lade disse personer være omfattet af veteranbegrebet. Så alle, der har tjent Danmark under sådanne vilkår, får mulighed for at nyde den anerkendelse, som de har fortjent, og modtage den støtte, som de har behov for.

Ressourceanvendelsen bør evalueres. Veteranområdet er præget af mange aktører, som i varierende grad støttes med offentlige midler. Der er naturligvis altid grund til at se på, om offentlige midler anvendes ansvarligt og fornuftigt. Det gælder også veteranområdet. Derfor bør evalueringen se på, om de rådige ressourcer anvendes optimalt. Formålet skal ikke være at spare penge, men at sikre, at samfundet får mest mulig for de penge, der afsættes til veteranområdet.

Samspelet mellem veteranaktørerne bør have et servicetjek. Det bør evalueres, om samspelet mellem statslige myndigheder i Danmark, Grønland og Færøerne, herunder Forsvaret, regionerne, kommunerne og andre aktører, herunder de frivillige organisationer, kan forbedres. I langt de fleste tilfælde, hvor udfordrede veteraner har brug for hjælp, er velfærdssamfundets sikkerhedsnet tilstrækkeligt finmasket. Danmarks Veteraner finder generelt, at det samarbejde, der er skabt mellem forsvarets Veterancenter, de forskellige styrelser og kommunerne, herunder særligt kommunernes veterankoordinatorer, er velfungerende. Der er dog stadig tilfælde, hvor veteraner falder igennem sikkerhedsnettet. Evalueringen bør se på, om der f.eks. er behov for justeringer af ansvarsfordeling mellem myndigheder og hvordan andre aktører, herunder de frivillige organisationer, kan bidrage yderligere til at gøre sikkerhedsnettet endnu mere finmasket.

DANMARKS VETERANER OG VETERANSTØTTEN ET FÆLLESSKAB I UDVIKLING.

Danmarks Veteraner inkluderer med sine ca. 3.500 betalende medlemmer veteraner fra vidt forskellige missioner og fra hele Rigsfællesskabet. Fællesskabet omfatter alle, der af Forsvaret har været udsendt i FN-, EU-, NATO- og koalitionsoperationer, og det omfatter veteraner fra alle dele af Rigsfællesskabet.

Medlemmerne af Danmarks Veteraner har mange forskellige interesser, som de i foreningen kan

dyrke sammen. Fællesskabets styrker er frivillighed og diversitet. Danmarks Veteraner oplever i disse år en moderat medlemsfremgang. Det er vi stolte af, men vi tror, vi kan gøre det endnu bedre.

Danmarks Veteraner omfatter i øjeblikket 27 foreninger og flere er på vej. Uanset hvor i Rigsfællesskabet du bor, og uanset om du går på jagt, er feltpræst eller sømand, kører på motorcykel, er kvindelige veteraner eller bare gerne vil mødes med ligesindede over en øl/vand og en snak, vil du kunne finde en forening, der passer til dig.

Veteranstøtten er en unik del af fællesskabet, hvor veteraner støtter veteraner. Veteranstøtten drives af frivillige ildsjæle, som organiserer en bred vifte af aktiviteter til gavn og glæde for andre veteraner og deres pårørende. Veteranstøttens aktiviteter er for alle veteraner.

Danmarks Veteraner og Veteranstøtten opfordrer dig til at melde dig ind i fællesskabet. Vi har meget at tilbyde, og vi er sikre på, at du har meget at tilbyde dine medveteraner.

Indmeld dig her: <https://danmarksveteraner.dk/bliv-medlem/>

Velkommen. Vi glæder os til at se dig i vores fællesskab.

NIELS HARTVIG
Landsformand

CARSTEN RASMUSSEN
Næstformand

Folk & Sikkerhed

UDGIVET I TÆT SAMARBEJDE OG MED STØTTE FRA DANMARKS VETERANER
I ANLEDNING AF FLAGDAGEN FOR DANMARKS UDSENDTE DEN 5. SEPTEMBER 2023.

STØT OP OM FORENINGERNES ARBEJDE - BLIV MEDLEM